ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
OŠTNI PREDAL 47 N.
VA GORICA

ne l j s k i
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 35 lir

TRST, nedelja 4. decembra 1960

Leto XVI - Št. 290 (4753)

Za priznanje diplom

Tri in petdeset italijanskih državljanov, pripadnikov slovenske narodne manjšine v Italiji, zahteva priznanje jugoslovanskih diplom tako kot je italijanska vlada priznala avstrijske diplome italijanskim državljanom nemške narodnosti že leta 1956

Spoštovani predsednik ministrskega sveta!

V interesu italijanskih državljanov, pripadnikov slovenske narodne manjšine, ki so svoje srednješolske ali visokošolske študije končali v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, in tudi v interesu tistih, ki še vedno obiskujejo strokovne tehnične zavode ali pa so vpisani na univerzah omenjene republike, si Vam dovoljujejo obrazložiti sledeče:

Diplom, ki so jih pridobili ali ki jih pridobivajo v omenjenih šolah in univerzah, italijanske oblasti ne priznavajo, zaradi česar zainteresirani — čeprav so dosegli izobrazbo in diplomo visoke šole — ne morejo na žalost vršiti na ozemlju italijanske republike tiste aktivnosti ali poklica, za katerega jih diploma usposablja, niti uživati drugih pravic na podlagi diplome.

Mnenja smo, tudi, da je v skladu z ustavnimi načeli glede jezikovnih manjšin in v skladu z duhom in črko določil londonske spomenice o soglasju, da bi mogli kot pripadniki slovenske narodne manjšine in drugi italijanski državljani slovenske narodnosti, ki so v istem položaju, doseči po italijanskih oblasteh priznanje diplom in drugih študijskih naslovov, doseženih v Jugoslaviji, tako da bi bile te diplome enakovredne podobnim naslovom in diplomam, ki jih izstavljajo italijanske univerze in šole.

Dovolite nam, da opozorimo Vašo vplivno pažnjo tudi na dejstvo, da je bilo isto, kar mi zahtevamo, priznano že italijanskim državljanom z avstrijskimi akademskimi diplomami, ki so naštete v členu 1 ministrskega odloka od 20. januarja 1956, objavljenega v Uradnem listu italijanske republike štev. 34 od 10. februarja 1956.

Podpisani so mnenja, da je njihova pravica kot pripadnikov slovenske narodne manjšine, da se jim omogoči že začeti univerzitetski študij, ali pa da se jim prizna v Jugoslaviji pridobljena diploma.

Isto velja za tiste, ki so obiskovali strokovne tehnične zavode v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, katerih pripadniki slovenske narodne manjšine na ozemlju italijanske republike ne morejo obiskovati, ker taki zavodi s slovenskim učnim jezikom tu ne obstajajo.

Rešitev obrazloženega vprašanja je za italijanske državljane, pripadnike slovenske narodne manjšine, tako važna, da se odraža neposredno v oblikah življenja in v normalnem ter nemotenem razvoju slovenske narodne manjšine, kakor tudi v številnih oblikah, ki so odraz življenja sleherne narodne manjšine.

Poleg tega je treba poudariti, da mora in bo morala šola s slovenskim jezikom črpati svoje šolnike prav med tistimi, ki danes obiskujejo in so svojčas obiskovali ali bodo obiskovali v prihodnosti razne fakultete univerz v FLRJ. Kako je moč zajamčiti šoli s slovenskim učnim jezikom kontinuiteto in značaj, ki ga tej šoli priznava ustava naše republike kakor tudi posebni statut, priložen londonski spomenimi o soglasju?

Toda ne glede na to je pravično in človeško, da italijanski državljani, pripadniki slovenske narodne manjšine, ki so končali srednje šole s slovenskim učnim jezikom, nadaljujejo svoj visokošolski študij v njih materinskem jeziku in da se jim priznajo dosežene diplome. To pa je moč uresničiti samo, če italijanske oblasti priznajo diplome, dosežene v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Če to vprašanje ne bi bilo rešeno, bi bila preprečena sleherna možnost nediskriminiranega obstoja in razvoja slovenske narodne manjšine, ki živi v italijanski državi, kar prav gotovo ne bi bilo za italijansko republiko nobena zasluga.

Podpisani se obračajo na spoštovanega predsednika ministrskega sveta s toplo prošnjo, da bi se zavzel za popolno zakonito priznanje diplom, doseženih na univerzah in strokovnih tehničnih zavodih FLRJ italijanskim državljanom pripadnikom slovenske narodne manjšine. Tako bi bila priznana zakonita pravica Slovencem, da lahko v celoti izvršijo svoje šolanje v svojem materinskem jeziku.

V pričakovanju in zaupanju, da bo ta prošnja dobrohotno sprejeta in da jo bodo vladni organi podprli, Vam ob tej priliki izražamo svoje odlično spoštovanje.

Trst, 28. novembra 1960.

Sledi 23 podpisov že diplomiranih profesorjev, inženirjev arhitektov ... ter 30 podpisov visokošolcev.

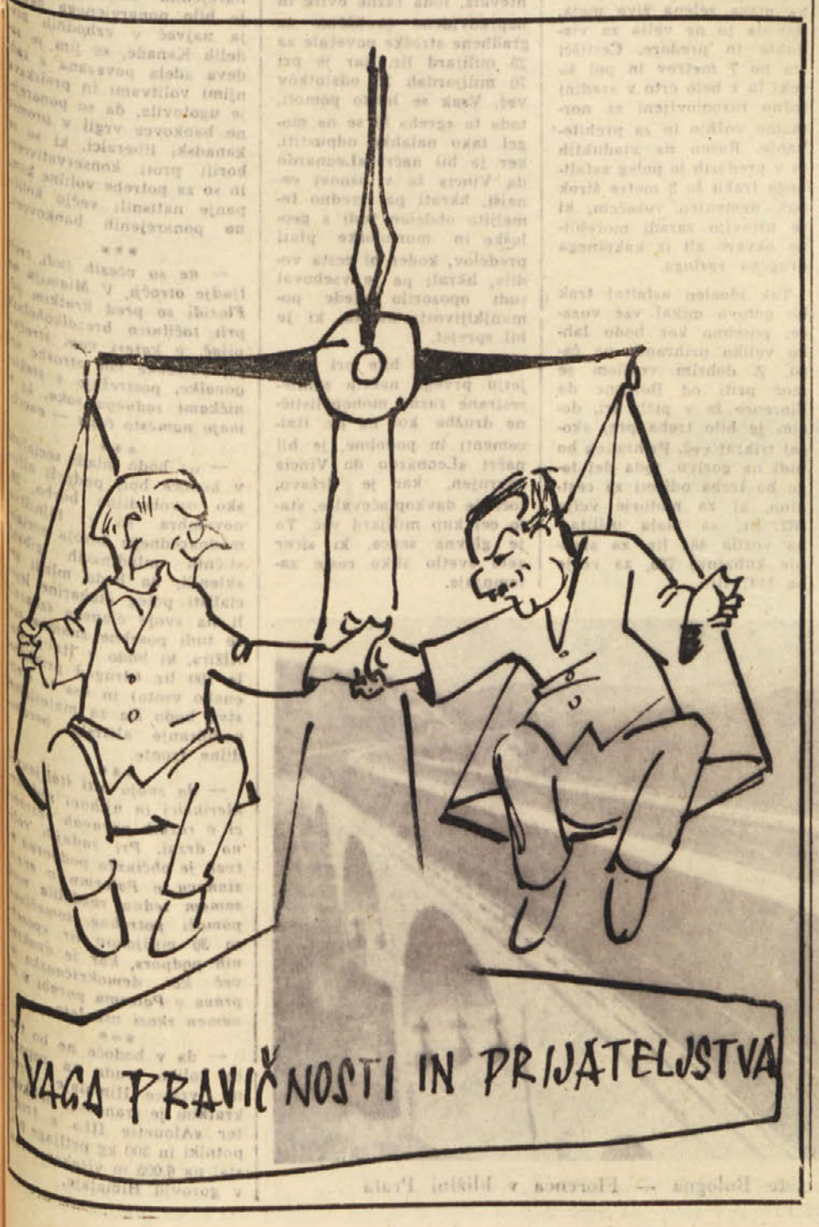

Koča Popović, jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve, ki je v četrtek prispel v Rim na prvi obisk, je včeraj opoldne obiskal v spremstvu italijanskega zunanjega ministra Segnija predsednika republike Gronchija *(Telefoto)*

Skupno poročilo o obisku Koče Popovića v Rimu

Glede manjšin bodo podvzeti nadaljnji ukrepi v skladu z obveznostmi in ustavnimi določbami

Poročilo poudarja, da se namerava na ta način «naglo doseči pravična in zadovoljiva rešitev nekaterih vprašanj, ki so še vedno odprta in ki se tičejo obeh etničnih skupin» - Podpis kulturnega sporazuma, konzularne konvencije in konvencije o pravni pomoči - Segni je sprejel vabilo naj uradno obišče Jugoslavijo

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 3. — Uradni obisk jugoslovanskega državnega tajnika za zunanje zadeve se je zaključil nocoj s skupnim italijansko-jugoslovanskim poročilom, v katerem je najprej rečeno, da je bil Koča Popovič sprejet na Kvirinalu pri predsedniku republike Gronchiju in pri predsedniku vlade Fanfaniju, nato pa so našteti vsi državniki, ki so pri dvodnevnih razgovorih sodelovali. Skupno poročilo nato nadaljuje:

«Razgovori, ki so potekali v tisti iskrenosti in razumevanju, ki sta že precej časa označevali odnose dobrega sosedstva med obema državama, so zajeli obširen skupni pogled na splošni položaj ter podrobno proučitev sedanjega stanja dvostranskih odnosov. Izmenjana so bila vzajemna stališča o glavnih mednarodnih vprašanjih, ki se postavljajo danes pred države in obe strani sta bili sporazumni, da je treba njihovo rešitev iskati s pomočjo pogajanj neodvisno od obstoječih razlik med političnimi in socialnimi sistemi. Obe strani sta priznali nujnost splošne in nadzorovane razorožitve in izrazili svojo odločnost, podpreti v to svrho sleherno koristno pobudo.

Obe strani sta poudarili, da nudita Organizacija združenih narodov in njena listina najprikladnejši okvir in podlago za rešitev mednarodnih problemov, med katerimi je v prvi vrsti ohranitev in utrditev svetovnega miru.

Oba zunanja ministra sta se strinjala, da predstavlja obstoj neuravnovešenosti med nezadostno razvitimi državami in tistimi, ki so že dosegle bolj razvito fazo gospodarskega in socialnega napredka, stalno žarišče težav in napetosti, katero bi bilo potrebno čimprej odstraniti.

Glede dvostranskih odnosov je bil z zadovoljstvom ugotovljen precejšnji napredek, ki je bil dosežen v vzajemnih odnosih in ugodne možnosti za tesnejše sodelovanje ter za nadaljnjo poglobitev odnosov dobrega sosedstva.

Obe strani sta poudarili odličen potek italijansko-jugoslovanskih trgovinskih izmenjav ter ugotovili, da jih je mogoče v prihodnosti še nadalje razviti. Jugoslovanska stran je obvestila italijansko, da namerava čimprej izvršiti valutno reformo. Italijanska stran je potrdila svoje sodelovanje pri izvedbi te reforme v okviru in na način, o katerem se je treba še dogovoriti tudi v sporazumu z drugimi zainteresiranimi državami.

Proučili so tudi potek izmenjav na kulturnem, znanstvenem in tehničnem področju ter z zadovoljstvom ugotovili, da je dosegel postopen in ugoden razvoj, tako da omogoča še bolj popolno medsebojno spoznavanje in večje zbližanje med obema narodoma.

Nato se je razpravljalo o nekaterih še vedno visečih vprašanjih med obema državama in sklenilo se je, da se naglo rešijo. Glede manjšin sta se obe strani strinjali z mnenjem, da morajo manjšine predstavljati činitelj zbližanja in izhajajoč s tega stališča, sta se dogovorili storiti nadaljnje ukrepe v skladu z obstoječimi obveznostmi in ustavnimi določbami z namenom, da se naglo doseže pravična in zadovoljiva rešitev nekaterih vprašanj, ki so še vedno odprta in ki se tičejo obeh etničnih skupin.

Obe strani sta se strinjali glede primernosti, da se v skupnem interesu dovrši določitev meje med obema državama ter se sporazumeli, da bosta v ta namen obnovili pogajanja, da bi dosegla pospešeno rešitev.

Med obiskom so podpisali kulturni sporazum, konzularno konvencijo in konvencijo o pravni pomoči.

Na splošno sta obe strani ponovno potrdili izrecno voljo v interesu obeh držav, da bosta storili, kar je mogoče za razvoj odnosov dobrega sosedstva, ki toliko prispevajo k miru v tem delu sveta in k napredku mednarodnega življenja. V tem smislu obisk državnega tajnika za zunanje zadeve, gospoda Koče Popovića, predstavlja pomemben korak v razvoju italijansko-jugoslovanskih odnosov.

Ob zaključku obiska je jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve povabil italijanskega zunanjega ministra, naj v kratkem pride na uradni obisk v Jugoslavijo. Italijanski zunanji minister je to vabilo rad sprejel in si pridržal, da bodo sporazumno določili datum obiska».

(Nadaljevanje na 8. strani)

Aktualni portreti

CAFTAN GIOGLOU romunski pisatelj v begunstvu, ki je skrival svojo nacifašistično preteklost pod psevdonimom Vintilia Horia, se je zaradi razburjenja svetovne kulturne javnosti moral odreči nagradi «Goncourt 1960», katero so mu podelili v Parizu za njegov roman «Bog se je rodil v izgnanstvu». Horia je bil predvsem zagrizen antisemit in oboževalec Hitlerja.

General NEGUIB ki je leta 1952 odstavil egiptovskega kralja Faruka in bil nato do konca leta 1954 predsednik egiptovske republike, nato pa pod obtožbo atentata na varnost države obsojen pred vojaškim sodiščem in zaprt, je bil v preteklih dneh izpuščen iz zapora. Sedanji predsednik Naser je bil njegov sodelavec pri pripravljanju prevrata.

CHESTER BOWLES bivši ameriški poslanik v Indiji in Kennedyjev svetovalec za zunanjo politiko, bo verjetno imenovan za novega državnega tajnika v vladi, ki bo prevzela posle v Beli hiši 20. januarja. To možnost naj bi potrjevalo tudi dejstvo, da Bowles ni kandidiral za Kongres na volitvah 8. novembra.

GIANCARLO PAJETTA član tajništva Centralnega komiteja KPI je že dva tedna na zdravljenju in oddihu v Sovjetski zvezi v nekem sanatoriju v neposredni bližini Moskve. Kot znano je moral pred časom prenehati z vsakršno aktivnostjo med volilno kampanjo zaradi srčnega napada. Nekaj časa se je zdravil v neki kliniki blizu Milana.

RICHARD WRIGHT slavni ameriški črnski pisatelj, je prejšnji torek nenadoma umrl zaradi srčne kapi. Veljal je za enega največjih črnskih pisateljev vseh časov. Pozornost je vzbudil z romanom «Črnski otrok», ki je njegova avtobiografija otroka v pogojih rasne diskriminacije. Nekaj časa je bil aktiven komunist.

Sedem dni v svetu

Italija

V ospredju politične debate je bilo v preteklem tednu zlasti zasedanje CK PSI, na katerem so razpravljali o stališču stranke do tako nazvanih «težavnih odborov». V Milanu, Rimu, Genovi, Benetkah in tako dalje namreč ni mogoče sestaviti občinskih odborov, brez odločilne podpore socialistov ali fašistov, in je torej KD prisiljena izbirati. Nennijeva avtonomistična skupina je na zasedanju imela ponovno absolutno večino in odobrena resolucija predvideva, da bodo socialisti sodelovali z demokristjani pri sestavljanju občinskih in pokrajinskih odborov, odnosno da bodo od zunaj podprli te odbore. Vendar pa resolucija točno določa, da je treba celotno vprašanje obravnavati politično globalno, kar pomeni po Nennijevi razlagi, da mora priti do sestave odborov v tako številnih občinah in pokrajinah in zlasti v vseh odločilnih mestih (Nenni je izrecno navedel Milan in Rim), da bo to imelo določen političen pomen v vsedržavnem okviru. Podobno je tudi stališče do vlade, saj je Nenni dejal, da se je politično premirje končalo.

Na zasedanju CK PSI se je vnela zelo ostra diskusija, in so predstavniki levice ter skupine Bassa zelo odločno nastopili proti Nennijevemu stališču. Basso je tako na primer mnenja, da so socialisti zgubili glasove zaradi neodločne politike vodstva in da če bodo šli po tej poti naprej, se bo logično končalo s ponovno združitvijo s Saragatom, toda ne na osnovi politike PSI, temveč politike Saragata. Levica pa je zahtevala, da se sestavijo samo tisti odbori, kjer imata PSI in KPI večino, medtem ko mora stranka stopiti takoj v opozicijo proti vladi.

V četrtek se je pričelo tudi zasedanje CK KPI, na katerem je podal obsežno poročilo poslanec Ingrao, ki je izjavil, da pomeni rezultat volitev 6. novembra nov korak k premiku na levo italijanskih volivcev. Dejal je, da se je sedanja vlada s svojim delovanjem že točno ocenila kot vlada desnice in da s sedanjo politiko KD za komuniste ni mogoč nikak sporazum. Večji del svojega govora je posvetil tudi polemiki s socialisti, za katere je dejal, da popuščajo in da ne bodo na osnovi razbitja odnosov s komunistično stranko dosegli nič drugega kot spokorniški vstop v kak osamljen upravni odbor. Preobrata na levo ni mogoče doseči brez sprememb v notranji in zunanji politiki in torej brez poraza desnice znotraj in zunaj KD. Zato pa ne zadostuje samo premik glasov, temveč je treba okrepiti borbo širokih množic, da se vzame monopolom oblast.

Zelo živahno je bilo tudi delovanje vlade, ki se je znašla v očitnih težavah predvsem zaradi izredno ojačenega sindikalnega gibanja kot tudi zaradi vedno ostrejših protestov proti izpadom filmske in druge cenzure. Tako postavljajo vedno ostrejše zahteve šolniki in se predvideva, da bo v kratkem prišlo do ostre vsedržavne stavke. V Milanu pa je policija v četrtek grobo napadla stavkajoče elektromehanične delavce, ki so se zbrali po 15-dnevni ostri borbi na sindikalnem zborovanju pred Castello Sforzesco. Divja vožnja policijskih avtomobilov je trajala dolgo času in se je šele okoli 8. ure zvečer položaj pomiril, ko so posegli vmes sindikalni voditelji.

Zaradi tega ojačenega sindikalnega boja je bila po vsej verjetnosti prisiljena, da je sprejela na svoji petkovi seji vsaj večino zahtev državnih uslužbencev, tako da se je znebila resne nevarnosti, ki bi jo predstavljala splošna že napovedana stavka državnih uslužbencev. Vlada je na tem sestanku tudi sprejela nekakšen kompromisni predlog o filmski cenzuri in sicer spreminjevalni predlog zakonskega osnutka, po katerem naj bi rimsko državno pravdništvo sodelovalo pri cenzurni komisiji in za vso državo odločilo, če se film lahko predvaja, ali ne. Uvedli bi nagli postopek pred rimskim sodiščem za pritožbe producentov. Gre za poenotenje ravnanja in za odstranitev sedanje zmešnjave, ko državni pravdniki v raznih mestih drugače odločajo in prihaja do zaplemb, zatemnitev in drugih policijskih posegov. Seveda se pa s tem bistveno vprašanje ne spreminja in so vladni predstavniki pred parlamentom zagovarjali ostre cenzurne posege.

Vlada je obširno razpravljala tudi o zunanjepolitičnem položaju ter potrdila svojo «atlantsko orientacijo» ter politiko evropskega združevanja. Ta njena politika pa je očitno v nasprotju z interesi izvenevropskih držav, s katerimi bi Italija rada imela prisrčne odnose. Ta nasprotja ni bilo mogoče zakriti z izredno svečanim sprejemom predsednika republike in vlade Urugvaja Nardoneja. To je Segni priznal na ministrskem svetu, ko je dejal, da je Urugvaj, kot vse ostale države Latinske Amerike, zaskrbljen zaradi vedno tesnejše evropske kooperacije, ki škoduje gospodarskim povezovanjem med Južno Ameriko in Evropo.

Segni je tudi poročal o obisku državnega tajnika za zunanje zadeve Popoviča v Rimu in dejal, da ta obisk pomeni prispevek k nadaljnjemu gospodarskemu sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo. Sicer pa o tem obisku in o zaključkih obširno poročamo na drugem mestu.

V Rimu so v torek fašistični študentje ponovno napadli sedež univerzitetnega združenja UNURI, pri čemer so jim pomagali znani fašistični pretepači, ki z univerzo nimajo nobenega opravka. Ko so demokratični študentje telefonirali na policijo, se tej ni nikamur mudilo, nakar pa je izredno naglo prišla, brž ko so s sedežev demokratičnih organizacij prihiteli svojim ogroženim tovarišem na pomoč drugi visokošolci in so bili fašistični razgrajači očitno v težavah.

Naslednjega dne so se zbrali predstavniki mladinskih gibanj: KPI, PSI, PSDI, PRI, KD, PR in univerzitetnih organizacij «Intesa universitaria» ter «Unione gogliardica italiana», ki so izrazili svojo solidarnost z rimskimi univerzitetnimi študenti. Obvezali so se, da bodo v okviru svojih organizacij, podprli razne pobude, da se preprečijo fašistične provokacije in očuva svobodni razvoj univerzitetnega življenja.

V četrtek je prispel iz Carigrada v Rim nadškof iz Chanterburyja dr. Geoffrey Fisher, primas anglikanske cerkve. V petek ga je sprejel na vljudnostnem obisku papež Janez XXIII. Obisk anglikanskega primasa je v zvezi z napori, da pride do tesnejše povezave med obema cerkvama in do sodelovanja, «da se zavre razširjenje protikristjanskega materializma». Pod vplivom vedno močnejših naprednih in zlasti sociolističnih sil prihaja torej do združevanja vrhov obeh cerkev, zato da bi se bolje borili proti napredku.

Tretja sovjetska vesoljska ladja

V Sovjetski zvezi so v četrtek izstrelili tretjo sovjetsko vesoljsko ladjo, ki je tehtala 4563 kg in na kateri sta bila psički «Pčelka» (Cebelica) in «Mušička» (Muhica) poleg drugih živali insektov in rastlin. Poizkus ni povsem uspel, ker so v petek okoli 11. ure iz Zemlje poslali na ladjo signal, ki naj bi sprožil mehanizme, tako da bi se ladja vrnila na Zemljo. Vendar pa je nekaj odpovedalo, ter ladja ni ubogala in se je verjetno kako uro kasneje zaradi trenja z gostimi sloji atmosfere vnela in pretvorila v prah.

Kljub temu pa so sovjetski znanstveniki podčrtali, da gre za pomemben uspeh, saj so podatki, ki jih je vesoljska ladja sporočila med svojim kroženjem okoli Zemlje, dokazali, da je možen človeški polet v vesolje. V tej zvezi je moskovski radio sporočil, da gre za enega izmed zadnjih poizkusov preden bodo izstrelili človeka.

Ladjo so izstrelili zelo blizu Zemlje, saj sta prejšnji vesoljski ladji krožili v višini 300 km, medtem ko so

(Nadaljevanje na 8. strani)

Odmevi Popovičevega obiska v Avstriji v slov. in hrvaškem manjšinskem tisku

V zvezi z nedavnim obiskom jugoslovanskega zunanjega ministra Koče Popoviča v Avstriji in v zvezi z njegovimi razgovori z najvišjimi avstrijskimi predstavniki kakor tudi s predstavniki slovenske in hrvaške manjšine, je slovenski in hrvaški manjšinski tisk objavil komentarje, iz katerih povzemamo glavne misli:

SLOVENSKI vestnik

Ves avstrijski in jugoslovanski, pa tudi svetovni tisk je pozitivno komentiral to prijateljstvo sosednih držav, le koroškemu koalicijskemu tisku je bilo pridržano, da je smatral za potrebno, takoj po odhodu jugoslovanskega gosta ponovno motiti to prijateljsko vzdušje, ki mu očitno ne gre v račun.

Tako sta koroški Volkszeitung in Die Neue Zeit prinesli vest, da je minister Popovič pri svojih razgovorih več ali manj pristal na tajno ugotavljanje manjšine.

Ni naš namen in še manj naša naloga, da bi to očitno provokatorično vest demantirali, Pač pa nam je znano, da je minister Popovič sprejel delegaciji koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov in se z njima celo uro razgovarjal in se podrobno zanimal za stanje in problematiko obeh manjšin. Zlasti je bilo govora tudi o tako imenovanem ugotavljanju manjšine in se je minister absolutno priključil argumentaciji zastopnikov obeh manjšin, zakaj tako ugotavljanje ne pride v poštev.

Minister Popovič je potem po končanih razgovorih zastopnikom obeh manjšin na večernem sprejemu tudi povedal, da je pri razgovorih z avstrijsko delegacijo nedvoumno tolmačil, da se je sestal z zastopniki manjšin, ki so ga seznanili s stanjem in problematiko vprašanja, zlasti tudi glede načrtovanega ugotavljanja manjšine, in da je stališče obeh manjšin tudi stališče Jugoslavije.

p. b. n.

Naš tednik Kronika

kulturno-politično glasilo

Glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev ne objavlja nobenega lastnega komentarja, pač pa prinaša na prvi strani krajše poročilo o obisku pod naslovom «Avstrijsko-jugoslovanski razgovori», v katerem pravi med drugim:

«Obeh sprejemov so se udeležili tudi predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Narodni svet je zastopal predsednik dr. Valentin Inzko.

Kot izhaja iz skupnega uradnega zaključnega sporočila, je bila dokončno urejena cela vrsta gospodarskih vprašanj. Avstrija je tudi obljubila, da bo Jugoslaviji dala posojilo za izvedbo denarne reforme. Odprto je ostalo manjšinsko vprašanje (in tu citira uradno poročilo op. ur.)

Med številnimi kontakti ministra Popoviča z avstrijskimi osebnostmi na Dunaju velja omeniti tudi srečanje s predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, s katerimi se je zadržal v daljšem razgovoru.»

List povzema nato še razne komentarje avstrijskega tiska.

HRVATSKE NOVINE

GLASNIK GRADIŠČANSKIH HRVATA

«Nas Hrvate na Gradiščanskem samo po sebi razumljivo zanimajo predvsem tisti deli razgovorov med ministrom Popovičem in Kreiskim, ki se tičejo nas kot manjšine. Skupno poročilo pravi o tem: «Obe strani soglašata, da bo pripravljenost, ki je izražena s strani Avstrije, da izpolni določbe člena 7 državne pogodbe glede manjšin, kakor tudi vzpostavitev stikov med avstrijskimi oblastmi in predstavniki manjšin omogočila doseči vsestransko zadovoljivo rešitev tega vprašanja in da bodo manjšine tako postale element za pospeševanje odnošajev dobrega sosedstva».

Po naše preprosto rečeno ne pomeni to nič drugega kot da je Avstrija pripravljena izpolniti one določbe, ki izvirajo iz čl. 7 državne pogodbe, to pa v stiku z zastopniki manjšin. Na ta način lahko manjšine prispevajo k dobrim odnosom med Jugoslavijo in Avstrijo.

V tej zvezi je za nas zanimivo, kako se nekateri avstrijski listi trudijo, da oddelijo rešitev našega vprašanja od onega koroških Slovencev, gotovo v nameri in prepričanju, da je nesložne brate lažje prevarati kot složne. Tako so tudi doslej ti listi ko je šlo za manjšine v Avstriji pisali samo o Slovenski Koroški ne pa tudi o nas gradiščanskih Hrvatih.»

«Autostrada del sole»: odsek Bologna-Florenca

Krasna, toda zelo draga cesta: ena milijarda za en kilometer

Ker gre za gorsko cesto, je bilo zgrajenih 35 viaduktov, 47 predorov in 14 mostov
Za varnost vožnje je vse poskrbljeno - Za 85 kilometrov je dovolj pičla ura vožnje

Včeraj dopoldne so s posebno svečanostjo izročili prometu novi del avtomobilske ceste čez Apeninski polotok, ki nosi ime «La strada del sole». Gre za odsek med Bologno in Florenco. Kot je znano, je odsek med Milanom in Bologno že dlje časa v rabi, kot že dlje časa služi svojemu namenu odsek med Capuo in Neapljem. Preostane, kot vidimo, še odsek od Florence do Rima in od Rima do Capue in ena najlepših avtomobilskih cest v Evropi bo dokončana. Približni načrt avtomobilske ceste sonca predvideva dolžino 720 km asfaltnega traku, kolikor je pač od Milana do Neaplja. Doslej je zgrajenih 322 km, kamor spada 195 km ceste Milan — Bologna, košček ceste Capua — Napoli in le nekaj manj kot 85 km ceste med Bologno in Florenco. Ker gre za veliko delo, je vredno da se ob njem ustavimo in ga nekoliko osvetlimo.

Apeninsko pogorje ni tako težko prehodno kot so Alpe. Kljub temu je prehod čez Apenine v sedanjem vedno bolj živahnem avtomobilskem prometu predstavljal problem in veliko oviro tudi v gospodarskem sodelovanju med predeli vzhodno in zahodno od apeninske bariere. Zato se je nujnost avtomobilske ceste vsiljevala z vso svojo težo in sredstva za ta velik objekt so se našla. Toda tisti, ki so se začeli ukvarjati z načrti za gradnjo te ceste in še bolj tisti, ki so se ukvarjali z realizacijo tega načrta, niso računali da bo ta «biser gradbene tehnike» tako drag. Nepolnih 85 km ceste je namreč stal 70 milijard lir, tako da je nekdo rekel, da je ta cesta lahko biser, toda biser, ki stane po eno milijardo za kilometer. Dejansko je en kilometer te ceste stal nekaj nad 850 milijonov lir, celih 25 milijard več kor je prvotni načrt predvideval. Toda dejstvo je, da je cesta zelo lepo speljana, krasno grajena in zelo funkcionalna. Nekaj podatkov, ki bodo skušali izredne stroške opravičiti, v kolikor se tolikšni stroški dajo opravičiti, o čemer pa bomo rekli kaj več pozneje.

Cesta je dolga, kot smo rekli, 85 km. Ker je speljana po goratem predelu, vodi čez 35 viaduktov, skozi 47 daljših ali krajših predorov in čez 14 mostov. Kot vidimo, je viaduktov zelo veliko in ponekod so to izredno drzne gradnje, saj ponekod cesta prečka globoke doline in prepade in so bili graditelji primorani penekod graditi viadukte na stebrih, ki so do nad 50 metrov visoki. Predorov je sicer 47, torej veliko, vendar gre za bolj kratke predore, saj meri njih celotna dolžina komaj 6 km.

Ustavimo se še za trenutek pri značilnostih te ceste. Ker gre cesta čez Apenine, je nujno, da se povzpne tudi precej visoko, toda najvišja točka tega dela avtomobilske ceste sonca seže do 736 metrov nadmorske višine, kar ni nič posebnega. Druga značilnost avtomobilske ceste je, da je tudi pri največjih ovinkih, razen v dveh primerih, vidnost odlična, tako da more vozilo brzeti tudi z veliko naglico in je s tem varnost vožnje vendarle do najvišje mere zagotovljena. V posebno nevarnih mestih, na primer v predorih, je tlak sestavljen iz kock zaradi nevarnosti drsenja. Nadalje so v predorih napeljali takšno razsvetljavo, da vozač ne preide iz mraka predora v svetel dan nenadoma, ker je svetloba proti izhodom iz predorov vedno močnejša. Ob izhodih iz predorov so graditelji uvedli še drugo novost. ki naj služi varnosti vožnje. Ker smo na Apeninih, je včasih nevarno, da ob izhodu iz zatišja predora pride vozilo nenadoma pod sunek močnejših vetrov. Da bi se vozač mogel glede tega primerno ravnati, so ob izhodih iz predorov postavljeni stebrički z zastavicami, ki nakazujejo silo in smer vetra. Nekaj podobnega kot na letališčih. Pa še nekaj. Ponavljamo, da gre za predele gorske ceste, kjer ob zimskih mesecih cesta zmrzne in more povzročiti nesrečo. V ta namen so ob primernih krajih postavljena skladišča za tehnične naprave za čiščenje cestišča ter velike zaloge peska in soli za dneve poledice.

Odveč bi bilo dodajati, da so ob tej tako popolno zgrajeni cesti tudi mehanične delavnice, restavracije, trafike in podobni servisi. Toda pri vsej tej popolnosti ima cesta vendarle dve nevarni točki, in sicer pri kraju Sasso Marconi, med 67. in 68. km ter še nekje drugje, kjer so ovinki ostrejši, kjer je vidnost manjša in zato nevarnost večja. Nevarnost ni večja zato, ker bi bila cesta slaba, toda vozač, ki ga odlična cesta navaja k temu, da brzi s polno silo motorja, lahko nepremišljeno zajame tudi ta dva nevarna ovinka in nesreča je tu. Pa še ena pomanjkljivost ceste, za katero pa graditelji niso krivi. Gre za tako imenovane klimatske nevarnosti. Cesta se vije skozi gorovje, ki je v jesenskih in zimskih dneh pogosto zavito v nizke oblake ali megle. Tu seveda ni druge pomoči kot počasna vožnja in skrajna previdnost, na katero pa vozač na takšni cesti kaj rad pozabi.

K tehničnemu opisu ceste spada, seveda, še sledeče: cesta ima dva asfaltna traka, ki ju loči 3 metra široka nizka zelena živa meja. Seveda to ne velja za viadukte in predore. Cestišči sta po 7 metrov in pol široki in z belo črto v sredini točno razpolovljeni za normalno vožnjo in za prehitevanje. Razen na viaduktih in v predorih je poleg asfaltnega traku še 3 metre širok pas, namenjen vozačem, ki se ustavijo zaradi morebitne okvare ali iz kakršnega drugega razloga.

Tak idealen asfaltni trak bo gotovo mikal vse vozače, posebno ker bodo lahko veliko prihranili na času. Z dobrim vozilom je moč priti od Bologne do Florence že v pičli uri, dočim je bilo treba prej skoraj trikrat več. Prihranek bo tudi na gorivu, toda del tega bo treba odšteti za cestnino, ki za motorje velja 382 lir, za mala utilitarna vozila 484 lir, za srednje kubature 765, za večje pa 1147 lir.

K tej vsekakor svetli sliki, ki smo jo o novi cesti dali, pa moramo dodati tudi nekaj senčnih potez. Te ne gredo na račun neposrednih graditeljev ceste, pač pa nekaterih drugih krogov, ki se ob vsaki tako veliki javni gradnji, kjer gre za desetine milijard, tako rekoč nujno oglasijo k besedi in uveljavijo. Za odsek avtomobilske ceste sonca, o katerem smo govorili, sta bila predložena dva idejna načrta. Eden je bil ta, ki je bil uresničen, drugi pa oni, ki je nosil šifro «Leonardo da Vinči». Razlika med načrtoma je bila precejšnja. Sprejeti načrt je bil sicer idealno izdelan in predvideval mnogo manjše stroške, kot je izvedba zahtevala, toda razne ovire in nepredvidene okoliščine so gradbene stroške povečale za 25 milijard lir, kar je pri 70 milijardah 35 odstotkov več. Vsak se lahko pomoti, toda ta «greh» bi se ne mogel tako nalahko odpustiti, ker je bil načrt «Leonardo da Vinci» že v osnovi cenejši, hkrati pa izredno temeljito obdelan tudi z geološke in morfološke plati predelov, koder bi cesta vodila, hkrati pa je vseboval tudi opozorilo glede pomanjkljivosti načrta, ki je bil sprejet.

Ker pa so bile pri sprejetju prvega načrta zainteresirane razne monopolistične družbe kot na pr. Italcementi in podobne, je bil načrt «Leonardo da Vinci» zavrnjen, kar je državo, točneje davkoplačevalce, stalo cel kup milijard več. To je glavna senca, ki sicer zelo svetlo sliko ceste zatemnjuje.

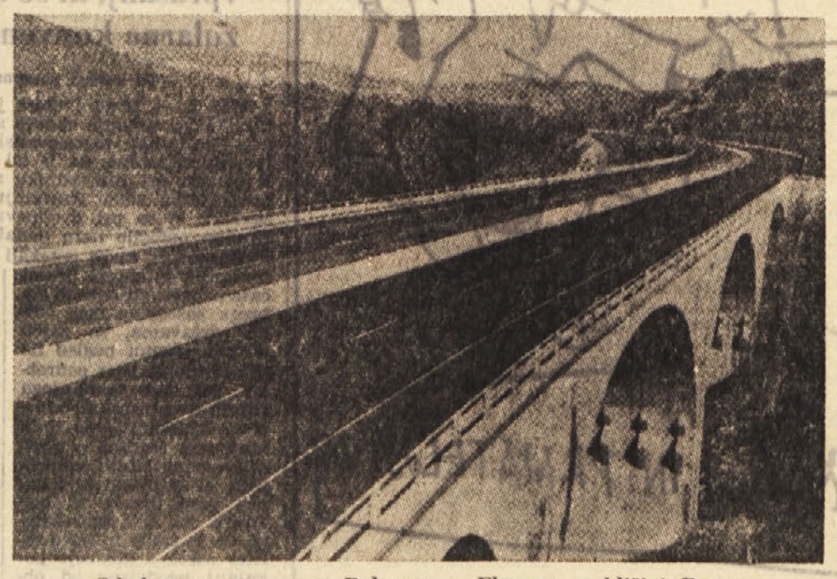

Odsek nove avto ceste Bologna — Florenca v bližini Prata

ALI VEŠ...

— da v republiki Katanga v Kongu pripravljajo zamenjavo valute. Doslej je bil tu v veljavi belgijski denar. Odslej pa bodo v Katangi, kjer vlada Combe, uvedli nove bankovce, ki bodo nosili Combojevo sliko, tiskali pa jih bodo v tiskarni ženevskega lista «Tribune de Geneve». Zanimivo pa je, da je bankovce naročila družba «Union Miniere», ki je, kot vemo, nekak gospodar vse republike, hkrati pa v — belgijskih rokah.

***

— da so se pripadniki britanskega gibanja proti jedrski oboroževanju oprijeli zelo konkretnega sredstva za borbo proti jedrski oboroževanju Anglije. Pri plačevanju davkov bodo enostavno odšteli tisti odstotek svojih dajatev, ki bi po proračunu moral iti za oboroževanje.

***

— da postaja moda očesih zares blazna. V ZDA imajo tudi v Parizu se začenja uveljavljati moda zelenih zob. V snov, iz katere izdelujejo umetne zobe, dajo določeno količino zelene barve, tako da umetni zobje dobijo več ali manj izrazito zelen ton.

***

— da se v Kanadi borijo proti zelo redkemu pojavu v kanadski zgodovini, proti ponarejenim bankovcem. Ker je bilo ponarejenega denarja največ v vzhodnih predelih Kanade, se jim je zadeva zdela povezana z zadnjimi volitvami in preiskava je ugotovila, da so ponarejene bankovce vrgli v promet kanadski liberalci, ki so se borili proti konservativcem in so za potrebe volilne kampanje natisnili večjo količino ponarejenih bankovcev.

***

— da so včasih tudi zreli ljudje otročji. V Miamiju na Floridi so pred kratkim odprli točilnico brezalkoholnih pijač, v kateri vam strežejo, oblečene kot otroške negovalke, postrežejo s stekleničkami sadnega soka, ki imajo namesto čepa — cucelj.

***

— da bodo mladi socialisti v bodoče bolj podprli alžirsko osvobodilno borbo. 26. novembra so v tajništvu mednarodnega biroja socialističnih mladinskih gibanj sklenili, da bodo mladi socialisti poleg članarine lepili na svoje članske izkaznice tudi posebne znamke «Alžir», ki bodo v Italiji stale 100 lir (drugod približno enako vsoto) in vsa ta sredstva bodo šla za materialno podpiranje alžirske osvobodilne fronte.

***

— da znajo biti italijanski klerikalci in njihovi sodelavci v raznih upravah nesramno drzni. Pri zadnjih volitvah je občinska podporna ustanova v Palermu v enem samem tednu razdelila med pomoči potrebne someščane za 30 milijonov lir sposojnih podpor, kar je dvakrat več kot demokrščanska uprava v Palermu porabi v istem namen skozi vse leto.

***

— da v bodoče ne bo treba toliko truda za vzpon na vršace Himalaje. Pred kratkim je francoski helikopter «Alouette III.» s tremi potniki in 300 kg prtljage pristal na 6.005 m visokem vrhu v gorovju Himalaje.

RADIO TELEVIZIJA

Nedelja, 4. decembra 1960

Radio Trst A

9.00: Kmetijska oddaja; 9.30: Slovenski motivi; 11.30: Oddaja za najmlajše; 12.30: Glasba po željah; 13.00: Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu; 13.30: Nadaljevanje glasbe po željah; 14.30: Sedem dni v svetu; 14.45: Vokalna kvinteta Lisinski in Niko Štritof; 15.00: Mandolinski ansambel Venier; 15.20: Pojejo «Platters» in «McGuire Sisters»; 15.40: Jam-session, razmotrivanje o jazzu; 16.00: Popoldanski koncert; 17.00: «Šahovska partija», srednjeveška romanca; 17.50: Pjesna čajanka; 18.30: Glasbene slike — Ippolitov-Ivanov: Skice iz Kavkaza, op. 10; Sibelius: Finskemu, simfonična pesnitev, op. 26 štev. 7; 19.15: Motivi iz filmov in revij; 20.00: Šport; 20.30: Orkestra Les Baxter in Helmut Zacharias; 21.00: Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi; 21.30: Schumann: Kvintet s klavirjem op. 44 v Es-duru; 22.00: Nedelja v športu; 22.10: Večerni ples; 23.00: Melodije iz davnih časov.

Trst

7.15: Kmetijsko življenje v deželi; 9.30: Danes na športnih igriščih; 14.30: El Campanon.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 8.00: Domače novice; 8.05: Kmetijska oddaja; 8.30: Za dobro jutro vam bodo igrali; 9.00: Reportaža «Izgubljene ure»; 9.15: Zabavni zvoki; 9.45: Pojo «Four Aces»; 10.00: Prenos RL; 10.30: Baletne skladbe; 11.00: Popotovanja; 11.15: Koncert belkanta v Brusilju; 12.00: Pogovor s poslušalci; 12.10: Glasba po željah; 12.35: Tedenski politični pregled; 13.30: Sosedni kraji in ljudje; 14.00: Glasba po željah; 15.15: Ženski vokalni kvintet; 15.30: Veliki revijski orkestri; 16.00: Prenos RL; 19.00: Nedelja v športu; 19.10: Glasbena medigra; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vremenske razmere na ital. morjih; 8.30: Kmetijska oddaja; 11.15: Les Baxter in njegov orkester; 11.30: Oddaja za družino; 11.55: Pogovor s poslušalci; 13.30: Antidiscobolo; 14.30: Izvajanja Maria Dej Monaca; 15.15: Nogomet od minute do minute; 16.45: Orkestralna glasba; 17.15: Simfonični koncert; 18.40: Francoske literarne nagrade 1960; 19.30: Sportna nedelja; 20.00: Cha-cha-cha in calypso; 21.00: Humorist Michele Galdieri; 22.05: Teden aktualnosti; 22.35: Pianistka Margaret Barton; 23.20: Nogometni pregled; 23.30: Neapeljska jesen.

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Glasba za prazniční dan; 11.00: Nedeljski orkestri; 13.40: Revija «Divertentissimo»; 14.10: Avtorji pojo lastne pesmi; 15.00: «Discobolo»; 15.30: Pojo Arigliano, Caroli, Celentano; 17.00: Glasba in šport; 18.30: Plešite z nami; 19.20: Glasbeni vrtiljak; 20.30: Italijanska pesem širom Evrope; 21.45: Večerna glasba; 22.30: Sportna nedelja.

III. program

16.15: Mendelssohnove skladbe; 16.50: Radijska igra Angela Beolca «Bilora»; 17.35: Bartokove in Clementijeve skladbe; 18.30: Pregled ruske kulture; 19.00: Dve Couperinovi skladbi; 19.15: V biblioteki; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Mozartova opera: Don Juan.

Slovenija

7.35: Majhen koncert godb na pihala; 8.00: Mladinska radijska igra; 8.37: Iz albuma otroških skladb; 8.52: Z zabavno glasbo v novi teden; 9.45: Zbori in samospevi Blaža Arnača; 10.00: Se pomnite, tovariši.. Milana Ivanov: Na grob spominov — šopek narcis; 10.30: Blagoje Bersa: Dramatična uvertura; 10.45: Spoznavajmo svet in domovino!; 11.45: V tričetrtinskem taktu; 12.00: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.; 18.45: Koncert pri vas doma; 14.15: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 16.0: Humoreska tega tedna; 16.20: Melodije za nedeljsko popoldne; 17.10: Peli so jih mati moja...; 17.30: Radijska igra; 18.26: Tommaso Albinoni: Sonata za godala v g-molu; 18.36: Igra Kmečka godba; 19.30: Sportna poročila; 20.05: Izberite melodijo tedna!; 20.50: Hammond orgle v ritmu; 21.00: Sprehodi po glasbeni galeriji; 22.15: Ples ob radijskem sprejemniku.

Ital. televizija

10.15: Oddaja za kmete; 16.00: Neposreden prenos športne prireditve; 17.30: TV za mladino; 18.30: TV dnevnik; 18.50: Prenos športne prireditve; 19.40: TV igra «Žena policaja»; 20.10: Teden aktualnosti; 20.30: TV dnevnik; 21.05: Iz turinskega v Teatro nuovo»: «Stari prijatelji»; 22.15: Popotovanje po Japonski; 22.45: Sportna nedelja ob koncu TV dnevnik.

Ponedeljek, 5. decembra

13.00: TV dnevnik, za vse tri razrede; 17.00: TV za mladino: Popotovanje po Holandskem, Kanadi, Italiji itd. 18.00: Tvoja bodočnost; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Italijanski sprehodi; 19.05: Glasbeni program; 19.35: Oddaja za delavce; 20.05: TV-šport; 20.30: TV dnevnik; 21.05: Film «Veliki dež»; 22.35: Aktualne teme; 22.55: TV dnevnik.

Jug. televizija

Zagreb 9.30: Kmetijska oddaja; 10.00: Serijski film za otroke; Popoldne prenos športnega dogodka. Ljubljana 18.30: Plesna šola. Beograd 20.00: Sedem dni. Ljubljana 20.30: «Pesem za umrle ljubimce» angleški igrani film.

Ponedeljek, 5. decembra

Zagreb 19.00: TV pregled. Beograd 19.20: TV pošta; 19.30: Glasbeni film; 20.00: TV dnevnik; 20.15: Tedenski športni pregled. Ljubljana 20.30: Jean de Hartog: «Sopotniki», TV drama.

imate pokvarjen televizor?
TELEFONIRAJTE na 24018
Specializirani tehniki tvrdke
«Radio TREVISAN»
Vam zagotavljajo takojšnjo intervencijo

MRZLA ZIMA

Erskine Caldwell

Ko se je pričelo mračiti, je bilo na ulicah čedalje bolj hladno. Od reke je pihal močan veter, z golih hribov pa je od časa do časa zagrmel oster in neusmiljen februarski mraz. Samo toplo oblečeni ljudje so sklonjeni in pogreznjeni v svoje ovratnike hiteli po zaledenelih ulicah, da bi čimprej našli zavetje v toplih hišah.

V moji nezakurjeni sobi je bilo hladno, vendar me je grela volnena odeja kakor tople ženske roke.

Prve dni sem zaman poskušal zaspati, sredi tedna pa sem se že navadil na mraz, ki je vladal v sobi. Tudi tokrat sem takoj po prihodu v sobo sezul čevlje in se zaril v posteljo. Pet, šest ur sem ležal brez sna. Pod odejo mi je bilo toplo in opazoval sem krhke, ledene okraske, ki so v vsej svoji zimski lepoti počasi prekrivali okenska stekla.

Na hodniku sem slišal ljudi, ki so z naglimi koraki hodili iz sobe v sobo, in suhe lesene deske, ki so škripale pod njihovimi nogami.

Kmalu sem začutil topel zrak, ki je prihajal skozi odprtino v zidu sobe. Na desni od moje sobe je živela mlada žena z deklico in njihovo toploto sem tudi jaz čutil. Vonj po razgretem zraku in plinih, ki so izgorevali v njuni peči, se je razširjal vse do mene. Ležal sem in prisluškoval, kako se gibljeta po sobi in predstave o obeh so se počasi izoblikovale in se vtisnile v mojo zavest. Okrog polnoči sem zaspal v mislih na sosedno sobo, kjer se lahkotno giblje mlada žena, in na dekletce, ki se tiho in nežno pogovarja s svojo materjo.

Po tisti noči sem pričel prihajati domov mnogo bolj zgodaj. Zavit v odejo sem ležal buden in prisluškoval vsemu, kar se je dogajalo v oni sobi. Mlada žena je pripravljala večerjo za deklico in za sebe, potem sta sedli za majhno mizo pri oknu in počasi jedli, se vmes smejali in pogovarjali. Deklica je bila stara približno osem let, kadar pa sta se skupaj zabavali in pomenkovali, je bilo čutiti, kot da je mati njena sovrstnica.

Mraz v nezakurjeni sobi ni bil več tako neznosen kot prej, ko ju še nisem poznal.

Proti koncu drugega tedna sem se z obema že tako dobro seznanil kot da bi ju opazoval s svojimi lastnimi očmi. Skozi tanki omet sem slišal vse, kar sta se pogovarjali in kaj sta počenjali. Spremljal sem gibe njunih rok, izraz njunih obrazov od minute do minute, od ure do ure. Mlada žena ji bila nikjer zaposlena. Večdel dneva je ostajala v sobi, zapuščala jo je samo zjutraj za pol ure, da je spremila deklico v šolo, in okrog poldneva, da jo je zopet pripeljala domov. Ves preostali čas je presedela pri oknu in gledala preko rdeče pločevinaste strehe na onstran ulice in čakala na uro, ko bo končno lahko odšla v šolo po deklico.

V hiši je bilo živahno. V vseh sobah trinadstropne hiše so stanovali možje in žene. Prihajali so in odhajali. Nekateri so delali podnevi, drugi v nočnih urah nihče od njih pa ni nikdar stopil mimo mojih vrat ali onih sosedne sobe, kjer je stanovala mlada žena. Včasih je bilo slišati težke moške korake, ki so se naglo približevali hodniku. Takrat je mlada žena skočila s svojega stola poleg okna, se postavila proti vratom in se naslonila nanje. Zgrabila je za ključ v ključavnici in prisluškovala šumu moških korakov. Ko so se oddaljili, in je počasi vrnila k oknu in zopet sedla na stol, od koder je preko rdeče pločevinaste strehe opazovala drugo stran ulice, kjer se je odsevala prav tako rdeče pobarvana streha.

Februarja je pričel iz dneva v dan pritiskati večji mraz, meni pa je bilo toplo, ko sem pod odejo prisluškoval šušljanju, ki je prihajalo skozi tanko steno.

Ko sem ugotovil, da je žena vsakokrat, kadar je zaslišala bližanje težkih moških korakov, planila k vratom, sem začutil, da se mora nekaj zgoditi. Nisem natančno vedel kaj, toda vsako jutro, preden sem zapustil sobo, sem malce počakal in nekaj minut prisluškoval, da bi ugotovil, še stoji poleg vrat ali sedi pri oknu. Zvečer, ko sem se vračal, sem ponovno prislonil uho na hladni zid in poslušal.

Tisti večer sem napenjal ušesa več kakor pol ure in zopet sem začutil, da se mora nekaj zgoditi. In prav tukaj, na mrazu sem prvič v svojem življenju pomislil, kako čudovit mora biti občutek očetovstva. Ne da bi ugasil luč in sezul čevlje, sem se odpravil naravnost v posteljo. Dolgo sem napenjal ušesa in prisluškoval, kaj se dogaja tam, onstran zidu. Gibi mlade žene so bili nagli in nemirni, v obraz je bila videti bleda in zaskrbljena. Takoj po večerji je spravila deklico v posteljo in nato brez besede odšla k oknu in čakala. Dolgo časa je molče sedela, njen stol ni niti enkrat zaškripal. Dvignil sem glavo z blazine. Prezebel vrat se mi je skrivil od neugodnega položaja.

Ura je bila enajst, ko sem zaslišal v sosedni sobi šum. Tri ure, odkar sem ležal v postelji, se mlada žena sploh ni premaknila s stola, ob enajstih pa je vstala, popila kozarec vode in pokrila deklico še z eno odejo. Ko je to opravila, je za trenutek stopila nazaj k svojemu stolu, nato pa se preselila in sedla poleg vrat. Sedela je in čakala. Minila je ena ura, ko so se naenkrat na škripajočih deskah na hodniku zaslišali težki koraki. Oba sva prisluhnila njihovemu približevanju in oba sva skočila na noge. Stekel sem k zidu, naslonil uho na hladni beli omet in čakal, kaj se bo zgodilo. Mlada žena je stopila k vratom, s prsti je stiskala ključ in poskušala zadržati dihanje. Deklica je trdno spala. Počasi sem pričenjal čutiti, kako mi zaradi mraza v nezakurjeni sobi ledenijo roke in noge. Na toplem pod odejo sem pozabil, da je v sobi hladno, in kri se je hitreje pretakala, dokler sem mirno ležal in napeto prisluškoval vsem zvokom v hiši. Toda zdaj, ko sem stal v nezakurjeni sobi in pritiskal obraz na beli hladni omet, sem ves drhtel, kot bi se me lotevala mrzlica.

Moški koraki so se približevali vratom sosedne sobe. Slišal sem ženino drhtenje in težko, neenakomerno dihanje, ki je pretresalo vse njeno telo, ter čakal, da bo vsak trenutek zakričala.

Samo enkrat je potrkal na vrata in čakal. Ni mu jih odprla. Prijel je za ključavnico in jo potresel. Žena je z vso silo držala vrata in čvrsto zgrabila za ključ, kot bi imela jeklene prste.

«Vem, da si ti, Eloise», ji je dejal s tihim glasom. «Odpri vrata in pusti me v sobo.»

Ni mu odgovorila. Skozi tanki zid sem slišal, da se z vsem svojim telesom naslanja na preperela vrata.

«Sam si bom pomagal,» ji je dejal.

Tisti hip je pod njegovim hrbtom nekaj počilo, vrata so se vdala in skoraj padel je v sobo. Niti glasu, ni dala od sebe. Vrgla se je na posteljo, pokrila s telesom deklico, ki je mirno spala, in jo v obupu objemala z rokami.

«Nisem prišel semkaj zato, da bi se kregal,» ji je dejal mož. «Prišel sem, da vsemu temu naredim konec. Spravi se od postelje!»

Takrat sem prvič v tistem večeru zaslišal njen glas. Zravnala se je in stala pred njim tako, da je zakrivala posteljo. Pritisnil sem obraz in uho na hladni beli omet in čakal.

«Nič manj ni moja kakor tvoja. Ne moreš mi je vzeti!»

«Kaj mi je nisi ti vzela? V redu, a zdaj je vrsta na meni. Jaz sem njen oče.»

«Henry,» je spregovorila, «Henry, prosim, ne daj!»

«Molči!» jo je zavrnil.

Stopil je k postelji in dvignil dekletce.

«Če jo odneseš, Henry, te ubijem,» mu je dejala s tihim glasom. «Storila bom to, Henry!»

Z deklico na rokah je stopil k vratom in se tam ustavil. Ni bil razburjen, saj skozi tanko pregrado nisem slišal njegovega dihanja. Toda ženo je grabil obup. Roke in noge so mi drevenele in nisem mogel več obvladati mišic svojega jezika. Žena ni planila v jok, toda skozi omet sem slišal njeno težko dihanje in nagle gibe.

Mož se je obrnil proti njej. «Kaj bi rada?» jo je vprašal. «Ubila te bom, Henry!»

Za trenutek je zavladal v sobi mučen molk. Stal je pri vratih, dekletce v njegovih rokah se je počasi prebujalo. Čakal je. Vsaka sekunda je bila dolga kakor ura.

«Ne, ti me ne boš ubila,» je končno spregovoril. «Jaz bom obračunal s teboj, Eloise!»

Skozi tanki zid sem zaslišal, kako je počasi segel z roko v žep in jo prav, tako počasi zopet potegnil iz njega.

Ko je naperil revolver nanjo, je kriknila. Počakal je, da je utihnila, potem pa je pritisnil na petelina. Skoraj nepremično je stal in zamižal z enim očesom, kot bi meril v tarčo.

Strel se je izgubil v trušču na stopnicah in v škripanju desk.

Zvonjenje v mojih ušesih je ponehavalo in slišal sem kako so ljudje iz cele hiše, od zgoraj pa do doli, planili iz svojih sob, loputali z vrati svojih zakurjenih ali nezakurjenih prostorov in hiteli k nam v drugo nadstropje.

Naslonil sem se na beli zid in dolgo časa stal ob njem, drhteč po vsem telesu. Zazdelo se mi je, da sem jaz oče, ki je tako brezsrčno ugrabil deklico. Stal sem in trepetal od mraza, ki me je vsega zajel.

In končno še - Ladko Korošec!

Na današnjem koncertu v Avditoriju (ob 16.30) bo nastopil poleg Vilme Bukovčeve ter Mira Brajnika tudi basist Ladko Korošec, dobri znanec in ljubljenec tržaškega občinstva. (Med tednom smo objavili slike nastopajočih in dirigenta Demetrija Žebreta)

KOROŠEC LADKO je doma iz Zagorja ob Savi. Končal je dramsko šolo, nato pa je študiral tudi solopetje na Glasbeni šoli in na Akademiji v Ljubljani. Tri leta je bil angažiran v ljubljanski Drami, nato pa je prestopil v Opero.

Korošec Ladko ima silno obširen repertoar. Naštejmo le opere slovanskih avtorjev: Smetana: Prodana nevesta, Musorgski: Boris Godunov in Soročinski sejem, Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže. Borodin: Knez Igor, Čajkovski: Evgenij Onjegin. Poleg svojega dela v Operi je Korošec tudi gost Slovenske filharmonije pri izvedbah kantat, ki jih prireja ta ustanova in z njo snema tudi dela jugoslovanskih avtorjev za emisije v radijskih postajah.

Gostoval je v Trstu, Celovcu, Gorici, Pragi, Wiesbadnu, Haagu, Utrechtu, Rotterdamu, Amsterdamu, dvakrat v Parizu in po vseh mestih v Jugoslaviji. Lani pa je bil gost v Španiji in na Poljskem.

Kjerkoli je nastopal, so povsod kritike o njegovi glasbeni in igralski interpretaciji vlog najbolj laskave. Citiramo kritiko v časopisu «Die Neue Zeit»: Nesporen višek predstave je bil vsekakor Kecal Ladka Korošca. Če smo na tem mestu pred letom dni v kritiki o Seviljskem brivcu ugotovili, da je Korošec podal neprekosljivega Bartola, nam ni mogoče danes nič drugega narediti kot samo zamenjati imeni teh vlog. Pevca takega formata, tako inteligentne upodobitve nekega odrskega lika, tako nepremagljive komike, — kaj takega bržkone danes v vsej Avstriji ne premoremo.

Za odlično vlogo Figara v Mozartovi operi «Figarova svatba» in Pasquala v Donizettijevi istoimenski operi je prejel zvezno jugoslovansko nagrado; za vlogo Čorovika v Musorgskega operi «Soročinski sejem» in za vlogo Sanče Pansa v Massenetovi operi Don Kihot pa je prejel Prešernovo nagrado.

KNJIGA, KI JO V TEM ČASU NESTRPNO PRIČAKUJEMO

Jadranski koledar za leto 1961 še lepši kot v prejšnjih letih

Poleg leposlovnih prispevkov je koledar bogat s članki, ki se tičejo manjšinske problematike kakor tudi najrazličnejših gospodarskih in kulturnih vprašanj; posegajo pa tudi na zgodovinsko, zemljepisno, etnografsko, poljudno-znanstveno in na druga področja

Jadranski koledar je postal že nepogrešljiva knjiga naših ljudi. Z veseljem ga bodo vzeli v roke tudi letos, saj jih bo pritegnila že živahna, okusno izdelana naslovna stran Iva Kuferina. In takoj v začetku jih bo koledar spomnil, da bo v l. 1961 poteklo dvajset let od tistega časa, ko je naš narod stopil na pot oborožene vstaje. Novi koledar je posvečen «vsem, ki so v najmračnejših dneh dvignili plamenico upora, vsem, ki so sledili njihovemu svetlemu vzgledu in v nesebični borbi, za ceno težkih krvavih žrtev zlomili verige suženjstva in odprli svojemu narodu vrata svobode, nam, ki smo ostali za mejami, pa svetlejša obzorja prihodnosti»

JADRANSKI 1961 KOLEDAR

Povsem razumljivo je, da posveča koledar, ki je namenjen slovenski manjšini, znaten del svojega prostora člankom, ki se ukvarjajo z manjšinsko problematiko samo, dasi se pravzaprav tudi malone vsa ostala vsebina koledarja tiče življenja in dogajanja — sedanjega in preteklega — slovenske manjšine v Italiji.

Na uvodnem mestu se nahaja članek dr. Andreja Budala «V manjšinskem ogledalu». Pripadniki manjšin se iz svoje države — pravi avtor — radi ozirajo po usodah manjšin v sosednih državah ali po usodah druge manjšine v isti državi, da jih primerjajo z lastno usodo in kažejo nanje pri svojem iskanju novih poti za boljšo dosego svojih pravic. Navezujoč na te besede, kaže dr. Budal na primer nemške manjšine v Italiji ter pri tem ugotavlja neskladnost 6. in 16. člena ustave. Sedaj je tako, da prvi nekaj daje, kar drugi potem jemlje. Spričo dejstva, da je prav vprašanje nemške manjšine v Italiji letos stopilo močno v ospredje, je za koledar napisal Stanislav Renko sestavek «Južna Tirolska pred OZN», v katerem navaja potek razprave o tem vprašanju na zasedanju glavne skupščine OZN oziroma v posebnem političnem odboru organizacije.

Pod naslovom «Pokrajinske in občinske volitve 1960 v Italiji in pri nas» je dr. Jože Dekleva objavil razpredelnice, ki kažejo volilne izide za vso državo, za Tržaško ozemlje, za posamezne naše občine ter za slovenske vasi Beneške Slovenije. Volitve pa so bile prepozno, da bi bilo mogoče — kot pisec ugotavlja v uvodnih besedah — spuščati se v podrobnejšo analizo volilnih izidov. Takoj tukaj pa bi omenil objavljene «Dokumente borbe za narodnostne pravice Slovencev pod Italijo». Objavljeno je pismo ministrskemu predsedniku Fanfaniju, ki so ga podpisali zastopniki osemnajstih političnih in osrednjih kulturnih skupin. Objavljen je tudi dekret vladnega generalnega komisarja Palamare o prepovedi slovenskega govora na Trgu Unità v Trstu ter protesti proti tej prepovedi. Končno je objavljen tudi kratek zapisek o šestem zasedanju mešanega jugoslovansko - italijanskega odbora za izvajanje posebnega statuta.

Vprašanje šolstva je za vsako manjšino prejkoslej eno najbolj važnih vprašanj. Ako je to vprašanje dobro urejeno, potem se zdi, da mora priti ostalo tako rekoč samo po sebi. Prof. Josip Umek je prispeval članek «Borba Slovencev v Italiji za pravičen zakon slovenskega šolstva». Po kratkem zgodovinskem prikazu slovenskega šolstva na Primorskem opisuje prizadevanja Slovencev ves čas po drugi svetovni vojni, da bi bila slovenska šola uzakonjena. Razpredelnica, ki je objavljena na koncu članka, pa kaže na nerazveseljivo dejstvo, da je v letošnjem šolskem letu v slovenskih šolah 241 učencev manj kot prejšnje leto.

Prav je, da koledar pokaže, kako živi in dela slovenska manjšina v Avstriji. Zadevni članek je napisala Lojzka Virtič — «Koroški Slovenci v letu 1960». Virtičeva pravi, da je vse leto potekalo v znamenju borbe za uveljavitev pravic, ki so Slovencem zagotovljene po avstrijski ustavi, vendar pa je velik del članka posvečen kulturnoprosvetni dejavnosti koroških Slovencev. Članek je opremljen tudi z več slikami s prireditev na Koroškem. — Avstrija pa ima še eno manjšino, to so gradiščanski Hrvatje, o katerih piše Slavko Fras. Kako je s to manjšino, nam je malo manj znano, zato je prav, da je Fras posegel nekoliko v preteklost, preden je pokazal današnje stanje.

Več člankov ima za vsebino bolj lokalno problematiko. Tako piše Egon Kravs o «Štiriletni upravi slovenskih občin na Tržaškem». Ivo Marinčič piše o «Kmetijski problematiki na Goriškem» ter prihaja do zaključka, da bi bili za pravilno in učinkovito reševanje kmetijskih problemov na Goriškem potrebni ne samo taki ukrepi, kot je odprava kolonata, arondacija razdrobljene kmečke posesti, višji prispevek države in pospešitev raznih izboljševalnih del, ampak tudi drugačen odnos do slovenskih kmetov. Pod naslovom «Ob Soči izumira vas...» pa isti avtor kaže na usodo Podgore, vasi pri Gorici. Marko Valtrič je napisal «Gospodarsko - upravni pregled sovodenjske občine» ter «Gospodarska in socialna podoba doberdobske občine». Članek «Gospodarski položaj v Beneški Sloveniji», ki ga je napisal Izidor Predan, je dokaj obširen in gre v zanimive podrobnosti. Bridka pa je ugotovitev pisca na koncu članka, da je vlada doslej nakazala že več 100 milijard za pasivne in hribovske kraje, da pa od te vsote ni prišla v Beneško Slovenijo niti drobtinica. Ettore Specogna podaja geografski, zgodovinski in gospodarski prikaz Sempetra Slovenov. — Mimo vseh teh člankov ne bo mogel nihče, ki se bo ukvarjal z gospodarskimi razmerami v našem zamejstvu.

Izpod peresa Riharda Orla je «Rezijanska dežela. (Narodopisni in jezikovni oris)». Avtor pravi, da je hotel v članku spregovoriti nekoliko o prebivalcih Rezije ter o posebnostih njihovega narečja. Premalo pa je v članku razvidno, če se vse navedeno nanaša še na današnji čas, kakor je za jezikovni del članka čudno, da se pisec ustavlja pri Baudouinu de Courtenayu, ne da bi niti omenil vsaj Ramovša.

Med etnografske prispevke bi prišteli tudi prispevka Vaneta Ciebrouga (J. Maverja) ter Rika Pertota. Prvi piše na kratkočasen način, kako je bilo «v Lonjerju pred 50—60 leti». Pa tudi pri prispevku drugega «Barkovljanski norci v prejšnjem stoletju» se bo vsakdo večkrat nasmejal. In ko že govorimo o zabavnem branju v koledarju, potem kar preskočimo še h «Kroniki iz solzne doline», ki jo je napisal naš znani humorist Mikula Letič. Kar precej je te kronike in bralci je bodo gotovo veseli.

Letošnji koledar objavlja odlomek iz knjige dr. J. Jerija «Tržaško vprašanje po drugi svetovni vojni». Ta knjiga, za katero je avtor prejel Cankarjevo nagrado za l. 1959, bo kmalu izšla pri Cankarjevi založbi. Tu je objavljen le povzetek za obdobje od l. 1947 do sporazuma oktobra 1954.

(Zaradi obširnosti Jadranskega koledarja bomo nadaljevali ta prikaz prihodnjo nedeljo.)

R. R.

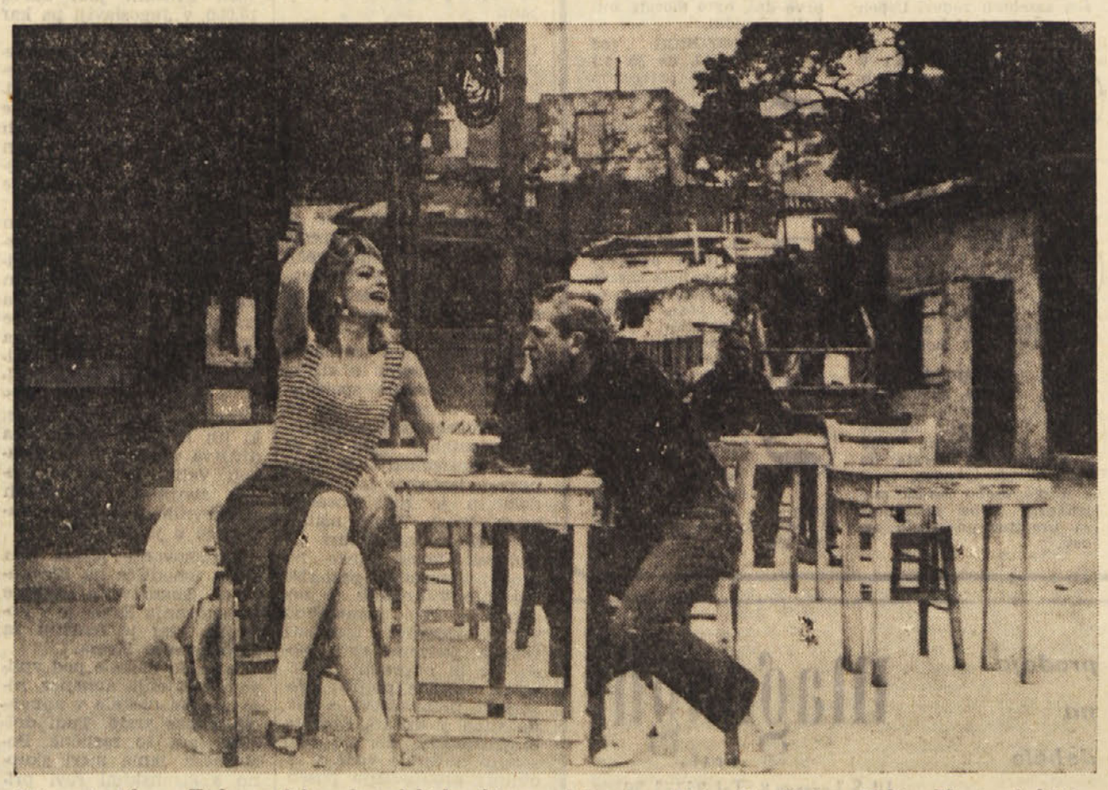

Prizor iz filma «Toda... nikdar ob nedeljah», ki ga sedaj vrte v Trstu. Na sliki sta Melina Mercouri, ki je bila za vlogo v tem filmu nagrajena na festivalu v Cannesu, ter Jules Dassin, ki je obenem režiser filma

MIRAN JARC

Človek in noč

Končno je vendarle izšlo delo književnika, ki je bil zaradi svoje skromnosti v življenju manj opazen

Čeprav je v času med obema vojnama izdal tri pesniške zbirke, objavil roman in potopisno knjigo ter sodeloval pri vseh revijah, je bil Miran Jarc, pesnik, pisatelj in esejist vseskozi skromen, preprost človek, ki ni nikoli silil v ospredje. Morda je v tem vzrok, da njegovo delo ni bilo deležno tolikšne pozornosti, kot bi jo zaslužilo, čeprav je aktivno posegal v slovensko literarno življenje.

Tiha in neopazna je bila tudi njegova smrt. Ko je bil ob znanem partizanskem napadu na vlak internirancev rešen fašističnega nasilja, mu je bilo dano samo dva meseca svobodnega življenja v gozdovih. V roški ofenzivi ga je konec avgusta, neznanokje na Rogu, pokosila sovražnikova svinčenka, da še danes ne vemo za njegov grob.

In začuda, tudi po vojni, v petnajstih letih ni izšlo v ponatisu ali izboru nobeno njegovo delo. Kakor, da bi se nesrečna usoda nadaljevala še po smrti. Zato moramo toliko bolj pozdraviti knjigo, ki pod naslovom «Človek in noč», prinaša izbor Jarčeve poezije in proze, saj smo to delo že dolgo pričakovali. Uredil jo je Bojan Štih, ki je napisal tudi spremno besedo, izdala pa v skrbni in okusni opremi Melite Vovkove Cankarjeva založba, ki si je s publiciranjem podobnih izdaj pridobila že marsikatero zaslugo.

Obsežno knjigo skoraj petsto strani začenja prijateljsko toplo napisan uvod Juša Kozaka, nato pa slede pesmi. Urednik je v izbor uvrstil vsi tri knjige Jarčeve lirike in sicer «Človek in noč» (izšla je leta 1927), «Novembrske pesmi» (1936) in «Liriko» (1940), dodal pa jim je še pesmi, nastale v partizanih, katere je uvrstil pod skupen naslov «Pasijonke». Tako je Jarc kot pesnik kar najbolj popolno predstavljen. Pri tem je seveda treba priznati, da je prav poezija najpomembnejši del Jarčevega literarnega ustvarjanja. Sledita dva dramska teksta «Ognjeni zmaj» in prizor pesnitve «Vergerij», nato pa dve noveli, ki sorazmeroma skromno predstavljata Jarca novelista. Na konec knjige pa je urednik uvrstil najpomembnejši Jarčev prozni tekst, roman «Novo mesto». Za spremno besedo, v kateri urednik predstavlja Mirana Jarca predvsem kot pesnika in opredeljuje njegovo mesto v razvoju slovenskega pesništva, sledi še bibliografija del.

Čeprav torej knjiga priča naša skoraj vso Jarčevo liriko in najpomembnejšo prozo, pa je zlasti novelistika prešibko zastopana. Ker v knjigi tudi ni zastopana Jarčeva esejistika in sploh publicistika — poleg esejev še članki, kritike in knjižna poročila — terja sedanja izdaja Jarčevih spisov, da v kratkem dobimo še drugo knjigo izbranega dela. Čeprav je s sedanjo izdajo predstavljen Jarčev literarni razvoj in je podana tudi idejno-teoretska podoba pesniškega sveta, bo vendar Miran Jarc šele z izborom novel in esejistike popolno predstavljen, tako kot po svoji pomembnosti za našo književnost tudi zasluži.

Nedvomno je, da je v sedanjem izboru Jarc najbolje predstavljen kot lirik. Kot večina imen iz časa neposredno po prvi svetovni vojni, je tudi Miran Jarc začel kot ekspresionist. Zato moramo njegovi poeziji prisoditi značaj novatorstva, v najboljših pesmih tudi značaj odkrite pesniške izpovedi. Toda Jarčeva poezija ni ostala samo pri izražanju neke vesoljne bolečine po maniri tedanjega časa. V svojih pesmih je našel Jarc tudi sredstvo za izražanje socialnih in nacionalnih čustev do slutenj nečesa večjega, ki jih je izrazil v svojih partizanskih pesmih. Jarčevi pesniški govorici, vseskozi odkriti in umetniški, moramo torej priznati tudi danes polno vrednost, čeprav v iskanju izvirnega pesniškega izraza ni posebno uspel. Kljub temu pa si je zagotovil častno mesto med slovenskimi pesniki in pripomogel k razvoju slovenskega pesništva v času med obema vojnama. In prav v tem je njegov pomen.

Za razumevanje njegove poezije je pomemben roman «Novo mesto», ki je avtobiografskega značaja. Kritika ga je sicer ob izdaji ocenila, da je pomembnejši kot roman osebnih blodenj in razkolov pisateljeve notranjosti kakor pa kot roman generacije. Vendar pa je roman kljub vsem pomanjkljivostim in odklonitvam tedanje kritike pretresljiva podoba življenja mladine in tudi danes vreden branja.

Knjiga z izborom Jarčevega literarnega dela ima predvsem namen oddolžiti se pisatelju, ki predstavlja tragično osebnost v slovenski književnosti. Obenem pa ima namen približati Jarčevo delo današnjemu človeku. Eno kot drugo izdaja dosega. Ko bo izšla druga knjiga dela, pa bo šele Jarc doživel tisto priznanje, ki mu glede na mesto v slovenski književnosti tudi gre.

Sl. Ru.

Miran Jarc:

PREGNANEC

Ne več z očmi, le s srcem gledam njive
in travnike, gozdove in vasice
mladosti moje, zdaj so le še ptice,
ki nosijo do njih pozdrave žive

od nas, ki v sanjah se nam, kar je bilo,
kot svet začarani iz dneva povrača.
In vendar vem, tak sen je le igrača,
samo bolniku trpko tolažilo.

Do vas, ki toliko smo skup živeli,
je daleč, delj kot nesejo oči
izjokane, a blizu je in bliže,

če več ne čakaš. Vidiš jih, te križe?
Izberi svojega. Stisni pesti.
Saj nisi sam na poti neveseli.

NE MOREM ROKE TI VEČ DATI...

Ne morem roke ti več dati,
ker sem videl rasti drevo.

Kadar nekdaj sem ti božal roko,
sem gledal le sonce, na trati
sem gledal le trav valovanje
in pastirčkov sončno igranje.

Vidim skozi okno: drevesa rasto,
nekaterih vejevja v objeme zrasto,
nekatera samotno rasto . . .

Ne morem roke ti več dati:
nekatera drevesa samotno rasto.

Iz zbirke «Človek in noč» (CZ, 1960)

Zaskrbljenost angleških zavarovalnih družb

Zaradi zadnje bolezni Elizabeth Taylor skoraj 1700 milijonov lir zavarovalnine

Pokojni Clark Gable je zapustil 600 milijonov lir vrednosti

Skoraj v istem času, ko sta se morala Miller in Marylin izpovedovati novinarjem in reporterjem, zakaj sta se odločila za ločitev, je v Londonu zbolela Elizabeth Taylor. Seveda ni šlo kar za navadno obolenje, pri katerem bi človek takoj vedel, za kraj gre. Govorilo se je o meningitisu, o neki misteriozni bolezni, ki naj bi jo povzročal še neznani virus, o raku itd. Ko je bila javnost že prepričana, da grozi lepi Elizabethi celo smrt, je prišla vest, da se je njeno stanje tako izboljšalo, da lahko zapusti bolnišnico ter da bo že v kratkem začela s snemanjem filma «Cleopatra», zaradi česar je pravzaprav prispela v London.

No, če so si ob tej novici oddahnili Elizabethin mož, producent ter režiser filma, se kaj takega ne more reči za londonske zavarovalnice, ki so v velikih škripcih, ker bodo morale plačati producentu filma zaradi bolezni lepe Liz skoraj eno milijardo 700 milijonov lir zavarovalnine.

In da bi bil to le prvi primer! Prvo veliko izgubo so londonske zavarovalnice zabeležile tedaj, ko je, sedaj že umrla filmska igralka Kay Kendall, med snemanjem filma «Še enkrat z občutkom», nenadoma zbolela. Tedaj so zavarovalnice plačale filmskemu podjetju, ki je film snemalo skoraj 40.000 šterlingov zavarovalnine, kar predstavlja v našem denarju okrog 70 milijonov lir.

V začetku tega leta so londonske zavarovalnice zabeležile drugi močan udarec. Izplačati so morale zaradi bolezni filmske igralke France Nuyen (glavna igralka v filmu «Svet Suzie Wong») 280 milijonov zavarovalnine.

Padec Audrey Hepburn pri snemanju njenega zadnjega filma je stal londonske zavarovalnice še 300 milijonov lir.

Več kot milijardo so morale zavarovalnice kasneje izplačati zaradi nenadne smrti Tyroneja Powerja, ki je imel glavno vlogo v filmu «Salomon in kraljica Saba».

Toda tako visoke zavarovalnine, kot jo bodo morale plačati zaradi nenadne obolelosti Elizabeth Taylor, še niso nikoli izplačale. Razen tega zahteva filmska družba «XX Century Fox», da ostane Elizabeth še nadalje zavarovana proti vsaki bolezni. Kaj pomeni ta zahteva za londonske zavarovalnice, si lahko predstavljamo.

Primer «Cleopatra», kot ga v Angliji že imenujejo, prekaša torej vse ostale ter postavlja pred zavarovalnice problem — kako se zavarovati pred takšnimi in podobnimi izgubami. Res, da je filmska družba, ki bo snemala film, plačala za zavarovanje šestih glavnih igralcev okrog 300 milijonov lir. Toda to, je komaj šestina tega, kar bi morala sedaj dobiti.

Elizabeth Taylor je pri vsej tej zadevi menda edina, ki si ne dela nikakih skrbi ter je v tem trenutku, kot je bila pač vedno v svojem življenju, pripravljena samo na žrtve drugih in ne na kakršnokoli žrtev s svoje strani.

Elizabeth, ali Liz, kakor jo prijatelji imenujejo, je bila do sedaj v svojem življenju pravzaprav zelo srečna. Bilo ji je komaj osem let, ko je nastopila v svojem prvem filmu, ki ji je že takoj prinesel slavo in denar. Ko ji je bilo 14 let ji je filmsko podjetje, za katerega je snemala film, poklonilo v dar prekrasen avto. Niti dve leti kasneje je dobila od istega podjetja, za darilo krasem avto znamke «Cadillac». Med «darili», ki jih je lepa filmska igralka v svoji karieri dobila, naj omenimo še prekrasno Rolls Royce. Ali bi bilo potem še kaj čudnega, če se je Elizabeth pri takšnih «darilih» tako prevzela, da je zahtevala zase samo še vse najlepše in najboljše. Njen prvi mož Conrad Hilton — lastnik največjih in najbolj luksuznih hotelov, ji je lahko nudil vse, kar si je želela. Tudi njen drugi mož igralec Michael Wilding jo je razvajal z raznimi dragocenimi darili. Pravijo, da je zaradi nje zapravil ogromno bogastvo, ki si ga je prislužil z vrsto filmov. Z njim je imela Liz tudi dva otroka. Ko sta se ločila, je Liz prevzela varstvo nad otrokoma, toda za to ji mora mož plačevati visoke alimente.

Njen tretji mož je bil slavni, a še bolj bogati Mike Todd. Z njim je bila Liz res srečna. Razvajal jo je z vse mogočimi darili ter ji je nudil vse, kar si je poželela. Pravijo, da ji je vsako soboto podaril dragocen dragulj, ker sta se prav na soboto poročila. Potem se je Mike ponesrečil prav z letalom, ki je nosilo ime «Liz». Zapustil ji je ogromno bogastvo, ki ga Liz upravlja skupno z Mikejevim sinom. Mesec dni po moževi smrti je bila Elizabeth zelo potrta in vsi so bili mnenja, da se ji bo zmešalo. Toda Elizabeth je kmalu prebolela ta udarec — prekmalu celo za javnost, ki ji že od nekdaj ni mogla odpustiti njenega ravnanja z vsemi, posebno pa s tistimi, ki so jo ljubili. Toda Elizabeth se ni ozirala na to, kaj porečejo ljudje. Zaželela si je moža svoje najboljše prijateljice Debbie Reynolds in ga toliko zmešala, da je zaradi nje zapustil svojo ženo in svoja otroka ter se je komaj šest mesecev po Mikejevi smrti tudi poročila z njim.

Ubogi Fischer je iz ljubezni do Liz zapustil tudi svoj poklic ter sledi svoji slavni ženi kot senca. Pravijo, da je Elizabeth z njim groba in hudobna, vendar jo ima on tako rad, da je ne bi nikoli zapustil.

Film «Cleopatra» seveda še niso začeli snemati in tudi ne vedo, kdaj bodo lahko s snemanjem začeli. Elizabeth je še vedno zaprta v svoji hotelski sobi ter je javila le toliko, da se počuti bolje ter da bo lahko že v kratkem začela s snemanjem. Za ta film bo Elizabeth dobila največjo vsoto denarja, kar jo je kdaj plačalo filmsko podjetje kakšni filmski igralki.

In ker je že govora o denarju, naj omenimo, da je bilo v teh dneh govora še o zapuščini, komaj pred dnevi umrlega Clarka Gabla. Pravijo, da je zapustil slavni igralec okrog 600 milijonov lir vrednosti. V zvezi s to zapuščino pa ne bo nikakih sporov. Clark Gable je uredil vse, preden je umrl. Še preden se je poročil s svojo peto ženo Kay, se je oglasil pri notarju in tam je v navzočnosti dveh prič sestavil svoj testament. Vse svoje premoženje je zapustil svoji zadnji ženi, ki pričakuje otroka za prihodnjo pomlad, le eno svojih hiš je zapustil svoji prvi ženi 75-letni Josephini Dillon, ki v tej hiši že več let prebiva. S to zapuščino ji je hotel zagotoviti mirno starost ter jo preskrbeti v primeru bolezni, ali druge nesreče.

Svojemu prvemu otroku, ki se bo rodil šele prihodnjo pomlad, ni zapustil Gable ničesar. To svojo odločitev je Gable takole upravičil: «Zapuščam vse, kar imam, svoji najdražji ženi Kay. Vem, da bo ona najbolje skrbela za najinega otroka, ki sva si ga oba tako želela. In končno sem še vedno jaz tukaj, da bom za svojega otroka zaslužil toliko, da bo lahko mirno in dostojno živel.»

Gable seveda ni mislil, da ga bo smrt v njegovih načrtih presenetila. Bil je vedno zdrav in s srcem ni imel nikoli opravka. V zadnjem času se je celo tako dobro počutil, da je delal načrte, kako si bo uredil življenje potem, ko se mu bo rodil otrok. Prvi napad tromboze, ki ga je zadel prve dni novembra, je tudi dobro prestal in zdravniki so bili mnenja, da je že izven vsake nevarnosti. Nenadoma pa je nastopila nova kriza, ki ji najbolj popularni filmski igralec ni bil kos. Sedaj počiva njegovo truplo v grobnici, kjer je pokopana njegova tretja žena — slavna ameriška filmska igralka Carole Lombard. Tja so ga pokopali na željo njegove sedanje žene, ki je vedela, kako je Clark ljubil lepo Carole in kako drag mu je bil spomin nanjo.

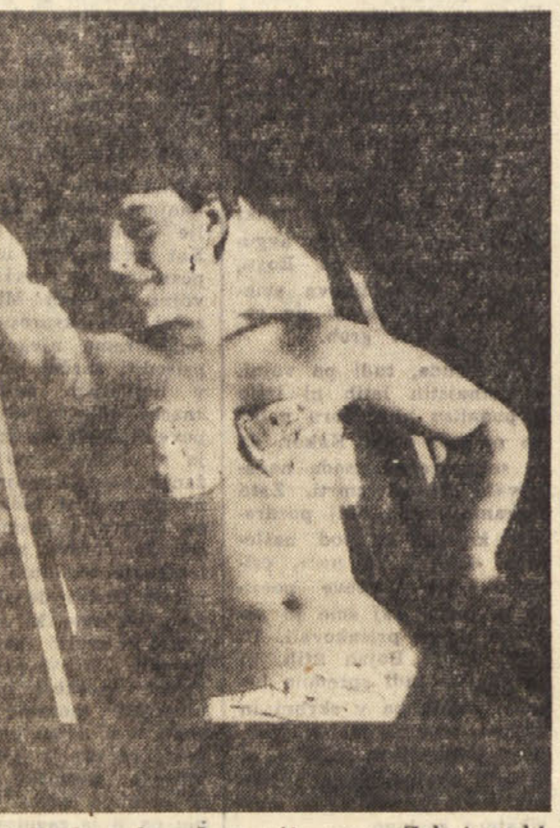

Portorož, I. decembra. Lepo sije sonce. Zakaj ne bi izrabila lepo priložnost za sončenje v zavetju hotelskega balkona? Tako si je mislila in je tudi storila simpatična Ute Bohnig, ki nastopa v filmu, ki ga zdaj snemajo v Portorožu. Pa pravijo, da so Nemke hladne!

POPRAVEK

V našem listu sta bili 23. oktobra in 6. novembra letos objavljeni dve reportaži o Banjški planoti. Glede brezna Jazben so bili pomotoma upoštevani napačni podatki, ki so veljali do ekspedicije slovenskih jamarjev pred nekaj leti, ko so ugotovili, da je brezno globoko 365 m. Tudi pripombe glede morebitnega materiala iz vojne so veljale do tedaj. Prosimo čitatelje, naj oprostijo to neljubo pomoto

Barbara Valentin, nemška filmska igralka, ima glavno vlogo v filmu «Festivalska deklica», ki ga zdaj snemajo v Portorožu. Narava jo je bogato obdarila s svojimi čari (foto Bubnič)

Zanimivosti o dosedanjih predsednikih ZDA

Adamsu so ukradli obleko ko se je kopal v reki Potomac

V 171 letih se je v Beli hiši zvrstilo do sedaj že 34 mož, ki so vodili usodo Zedinjenih držav Amerike. Nas sedaj ne zanima njih politična veljava. Ogledali si jih bomo kot ljudi. Skoro o vsakem med njimi se je ohranilo kaj zanimivega, je ostala kaka posebnost, ki se je ljudje še dandanes spominjajo.

Najmanjši predsednik je bil James Madison, ki je bil komaj 162 cm visok, a Abraham Lincoln je bil njegovo nasprotje: bil je najvišji predsednik ZDA. Meril je 193 cm.

James Buchanam je bil edini predsednik, ki ni bil poročen. V mladih letih je sicer imel zaročenko, toda to ni bilo všeč ne njegovim ne njenim. Zato sta si obe družini, na vse kriplje prizadevali, da bi mlada človeka spravili narazen, kar se jim je z združenimi močmi tudi posrečilo. Dekle je zaradi tega napravilo samomor, on pa se ni potem nikoli oženil. Ko je leta 1868. Buchanan umrl, so našli v njegovi pisalni mizi zapečaten zavitek njenih pisem. Na njem pa je bilo napisano: «Prosim, da ne odpirate!» Razumljivo je, da so to njegovo željo izpolnili in so zavitek sežgali, ne da bi ga odprli.

Dva predsednika sta bila v dobi, ko sta bila na najvišjem položaju ZDA, aretirana. To sta bila Ulysses Simpson Grant (predsednik ZDA od 1868-1877) in Franklin Pears. Grantu so bili nadvse všeč čim bolj divji konji. A nekoč, ko je dirjal na svojem konju po ulicah Washingtona, so ga ustavili in je moral plačati 20 dolarjev globe, ker je prekoračil dovoljeno hitrost.

Predsednika Pearsa pa so prijeli, ko je s svojo kočijo povozil neko starko. Preiskava je dognala, da je bila žena sama kriva nesreče, zaradi česar je bil predsednik oproščen.

Za Novo leto 1922 sta predsednik Warren Harding in njegova žena segla v roke 6.576 osebam, kar je trajalo pet ur. Proti koncu je predsednikovi ženi desna roka tako otekla, da je morala podajati levico. Vendar pa to ni bil največji rekord v podajanju roke. Prekosil ga je predsednik Theodore Roosevelt, ki se je ob Novem letu 1907. rokoval 8.513-krat.

Edini predsednik, ki je med svojim predsednikovanjem postal oče, je bil Grover Cleveland. Njegova hčerka Ester, ki se je rodila leta 1893, je doslej edini otrok, ki je bil rojen v Beli hiši.

John Quinsy Adams, 6. predsednik ZDA, se je zelo pogosto kopal v reki Potomac. Zlasti v najbolj vročih poletnih dneh je bil že navsezgodaj v vodi. Toda, nekoč je zaman iskal svojo obleko, ko je prišel iz vode. Nekdo mu je medtem obleko ukradel. Ni mu ostalo drugo, kot da se je vrnil v vodo in čakal, da bi kdo prišel mimo. In ko je končno le prižvižgal po obrežju neki fantiček, ga je poslal v Belo hišo, da bi obvestil njegovo ženo o smoli, ki ga je doletela. Kmalu nato je prihitela «prva dama Amerike» z oblačilom in rešila svojega moža neprijetnega položaju.

Najtežji in najdebelejši med vsemi predsedniki je bil William Howard Taft. Tehtal je 158 kg. To ga je nekoč spravilo v prav neprijeten položaj. Ko se je kopal v kopalni kadi, ni mogel ven, ker se je v njej kar zagozdil. Šele nekaj krepkih možakov, ki so prihiteli na pomoč, ga je lahko izvleklo. Takoj naslednji dan pa so v kopalnico prinesli večjo kad.

Thomas Jeffersom pa se je med vsemi dosedanjimi predsedniki odlikoval po tem, da je bil tako rekoč vsestranski. Bil je politik in spreten pravnik, arhitekt, filozof, kirurg, jezikoslovec, izumitelj, matematik in še izvrsten violinist. Kljub temu, da je zelo spretno vodil gospodarstvo tako velike države, kot je Amerika, je v upravljanju svojih financ odpovedal. Ko mu je doba predsednikovanja potekla, je moral prositi za posojilo, s katerim je plačal neke druge svoje dolgove, če ni hotel iti v zapor.

ZVIŠIN

HOROSKOP

VELJAVEN OD 4. DO 10. DECEMBRA

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Novosti in ugoden razvoj v srčnih zadevah. V poklicnem delu bodite vestni in previdni, da vas nekatere priložnosti ne zapeljejo na nevarno pot. Pismo.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Laskave obljube za prihodnost. Prijetne ure v veseli družbi. V poklicnem delu ne boste zadovoljni z doseženimi uspehi; morate pa vztrajati, ker so vam zvezde naklonjene.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Prijetna slučajna srečanja in dobre sentimentalne perspektive. Presenečenja. Imeli boste polne roke dela, toda obeta se vam dober zaslužek. Pismo.

RAK (od 23. 6. do 22.7.) Lepo zadoščenje. Vaši načrti in želje se bodo strinjali z željami osebe, ki jo ljubite. Poslovni razgovori. Naleteli boste na malenkostne ovire v poklicnem delu.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Dolgočasni dnevi. V srcu boste občutili praznino. Pripravite se, ker vas čaka kup dela, zaradi česar ne boste utegnili rešiti zasebnih zadev. Uspeh v poslovnem delu.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) V srčnih zadevah nobene spremembe. Čeprav boste naleteli na nekatere ovire v poklicnem delu, boste lahko uresničili svoje načrte, če boste imeli jasne pojme.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Lepa priložnost za prijeten izlet. Nepredvideni dogodki vam bodo pomagali, da boste sklenili nova prijateljstva. Uspeh v poklicnem delu.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) V sentimentalnem življenju ugodne priložnosti, toda paziti morate, da se ne boste spril z drago osebo zaradi malenkosti. Lepa priložnost za ureditev poslovnih zadev.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Vaše srce lahko pričakuje vesele in prijetne ure. Izginila bo potrtost. V poslovnih zadevah bo šlo vse v redu prve dni, nato morate biti bolj previdni.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Bodite potrpežljivi in uvidevni. Razgibani dnevi v poklicnem delu vas bodo presenetili, da si ne boste prav na jasnem, kaj naj bi počeli. Diskusije z delovnimi tovariši.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Prijetna presenečenja, toda zaradi malenkostnih ovir boste morali spremeniti načrt, ki vam je zelo pri srcu. Poklicno delo vam ne bo šlo gladko od rok.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Odložiti boste morali ljubezenski sestanek in spremeniti nekatere načrte. Možnost velike izbire v poklicnem delu. Utrdili boste svoj položaj. Novice.

Ure:
OMIKRON •
Lisert •
DOXA •
in zlatnino
prodaja na debelo
Magnaghi
Trst
Ul. S. Lazzaro 8 - Tel. 35733-36308

Kaj tako mika jamarje v podzemeljski svet

Jamarstvo se po vsem svetu lepo razvija

Grozeča zijajo žrela globokih brezen ob robu kraških kotlin. Sredi polja se odpira velika odprtina. Lijak se hitro zožuje; neprijetno je pogledati vanj. Kdo ve, kje je dno? Našel se je nekdo, ki si je navezal vrv okrog pasu in se pogumno spustil v globino, kamor ni še nikoli posijalo sonce. Čudno, da se ni bal, saj v breznu «domuje hudič». Težnja po spoznavanju in znanju je bila mnogo močnejša kot strah pred hudobcem. Hudiča na dnu brezna ni bilo; pač pa so prvi jamarji zagledali v breznih in jamah mnogo čudnih in nenavadnih podob: začarano princeso, palčke, itd. Nato so se navezali na vrv še drugi; vedno več in več. Rodilo se je jamarstvo. Prinas na Slovenskem se je začelo raziskovanje Krasa pred nekaj več kot sto leti. Leta 1818 je Luka Čeč prvič pokukal v skrivnosti Postojnske jame. Presenečen je bil in se ni mogel načuditi.

Leta 1910 se je zbralo nekaj jamarjev. Nastalo je Društvo za raziskovanje jam Slovenije. Do tedaj so se spuščali naši jamarji v brezna največ kot sodelavci jamarjev iz tujine. Začelo se je sistematično delo, ki ni ponehalo do dandanašnjih dni. S časom je stvar zavzemala vedno večji obseg. Prvi oreh, za začetek, je bil urediti tokove podzemeljskih voda na Dolenjskem, da ne bi bilo več poplav na tamkajšnjih poljih. V nekaj letih so pogumni jamarji raziskali več kot sto brezen. Društvo se je po prvi svetovni vojni močneje razživelo. Najpomembnejše delo je bilo raziskovanje in odkritje lepot Križne jame ter proučevanje tokov reke Ljubljanice in njenih jam.

Svoj pravi in največji razmah pa je slovensko jamarstvo doživelo šele po osvoboditvi. Jamarji so razvili svojo aktivnost po vsej Sloveniji, in imajo zdaj že pet podružnic; v Ribnici, Idriji, Kopru, Logatcu in Sežani. Povsod so zelo marljivi in pridno delajo. Naš podzemeljski svet je kljub tolikšnemu dosedanjemu delu še vedno večji del neraziskan. Podzemeljske vode pa še niso ukročene in tudi tako kmalu ne bodo.

Marsikdo ima zgrešene pojme o namenu in ciljih, ki jih zasleduje speleologija, in si misli, da to ni nič drugega kot pustolovščina posebne vrste. Pa ni tako. Speleologija je znanost z lastnimi metodami dela in je tudi posebne vrste šport. Zgolj užitku na ljubo bi se najbrž ne izplačalo nositi glavo na prodaj v nevarne prepade. Plezanje v breznih je nevarno, a zelo pomembno iz več vidikov: uravnati tokove podzemeljskih voda, da bi odpravili poplave na bogatih poljih; preskrbeti prebivalstvo s pitno vodo v krajih, kjer ta primanjkuje, ker je pod zemljo navadno vode v izobilju; proučevanje posebnih klimatskih razmer pod zemljo ter spoznavanje prazgodovine. V jamah je živel prvi človek in je tam pustil tudi svoje sledove, kosti, orodje, risbe na stenah itd. Kar spomnimo se na Potočko zijalko in Krapino.

Upoštevati moramo tudi zanimanje biologa, ki v jami išče rakce, pajke, polžke in druge jamske živali. Važno vlogo za znanost igra v jamah tudi geolog, ki tam išče odgovor na vprašanje o sestavi in starosti Zemlje. Spoznavanje podzemlja je tudi važen prispevek geografiji. Upoštevati pa moramo tudi važnost, ki jo imajo jame za razvoj turizma.

V Sloveniji je registriranih že več kot 4.000 brezen in jam; Franc Jenko trdi celo, da je v Sloveniji vseh kraških jam okrog 10.000, v Jugoslaviji pa kar 80.000.

Jamarstvo se močno razvija vsepovsod in je ponekod postalo že pravi narodni šport. V Evropi je že nad sto za turiste odprtih jam. Vseh obiskovalcev jam na svetu pa je lastno okrog 5 milijonov. Mnogo je jam tudi drugod po svetu: Szszelina Chlochoška in Zimna na Poljskem, Dachsteinska ledenica v Avstriji, Spulga della Preta in Veroni in Grotta azzurra Italiji, Demanovske jame na Slovaškem, madžarska Barabla, Ptiča Dubka v Bolgariji, zelo dolga jama Hoelle v Švici itd. Zelo številne so tudi publikacije, ki jih izdajajo speleološka društva v posameznih državah. Veliko pa je tudi število zbornikov in raznih strokovnih del, ki se ukvarjajo z jamarstvom.

Raziskovanje Krasa ima svoje izhodišče na Slovenskem. Znanstveno središče raziskovanja Krasa je v Postojni, kjer je Institut za raziskovanje Krasa.

Jame so nastale pod vplivom topljenja apnenca, niso pa vse nastale v apnencih enake vrste. Tudi dolžine jam so različne. Postojnska jama meri skupno s stranskimi rovi približno 15 km, Križna jama pa približno 7 km. Kot primer zelo globokega brezna lahko omenimo Jazben na Banjški planoti, ki je globoko 365 metrov. Za najglobljie brezno v Jugoslaviji pa se šteje Zakajna jama v Hrvatski Istri z globino 450 m. V Pirenejih je 659 metrov globoko brezno Gouffre de la Pierre Saint Martin. Za najgloblje brezno na svetu štejemo danes 1128 m globoko Gouffre Grotte Berger v francoskih Alpah. Pri nas utegne pripraviti kakšno presenečenje dokončno raziskovanje Triglavskega brezna, ki so ga jamarji že večkrat živo napadali.

Prodiranje v jame je večkrat povezano z veliko napovarnostjo in velikimi napori. Potrebna je velika mera požrtvovalnosti in poguma, odpornosti in fizična moč: To je delo, ki nikoli ni bilo in ne bo poplačano.

ALBIN HUMAR

Ob podzemeljskem jezeru

GRAFOLOG ODGOVARJA

POMLAD V DEŽELI: — Pri Vas je mogoče zaslediti precejšno harmonijo med telesnim in psihičnim delovanjem. Sposobni ste raznih novosti in izboljšav pri delu, prav tako pa Vam ni tuje dajanje nasvetov ali pomoči v zasebnem življenju. Polni ste življenjskega optimizma, zaradi tega se z veseljem lotite tudi težjega dela, saj ste nekako sigurni, da se bo končalo v Vašo korist. Nadaljujte z svojim intelektualnim napredkom.

Sestem je zavladal do

iz naših krajev

V odgovor «Repencu» in «Demokraciji»

Repentaborske volitve

Iz repentaborske občine smo prejeli daljši dopis, ki ga z malenkostnimi popravki skoraj v celoti objavljamo:

Predvsem bi rad vedel, kdo je tisti «Repenc», ki se je pod tem imenom že dvakrat podpisal v «Demokraciji»? Jaz mislim, da vse tisto, kar piše «Demokracija» o repentaborski občini in bližnjih volitvah, ni napisal noben Repenc, ampak da so to skuhali na Slovenski demokratski zvezi. Tudi takoj povem zakaj: zato, ker se noben naš vaščan ne bi upal tako žaljivo pisati o svojih sovaščanih, pa naj bodo pristaši te ali one stranke. Nočem reči, da sem bolj pameten kot drugi, toda da bi se pustil od «Demokracije» zmerjati na tako grd način, to pa je preveč! Moji sosedi — če gremo po političnem prepričanju — so komunisti, titovci, beli in ljudje, ki ne pripadajo nobeni stranki. Toda zaradi tega se še nikoli nismo skregali in živimo v dobrem sosedstvu. Sedaj pa pride «Demokracija» in hoče napraviti «špetir» v hiši! Vprašam se, zakaj? Vprašam se tudi, zakaj podpisujejo članke s podpisom «Repenc», ko pa pri nas — vsaj jaz nisem še slišal — nihče ne uporablja izrazov, kot so na primer «komunistični raj», «strankarsko - politični barantači», «politični piacisti» in podobno.

Mislim torej, da je vsakomur jasno to, kar je «Primorski dnevnik» napisal že pred dnevi: namreč, da hoče Slovenska demokratska zveza v naši občini nastopiti s svojo samostojno listo, s tako imenovano «Slovensko listo» ter na ta način podreti dogovor o skupnem nastopu vseh strank.

V redu! Če so oni zadovoljni, smo zadovoljni tudi mi. Na ta način bomo vsaj videli, kaj in koga predstavljajo v naši občini. In ker se je volilna propaganda že začela, naj mi bo dovoljeno, da takoj nekaj napišem:

Slovenski časniki ali točneje «Primorski dnevnik» in «Novi list» sta pisala in protestirala proti novemu razlaščanju slovenske zemlje na Kontovelu. «Demokracija» in «Katoliški glas» nista tega dogodka omenila niti z besedico. Ali ne bi bilo bolje, ko bi omenjena časnika posvetila temu nadvse važnemu vprašanju vsaj nekaj vrstic, da bi tako prišla do izraza enotna volja in zahteva vseh Slovencev — kot pa pisala druge, toliko manj važne reči!?

Ali se «Slovenska lista» misli na tak način boriti za naše pravice?

Potem bi rad vprašal zastopnike Slovenske demokratske zveze in «Demokracije»: kaj ste do danes napravili za našo občino? Kaj ste pisali o naših problemih? Kdaj ste nam nudili kako podporo, ko smo se borili za naše pravice? Kdaj ste prišli k nam v vas — razen tik pred volitvami, ki so bile potem odložene? Nič in nikoli, je odgovor, ki ga ne morete zanikati!

No, sedaj so spet volitve in «Demokracija» je začela pisati o naših «problemih». Kdor ni čital člankov, ki so namenjeni nam, občanom, naj dovoli, da citiram samo en odstavek, kako si «Demokracija» zamišlja demokracijo:

Žalostno je — *piše «Repenc» v «Demokraciji»* — da tako kot jaz misli v naši vasi in tudi po drugih vaseh marsikateri možak, pa se iz gole bojazni boji odkrito prekrižati svojo besedo celo tam, kjer ga nihče ne vidi, nihče ne kontrolira, v volilni kabini. Jaz bi takemu kotlo potegnil čez trepetajoča kolena do pasu, hlače pa bi dal tistim našim ženskam, ki kažejo komunistom figo tudi v volilni kabini.

Jaz vprašam vse vaščane, če se strinjajo s takim načinom pisanja. In rad bi tudi vedel, če se z njim strinjajo vsi oni, ki bodo kandidirali na «Slovenski listi». Pošteno in možato bi bilo, ko bi se naši bodoči kandidati «Slovenske liste» o tem javno izjasnili. Bomo vsaj vedeli, ali imamo opravka z možmi ali pa z ljudmi brez hrbtenice!

(sledi podpis)

—«»—

Obvestilo kmetovalcem

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo sporoča kmetovalcem področja, da so se pričela pred dnevi sprejemati naročila za nakup semenskega krompirja odbranih vrst, ki so primerne za naše kraje. Seme je bilo pridelano pri središču za montikacijo krompirja, ki je pod nadzorništvom Ministrstva za kmetijsko in gozdarstvo.

Naročila se bodo sprejemala dokler ne bo izčrpana v ta namen razpoložljiva vsota, a vsekakor ne po 24. decembru.

Ob naročilu (najmanj 50 kg) bo moral kmetovalec plačati 30 lir za kilogram; dokončna cena, izvzemši državni prispevek, bo 45 lir za kilogram.

Obveščamo živinorejce, da obstoječe odredbe prepovedujejo držati bike, ki so nad 10 mesecev stari, razen če iste ni že potrdila pristojna pokrajinska komisija.

Torej vsi lastniki, katerih bikci so že dovršili 10 mesecev starosti ali jih bodo dovršili do 31. decembra letos, morajo predložiti (preko svoje občine) tozadevno prošnjo naslovljeno na Pokrajinsko komisijo za potrditev bikov, Trst — Ulica Ghega štev. 6/I, v roku do 5. decembra letos.

Za bikce, ki so se izlegli v rejskih centrih in za bike plemenilnih postaj je treba priložiti prošnji tudi živinozdravniški izkaz, iz katerega je razvidno, da žival ni jetična.

Kmetovalcem iz Brega

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov obveščata vse kmetovalce iz Brega, zlasti pa vinogradnike, da bosta prišla v torek, 6. decembra v Dolino dva strokovnjaka, ki bosta vinogradnikom na razpolago za vse nasvete v zvezi z vinom.

Omenjena strokovnjaka bosta ob 15. uri v gostilni Lovra Strajna. Če torej vinogradniki želijo kake nasvete, ki se nanašajo na letošnji vinski pridelek, naj bodo ob določenem času v omenjeni gostilni.

Vprašanje in odgovor o oljčni stiskalnici

Iz Doline smo prejeli dopis, v katerem nas «kmetovalec» obvešča, da so letos v Bregu pridelali precej oljk in da bi jih radi ljudje odpeljali na stiskanje v stiskalnico v Plavje, čeprav se bodo delno poslužili tudi domače stiskalnice. V pismu tudi obvešča, da je pred leti ZVU dala tako dovoljenje in sprašuje, če bi se dalo kaj takega napraviti tudi letos.

Pozanimali smo se na Kmečki zvezi in Zvezi malih posestnikov, kako je s to zadevo in tu smo zvedeli naslednje:

Na zahtevo nekaterih kmetovalcev iz Brega sta Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov intervenirali pri pristojnih oblasteh, da bi prošnji prizadetih kmetovalcev ugodili. Predstavniki omenjenih zvez so najprej posredovali na kmetijskem nadzorništvu, potem pa skupno s predstavnikom kmetij. nadzorništva še pri glavnem ravnatelju tržaške carinarnice. Ker ni nobenih sporazumov oziroma določil, ki bi urejali taka vprašanja, je omenjeni napotil predstavnike KZ in ZMP na ravnateljstvo za zunanjo trgovino, kjer so zadevo proučili ter dali upoštevanja vredne nasvete. Vse pa je odvisno od vladnega generalnega komisarja, kateremu je kmetijsko nadzorništvo poslalo pismo s prošnjo, da zadevo povoljno reši.

Računa se, da bo odgovor znan najkasneje v enem tednu.

MAČKOVLJE

Prejšnji teden smo v naši vasi kuhali žganje in to je tudi edina omembe vredna novica, ki neposredno zadeva našo vas. Drugače pa je s cesto, ki vodi s križišča za Domjem, saj po njej že nekaj dni drvijo najrazličnejši avtomobili, ki se pripravljajo na dirko. Vse prav in lepo, toda cesta je že sedaj zorana in za njeno popravilo se dirkači ne bodo zmenili. Bo občina to upoštevala?

KRIŽANKA

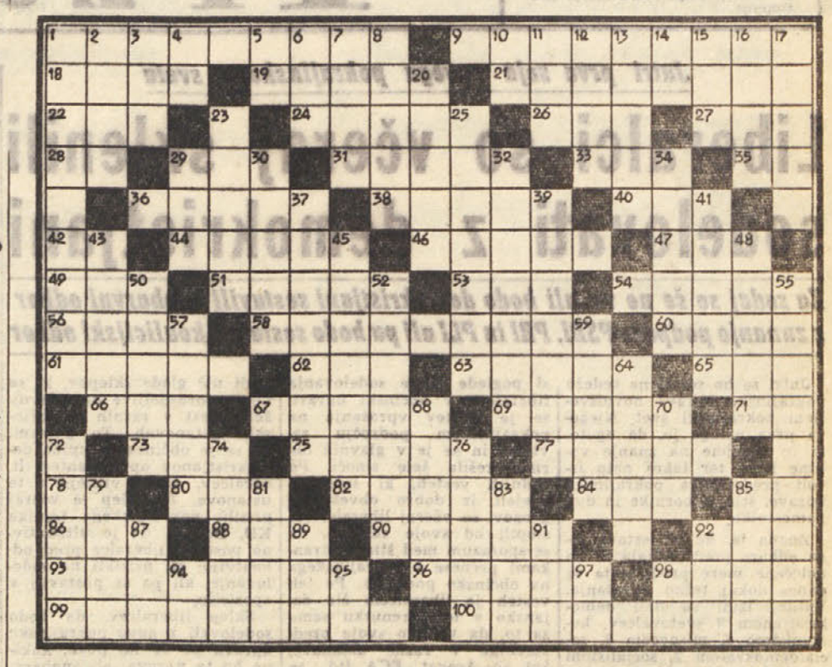

BESEDE POMENIJO:

VODORAVNO: 1. gnetljiva plastična snov za oblikovanje drobnih izdelkov, 9. konjugacija (glagolov), 18. deli telesa, 19. starogrški pesnik (Iliada), 21. pokloniti, dati v dar, 22. otok na Jadranu, 24. vodja slovensko - hrvaškega kmečkega upora, 26. sorodnik, 27. lesena tla, 28. oblika pomožnega glagola, 29. glas, zvok, 31. nemarnost, 33. niti najmanj, 35. nikalnica, 36. vas na Tolminskem, 38. surovina za izdelano metel in ščetk, 40. pripadnik slovanskega naroda, 42. medmet, 44. diktat, 46. blesk, bliič, 47. oblika pomožnega glagola, 49. tema, 51. področje, 53. reka v Angliji, 54. otet, 56. bog ljubezni, 58. pobiralec desetine, 60. veliko rešeto, 61. sadni škodljivec, 62. okrajšava za tovariš, 63. vrsta kislega mleka, 65. del obraza, 66. ves, nepoškodovan, 67. napet, namotan, 69. prekop, preliv, vodotok (tujka, kakor jo pišejo francozi), 71. začetnici slovenskega ozemlja, 73. vprašalnica, 75. oster, odločno izgovorjen, 77. mesto v Franciji (v Ardenih), 78. predlog, 80. še nerabljen, 82. spravim narazen, 84. bajeslovje, 85. oblika pomožnega glagola, 86. ptičji glas, 88. otok na Jadranu, 90. majhen rep, 92. nogometni izraz, 93. procent, 96. kakor, podoben, 98. izdelek iz oliv, sončnic, 99. pokajevanje (množ.), 100. tvegan.

NAVPIČNO: 1. privoljenje, ustavitev, 2. severni jeleni, 3. podoba golega telesa, 4. povratni zaimek, 5. medmet, 6. redek, nizek gozd, 7. neranljiv, zavarovan proti boleznim, 8. nobesni svod, 10. enaki črki, 11. pleme, 12. bivši angleški ministrski predsednik, 13. majhen gad, 14. enota ploščinske mere, 15. značilna vrsta, 16. vseučiliško mesto v Angliji, 17. mesto v Furlaniji, 20. neodločen rezultat, 23. hotelski uslužbenec, 25. obmejni uslužbenec, 29. morska riba, 30. neurejenost, 32. tuj otrok v reji, 34. večja posoda, 37. desetnik, 39. krojaška potrebščina (konopljena tkanina), 41. domač, k hiši spadajoč, 43. rimski pesnik, 45. slovenski pesnik, 48. to leto, 50. majhen šop, čop, 52. nadzornik, preglednik, 55. sovražen, odklonilen, 57. gosposka soba, 59. tiščim, 64. kemična prvina (kovina), 68. nasiten; toda tudi siten, 70. vrsta razcvetja, 72. pogreb, 74. prigon, pripeljanje, 76. umetnik, 79. hrib, grič, 81. spletati, 83. plazovi drobnega kamenja, 85. kraj v hrvatski Istri, 87. kratica za akademski smučarski klub, 89. del teniške igre, 91. začimba, 92. pevski glas, 94. kazalni zaimek, 95. okrajšava za kvadratni, 97. enaki črki, 98. osebni zaimek.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: 1. Abebe, 5. Melhior, 11. snovi, 12. kolek, 13. Bur, 15. stoja, 16. Borba, 17. arija, 18. brada, 19. Vanda, 20. vrana, 22. reja, 23. brnja, 24. dreta, 25. DM, 26. oče, 27. zreti, 28. kleni, 29. rop, 30. na, 31. kmalu, 32. prača, 33. neme, 34. tlaka, 35. slina, 36. Dover, 37. izrazi, 39. stoli, 40. petina, 41. tvari, 42. ploha, 43. Zader, 44. Irka, 45. Zlata, 46. veder, 47. ho, 48. sat, 49. krava, 50. črnec, 51. dur, 52. trema, 56. drčim, 54. pud, 55. priče, 56. sonet, 7. puh, 58. imenitnik, 59. Boč.

NAVPIČNO: 1. anoda, 2. boja, 3. Eva, 4. bi, 5. morda, 6. Elba, 7. Lea, 8. hk, 9. obrati, 10. ruina, 11. staje, 12. konji, 14. rja, 15. sreča, 16. Bantu, 17. arena, 18. bronhitis, 19. vrela, 20. vreča, 21. imperator, 23. braki, 24. dlani, 25. Domen, 27. zmazi, 28. krila, 29. revir, 31. Klara, 32. ploha, 33. noter, 34. trakt, 35. stota, 36. dedec, 38. zvrat, 39. Slava, 40. padem, 42. plamen, 43. zenit, 45. Zreče, 46. vrček, 47. hud, 49. Krim, 50. črni, 51. duh, 52. tri, 53. Don, 54. puč, 56. st, 57. Po.

Asfaltno cestišče na poti v Glinščico

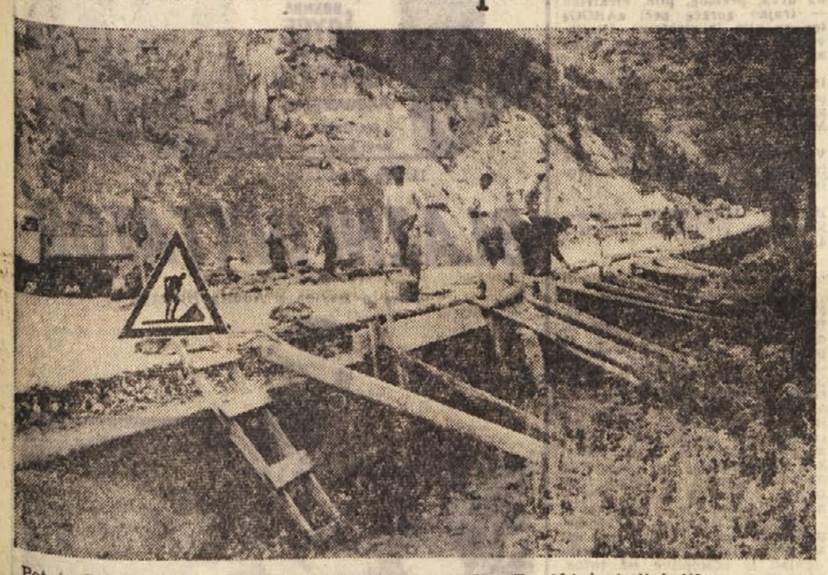

Pot iz Boljunca proti Glinščici je končno asfaltirana in tudi že odprta za promet motornih vozil. Preden so začeli pot asfaltirati, so tudi uredili kanalizacijo, tako da se voda ne bo več razlivala po dvoriščih hiš. Cestišče je sedaj urejeno do mosta, to je do vzpetine, ki se potem spusti h koči Premuda. Delavci sedaj urejajo še obcestne zidove in robnike, tako da bo v kratkem delo povsem končano. Ob tej priložnosti pa je treba pripomniti, da je pot, ki se od mostu nadaljuje v Glinščico, v zelo slabem stanju, saj je ponekod celo prekinjena zaradi zemeljskih plazov. Do pomladi bi bilo dobro poskrbeti, da se pot vsaj nekoliko popravi, tako da bo Glinščica privabljala še več izletnikov kot doslej.

SAMOTORICA

Naš vrh Sv. Lenarta je kljub svoji razmeroma skromni nadmorski višini (406 m) močno v čislih in se zanj zanima turistična ustanova in cerkvena oblast. Najprej je krožil glas, da nameravajo na mestu stare cerkvice zgraditi novo. Namesto tega so že postavili temelje nekaj metrov jugovzhodno pod razvalinami mnogo manjši kapelici z notranjščino kakih 4 kv. m.

Sicer se nas to ne tiče. Bolj nas zanima ravnanje pristojnih oblasti do lastnika dotičnega zemljišča, ki obsega približno 4 ha. Ni dovolj, da so mu Angloameričani, ki so imeli za časa svoje uprave tukaj svojo postojanko, poškodovali veliko zemljišča in še več drvi, ne da bi mu bila komisija ob odhodu priznala kakšno odškodnino. Sedaj bi hoteli dobiti svet za kapelico in 2 metra široko pot do vrha za enega črnega in belega. Ali tako, ali razlastitev, so odločili gospodje. Smešno!

Ne vemo, kaj imajo v načrtu, a nedvomno nameravajo obnoviti nekdanje romanje k zaščitniku kmetijskih pridelkov Sv. Lenartu, ki se je nekoč vršilo vsakega 6. novembra. Čim več romarjev in izletnikov, temvečja škoda za zemljišče. To zemljišče pa ni tako slabo, čeprav je na vrhu. Crna zemlja je pri nas redkost in le v kakšni dolini. Tukaj pa je na vrhu grča kot dokaz, da je bilo v davnini naselje, tako imenovano gradišče; ljudje in živali so zemljo obogatile z organskimi ostanki — s humusom. Ostanki kasnejšega gozda so humus še pomnožili. Gospodom, ki se zanimajo za našo zemljo, pa je to, kot sodimo, tuje in ne poznajo niti nekdanjega niti sedanjega kmetijskega gospodarstva. Zato ne razumejo, zakaj se živina prav na vrhu Sv. Lenarta tako rada pase in daje s to pašo več mleka, ki je tudi boljše.

Kako naj bi torej naš človek prodal tako zemljišče skoro zastonj, in to celo za takšen namen, od katerega more pričakovati le nadaljnjo škodo? Ali je tudi to v sklopu razlaščanja naše zemlje?

Vaš nedeljski članek o kraškem vrtnarstvu smo čitali z zanimanjem. Naj omenimo, da imamo tudi pri nas prve začetke vrtnarstva, oziroma cvetličarstva. Imamo že primer gojenja več vrst cvetic (tulipane, narcise, hijacinte i. t. d.) na kakih 1000 kv. m in to z zadovoljivim uspehom. Naši ljudje se v tej tehniki kmalu znajdejo, seveda, če se temu resno posvetijo.

Koristni nasveti in čtivo za naše kmetovalce

Razlika med svinjsko kugo in rdečico

Ločimo tri vrste te pogubne bolezni, ki se skoraj vedno konča tako, da žival pogine - Bolezen je izredno nalezljiva in nevarna

Svinjsko kugo povzroča kuživo ali virus, ki ga pa s sedanjimi pripomočki še nismo mogli videti. Nosilec virusa je bolna žival. Kužnost virusa je enkrat večja, drugić manjša, zato se bolezen pojavlja enkrat v težji, drugić v lažji obliki. Virus je zelo odporen. Ob navadnih razmerah se drži dolgo časa živ izven živalskega telesa. Pri sobni temperaturi je živ nekaj dni. S kuhanjem, če voda kipi, ga uničimo v pol ure. V hladnem ali temnem prostoru ali v hladilniku je živ dva do tri mesece. Konservirana kri, spravljena v klet, je kužna še po enem letu in pol. Osušena kri od bolnih svinj je kužna še mesece. V zmrznjenem stanju ostane živ še leta. Nevaden način soljenja, salamurenja in dimljenja ga ne uniči. Je pa zelo občutljiv na gnitje, tako je n. pr. virus v gnoju ali gnojnici uničen v 24 urah. V hlevskem gnoju, če je pravilno pakiran, propade v treh tednih. Navadna razkuževalna sredstva ga ne uničijo. Dobro sta se izkazala 20-odst. otopina klornega apna in 6-odst. krezol. Najboljše sredstvo pa je vsekakor 1—2-odst. lužina, t. j. otopina lužnega kamna.

S povzročiteljem svinjske kuge se svinje okužujejo navadno po hrani, ki pride v dotik z izločki ali sokovi okuženega prašiča. V obolelem prašiču je kuživo povsod v krvi in vseh telesnih sokovih bolnega prašiča in prav s sokovi potuje iz telesa. Kuživo izhaja iz telesa posebno še z izmetinami in sečem. Seč bolnih prašičev je za druge, še neokužene svinje najnevarnejša. Z njo se gotovo okužijo drugi prašiči, ti pa zopet okužujejo naprej. Tako se bolezen širi od živali na žival.

Okužba pride skozi prebavila. Ko jih kuživo predre, preide v kri, kjer se razmnožuje, izziva razna vnetja z odmiranjem tkiva in krvavitve v tkivih in notranjih organih. Žival zboli. Za svinjsko kugo zbolijo prašiči vsake starosti in vsake pasme, pa tudi divje svinje. Prašiči v istem svinjaku navadno zbolijo vsi hkrati ali pa eden za drugim Bolezen se pojavlja v treh oblikah:

1. Prav hitra ali perakutna kuga se pojavlja le v začetku obolenja prašičev v nekem kraju. Razen visoke vročine, izgube teka in velike slabosti ni opaziti nobenih drugih znakov. Prašiči poginejo v 4—7 dneh, ponekod pa že v 2—3 dneh po pojavu prvih znakov bolezni.

2. Hitra ali akutna kuga se začne z visoko vročino, ki se za dan, dva dvigne na 41 do 42°C ali pa še več, ostane z neznatnimi spremembami povišana ves čas bolezni, pred poginom živali pa pade pod normalo. Bolne svinje so v začetku bolezni kljub visoki vročini še dosti živahne in pri dobrem apetitu in šele po 2—3 dneh po začetku vročine zgubijo tek in živahnost. Zavlečejo se v steljo, nerade vstanejo in če jih k temu prisilimo, se težko dvignejo, leno se premikajo, pri noji jih zanaša in često padajo na zadnje noge. Oči jim pordečijo, iz njih se izceja sluzavo-gnojni izcedek in so krmežljave. Že v prvih dneh bolezni prašiči tudi povračajo, so zaprti, pozneje pa dobijo grižo in izmetine so večkrat pomešane s krvjo. Zaradi vnetja goltanca bolne svinje težko požirajo, hropejo in težko dihajo. Ko pride do vnetja dihal, začno kašljati, iz nosnic pa se pojavi gnojni izcedek. Po ušesih, nogah in trebuhu, včasih pa kar po vsem životu, koža pordeči in pozneje postane modra ali črna. Značilne za svinjsko kugo so krvavitve po koži, ki so po obsegu manjše ali večje. Na takih mestih koža često odmre in odpade. Večkrat opazimo tudi krvavitve iz nosnic in pa krčevite napade. Svinje postajalo vse bolj slabotne, hujšajo in navadno drugi teden poginejo, če jih nismo prej priklali.

3. Dolgotrajna ali kronična kuga nastopa po oblažitvi znakov akutne kuge. Vročina se menja, enkrat je večja, drugič zopet manjša, tudi tek in živahnost se izmenjavata. Nekaj časa je žival zaprta, nato zopet dobi drisko. Svinje, četudi imajo še nekaj apetita, hujšajo, kašljajo in težko dihajo. Koža postane suha in hrapava s hrastavimi izpuščaji, ki so podobni kozam. Po 1—3 mesecih ali pa še prej tako oslabijo, da poginejo. Če le katera izmed živali ozdravi, se zelo počasi popravlja, postane krzljava in je stalni izločevalec virusa in nevarna za okolico.

V krajih, kjer ni bilo kuge, je potek bolezni navadno hiter in zboli 80—100 odst. prašičev. Bolezen bi lahko zamenjali s svinjsko rdečico, razlika je ta, da pri rdečici zboli navadno le en prašič ali dva, pri kugi pa vsi. Rdečični prašiči že takoj v začetku bolezni ne kažejo apetita, kužni prašiči pa še v začetku bolezni dobro jedo ali pa še dvignejo z ležišča, ko jim gospodinja prinese hrano, posrkajo nekaj hrane, nato pa se zopet vležejo.

Dr. F. K.

Kaj pravijo kmetijski strokovnjaki o rastilih in «čudodelnih kislinah»

Kdor je kdaj obdeloval zemljo, se je lahko prepričal, da ni nobenih čudodelnih sredstev, ki bi pripomogla, da bi posevki rasli sami od sebe in da bi se tako rekoč, začela «pretakati med in mleko». Vendar tudi vemo, da so se tovarniška, kemična gnojila se do nedavno zdela eno takšnih čudodelnih sredstev, s katerimi je mogoče delati nezaslišane čudeže. Ob koncu prejšnjega stoletja, ko so pri nas začeli uporabljati thomasovski fosfat, ki so ga potem po domače imenovali «Tomaževa žlindra» (po Thomasu), je gnojilo na travnikih tako učinkovalo, da bi nihče ne mogel verjeti, če bi sam ne videl, koliko krme je mogoče pridelati. Tedaj so se pri nas začela uveljavljati gnojila, vendar jim tu in tam celo do dandanes niso še popolnoma zaupali. Se pred leti smo morali priporočati večjo uporabo gnojil.

Zato tudi dandanes ni tako lahko dokazovati, da so vendar nekatera «čudodelna» sredstva, ki lahko pripomorejo, da se pridelek kar neverjetno poveča. Tako je mogoče trditi o rastilih, da imajo največjo prihodnost. O njih smo že nekoliko pisali in marsikateri pridelovalec se zanima, kaj so pravzaprav rastila ali rastlinski hormoni, še bolj pa, ali jih bo mogel kaj kmalu tudi sam uporabljati.

V resnici pa o rastilih niti strokovnjaki še marsičesa ne vedo. To se pravi, da rastila še zmeraj preskušajo. Uporabljajo jih predvsem na kmetijskih znanstvenih zavodih za razne poskuse z rastlinami.

Na splošno pa rastila niso kakšna posebna novost. Že dolgo je znan rastni rastlinski hormon avksin. To je snov, ki je vsebuje rastlina zelo malo, zato jo je težko izločiti iz rastline in jo proučevati. Avksin se zbira predvsem v vršičkih rastlin. Pod njegovim vplivom se rastlina obrača proti sončni svetlobi. Vsakdo ve, kako krompirjeve klice pred pomladjo iščejo svetlobo in da so tem daljše, čim temnejša je shramba krompirja. Hormon pomaga rastlini iskati svetlobo in s tem tudi hrano iz zraka. Ta hormon, spodbudnik rasti, imenujemo rastilo ali rastni hormon.

Najprej so odkrili avksin a. Leta 1934 so ga izločili iz urina; v človeškem urinu je tega hormona razmeroma mnogo. Pozneje so zato nekateri mislili, da je gnojnica toliko bolj učinkovita, ker vsebuje razen gnojilnih snovi tudi rastni hormon. Malo drugačen hormon so izločili tudi iz koruznih klic. Imenovali so ga avksin b. Raziskovanje rastil seveda še napreduje. Preskušajo tudi nekatere kemične spojine, kako učinkujejo na rast rastlin. Tako so ugotovili, da je rastlinski hormon indolocetna kislina, ki so jo sicer poznali že poprej, niso pa vedeli, da pospešuje rast rastlin. Koliko je raznih spodbudnikov rasti v rastlinstvu, še ni mogoče povedati. Kako velik pomen pa imajo rastlinski hormoni za kmetijstvo, vidimo med drugim že iz tega, da je z rastili mogoče tudi zatirati plevel. Pri nas že uporabljamo kemične pripravke za zatiranje plevela med žitom in na travnikih. Ti pripravki pa so v resnici rastila, ki pospešujejo rast le določenih vrst rastlin, v tem primeru plevela. Toda pospešujejo jo tako zelo, da plevel med naglo rastjo porabi vso hrano in nato shira od lakote.

Med rastili dandanes posvečajo največjo pozornost giberelinu ali giberelinski kislini. Vedeti pa je treba, da tudi to rastilo ni množični tovarniški izdelek, da bi ga bilo mogoče kjer koli kupiti. Uporabljajo ga sicer že, toda le strokovnjaki za poskuse. Mnogo si obetjo od giberelina zlasti v vinogradništvu, ker je baje mogoče pridelovati mnogo večje, lepše grozdje z izredno debelimi jagodami in ker je trta rodovitnejša. To rastilo tako pospeši rast, da dveletne rastline postanejo enoletnice. To pa je velikega pomena med drugim zlasti v semenarstvu, saj bi bilo n. pr. mogoče v eni rastni dobi pridelati seme sladkorne pese ali kapusnic. Z giberelinsko kislino bo baje tudi mogoče zelo uspešno siliti krompir in pospešiti kalivost semena nekaterih vrst posevkov.

Giberelinsko kislino pridobivajo iz glivice, ki je na Japonskem velik škodljivec riža. Ko glivica napade riž, se riževe bilke zelo podaljšajo in ne morejo roditi. Dandanes giberelinsko kislino pridobivajo tako kakor n. pr. penicilin iz plesni, to se pravi na gojiščih v velikih industrijskih kotlih. Glivicam nudijo ugodne življenjske pogoje, da se hitro in množično razmnožujejo, potem pa iz njih pridobivajo «čudodelno» kislino.

Nobenega rastila dandanes ni mogoče uporabljati kar na slepo in za vse vrste rastlin. To velja tudi za giberelinsko kislino. Z njo lahko povzročimo tudi precej škode, če smo nepreviden. S poskusi so dognali, da pri nekaterih rastlinah škropljenje z giberelinskim pripravkom povzroča tudi nezaželene posledice. Včasih poganjki poženejo zelo hitro, toda tudi neenakomerno, potem pa nenadna rast postane spet naravna. Neki sadjar je poškropil z giberelinom jablano, najbrž v pričakovanju, da bo dobil kakor buča debela jabolka. Po škropljenju pa je vse sadje odpadlo.

Do splošne, širše uporabe rastil nam morajo torej najprej utreti pot raziskovalci. Ne smemo biti nestrpni, saj se dandanes na svetu vendar vse hitreje vrti.

PREČNIK

Kot pretežno delavski sloj se ukvarjamo tudi z obdelovanjem zemlje. To nam je v pripomoček, enemu bolj, drugemu manj, kot jo pač znamo izkoriščati. Zemlja ni slaba, le gnoja ji ni nikoli dovolj. Premalo je živine za redno in boljše gnojenje, kar je osnova uspešnemu kmetovanju. Že zaradi tega nam je potreben pouk o umni živinoreji. Ko smo zvedeli, da se bo v Šempolaju vršil večerni živinorejski tečaj, se je prijavilo precej slušateljev. Za tečaj, ki bi se vršil v naši vasi, pa jih je prijavljenih 48, kar je za vas s tridesetimi družinami rekordno število. Upamo, da bo ustanova, ki to organizira, to upoštevala.

Zelo pogrešamo avtobusno zvezo, kot je že obstajala. Sedanji avtobus, ki vozi skozi vas proti Nabrežini okrog 8.45, ne pride za nas toliko v poštev, ker je za delavstvo prepozen, za ostale potnike, namenjene v Trst, pa je ta vožnja predraga, ker morajo vzeti listek le do Nabrežine — postaja (do sanatorija) in od tam za drugo progo do Trsta. Želeli bi, da bi se vsaj prva jutranja proga podaljšala do naše gornje vasi.

JEZERO

Mnogo pisarjenja je že bilo in raznih opominov zaradi ceste iz Jezera v Bazovico, posebno sedaj, ko je dež vse razoral. Tržaška občina bi prav lahko poskrbela da bi se začelo delo na tej cesti, da bi tujci še toliko raje in v večjem številu obiskali to malo vasico z lepo razgledno točko ter se seveda ustavili v gostilni pri Gustinčiču.

Bilo je že nekaj govora, da bo kal, ki je v sredi vasi, uničen, in sicer napolnjen z materialom in kamenjem, tako da bi vasica zgledala lepša, kot je sedaj. Saj je za napajanje živine drugi kal in še tega uporabljajo samo poleti, ko ženejo živino na pašo, pozimi pa imajo ljudje doma vodo, odkar je dolinska občina napravila nov vodovod. Upajmo, da bo tudi to v najkrajšem času storjeno in urejeno.

KRIŽ

Vse vaščane je globoko presunila vest, da je za posledicami prometne nesreče preminil 50 let stari Izidor Košuta. Pokojnik — čeprav je že dolgo let živel v Trstu — je bil v vasi zelo znan, saj ni pretrgal vezi s svojim rojstnim krajem.

Izidor Košuta je kakih 30 let opravljal delo mestnega stražnika. Med vojno je stopil v partizane, kjer se je kmalu izkazal in je napredoval za oficirja. Kot poveljnik nekega jurišnega oddelka je bil tudi odlikovan z visokim odlikovanjem.

V vojni mu je bila sreča mila in zato je toliko bolj tragično naključje, ki mu je pretrgalo nit življenja. Pokojnik je bil v svojem življenju zelo skromen in to je bila njegova velika odlika. Zapušča ženo, brata in sestre, katerim izrekamo naše iskreno sožalje.

Izrazom sožalja se pridružuje tudi uredništvo našega dnevnika.

FRNETIČI

V teh dneh bomo tudi v našem naselju dobili javno telefonsko govorilnico, za katero se je naša občinska uprava borila toliko let. Telefon bo v gostilni pri Gomizelju, ki jo sedaj popravljajo.

—«»—

Obvestilo živinorejcem

Ker se širijo glasovi da od 1. januarjem 1961 prepovedana živinorejcem neposredna prodaja mleka potrošnikom v mestu, smo se pozanimali o zadevi pri pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu, če odgovarjajo resnici vesti, ki jih širijo zainteresirani krogi.

Na podlagi dobljenih informacij poročamo vsem živinorejcem, da so te vesti brez vsakršne podlage in izmišljene.

Zaradi izredne važnosti tega vprašanja bi bilo zaželeno, da bi pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo izdalo uradno sporočilo o tej zadevi.

Tajništvo Kmečke zveze
in
Zveze malih posestnikov

Vreme včeraj: najvišja temperatura 9.5, najnižja 5.7, ob 19. uri 8.7, zračni tlak 1026 raste, veter zahodnik severozahodnik 3 km, vlage 88 odst., nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 13.8 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 4. decembra
Barbara
Sonce vzide ob 7.29 in zatone ob 16.22. Dolžina dneva 8.53. Luna vzide ob 17.48 in zatone ob 8.09
Jutri, PONEDELJEK, 5. decembra
Stojan

Jutri prva seja novega pokrajinskega sveta

Liberalci so včeraj sklenili sodelovati z demokristjani

Za sedaj se še ne ve, ali bodo demokristjani sestavili enobarvni odbor z zunanjo podporo PSDI, PRI in PLI ali pa bodo sestavili koalicijski odbor

Jutri se bo sestal na sedežu pokrajinske uprave novoizvoljeni pokrajinski svet. Njegova prva naloga je, da ugotovi in sprejme na znanje volilne izide ter takoj nato izvoli predsednika pokrajinske uprave, štiri odbornike in dva namestnika.

Znano je, da je sestava tega odbora predstavljala in do določene mere predstavlja še danes dokaj težko vprašanje. Volilni izidi so dali demokristjanom 9 svetovalcev, komunistom 6, misovcem 3, socialdemokratom 2, socialistom 1, NSZ 1, liberalcem 1, republikancem 1. Glede na politično sestavo sveta, je postalo takoj jasno, da ne bi KD mogla upravljati sama pokrajine, temveč da se bo morala nasloniti ali na desnico ali na levico. KD je sprejela pot oživljanja štiričlanske koalicije med strankami tako imenovanega demokratičnega centra. Pri tem pa je naletela na razne težave, predvsem s strani liberalcev, ki so postavili več zahtev, kot prvi pogoj za svoje sodelovanje. Glavni zahtevi sta bili vsekakor naslednji: razširitev štiričlanske koalicije s pokrajinskega na občinsko področje in vprašanje deželne avtonomije. Dejstvo pa je, da so liberalci vztrajali posebno na prvi izmed teh dveh zahtev. Ker pa sta se pojavili v Krščanski demokraciji dve struji, ki sta imeli nasprotujoče si poglede glede sodelovanja liberalcev v občinski upravi, se je rešitev vprašanja na pokrajinskem področju zavlekla in se je v glavnih obrisih rešila šele sinoči. Po zadnjih vesteh, ki smo jih prejeli iz dobro obveščenih krogov, so včeraj liberalci odstopili od svoje zahteve, da se sporazum med štirimi strankami prenese s pokrajinskega na občinsko področje. Po teh vesteh je liberalcem šlo dejansko v tem trenutku samo za to, da vrinejo svoje predstavnike v razne ustanove, kot so Acegat, ECA itd., se pravi, da jim je šlo za vplivne položaje. Teh svojih zahtev pa niso mogli uresničiti zaradi vztrajnega odpora posebno tistega dela demokristjanov, ki imajo občino v svojih rokah. Z druge strani pa si liberalci niso menda upali napenjati še nadalje svoj lok, ker so se zbali, da bi jih v tem primeru ostale stranke sredinske koalicije obtožile političnega saboterstva, kar bi imelo negativne posledice tudi na vsedržavnem področju.

Včerajšnji izid dolgotrajnih razgovorov z liberalci pojasnjuje kopico dogodkov iz prejšnjih dni. Eden izmed najvažnejših je bila brez dvoma seja demokristjanske skupine občinskih svetovalcev, ki je bila predvčerajšnjim. Na tej seji so občinski svetovalci KD potrdili, da ne bodo spremenjali nič glede sklepov, ki se tičejo porazdelitve predstavniških mest v raznih polobčinskih ustanovah. To pomeni, da se je občinska skupina demokristjanov uprla zahtevi liberalcev, da se vrinejo v te ustanove. Ta sklep je včeraj prisilil pokrajinskega tajnika KD, Belcija, da je ultimativno postavil liberalce pred odločitvijo: ali pristati na sodelovanje, ali pa se postaviti v opozicijo.

Sklep liberalcev, da bodo sodelovali z novo pokrajinsko upravo pa še ne pove, kakšna bo ta uprava: ali enobarvna, ali večbarvna. Ne more se pa izključiti, da ne bi demokristjani ponudili liberalcem eno odborniško mesto.

—«»—

Sestanek predstavnikov turističnih ustanov

Na pobudo Tržaške pokrajinske turistične ustanove so se včeraj sestali v Trstu predstavniki vseh turističnih ustanov Veneta in Furlanije-Julijske krajine, da bi proučili razna vprašanja skupne propagande, ki bi jo izvajali v inozemstvu.

Med raznimi predlogi, ki jih bodo proučili sedaj še posamezni upravni odbori turističnih ustanov, pa so takoj sprejeli predlog ravnatelja tržaške turistične ustanove dr. Rinaldinija, da bi organizirali v kakem velikem mestu v tujini «Teden Veneta in Furlanije-Julijske krajine», v katerem bi prikazali razne razstave o značilnostih teh pokrajin. Predsedniku tržaške turistične ustanove odv. Slocovichu in ravnatelju dr. Rinaldiniju je bila poverjena naloga, da navežeta potrebne stike za uresničitev te zamisli. Razstave naj bi bile enkrat v marcu ali v aprilu prihodnjega leta.

Končno so se predstavniki turističnih ustanov še dogovorili, da bodo tudi v letu 1961 obdržali kolektivno turistično razstavo v prostorih turistične ustanove v Padovi ter organizirali kolektivno turistično razstavo v Gradežu, ki bo od 27. maja do 5. junija prihodnjega leta ob zborovanju zdravnikov, ki bodo prišli med drugim tudi iz Nemčije, Avstrije, Švice ter drugih evropskih držav.

—«»—

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze

Slovenska prosvetna zveza sporoča vsem prosvetnim društvom, da bo redni letni občni zbor v nedeljo 11. decembra t. l. na sedežu v Ulici Geppa 9.

Izredno zanimivo predavanje dr. A. Slodnjaka o Prešernu

Pod okriljem Slovenskega akademskega kluba «Jadran» je bilo sinoči v dvorani v Ul. Geppa 9 nadvse zanimivo predavanje dr. Antona Slodnjaka o Prešernu. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička in med poslušalci smo opazili zlasti dosti mladine. Ob tej priložnosti naj pozdravimo tudi dejstvo, da so izredno zanimivemu predavanju prisostvovali člani in vidni predstavniki vseh slovenskih političnih skupin na Tržaškem.

Tako se je nadvse srečno pričelo tisto delovanje, kateremu je tudi dvorana namenjena. «Jadranu» pa želimo, da spričo včerajšnjega velikega uspeha nadaljuje s podobnimi prireditvami.

—«»—

Nagrada za slovensko dijakinjo

Že večkrat so se slovenski dijaki izkazali pri raznih natečajih, ko so si pridobili razne nagrade. Pred dnevi pa je prišlo iz Rima obvestilo, da je bila izbrana za nagrado Marija Strekelj (na sliki) iz III. razreda slovenske nižje gimnazije. V lanskem šolskem letu je Združenje italijanskih muzejev razpisalo nagrade za najboljše spise o obiskih v muzeju. Spis Marije Strekljeve je potoval v Rim, kjer je posebna komisija brala šolske naloge, ki so prihajale z vseh strani. Med maloštevilnimi nagrajenci je tudi omenjena slovenska dijakinja, ki je za nagrado prejela neko umetniško publikacijo.

Lahko pa še omenimo, da je v lanskem šolskem letu prejela nagrado (srebrno kolajno) tudi Zerjal Nada, ko je ob cvetlični razstavi tukajšnji Cvetlični klub razpisal nagrade za najboljši spis z naslovom Moja najljubša cvetica. Tedaj so tekmovali samo dijaki tržaških šol.

Dijakinja Marija Strekelj

GLASBENA MATICA V TRSTU

DANES 4. decembra ob 16.30 v Avditoriju

Koncert operne glasbe

Sodelujejo solisti ljubljanske Opere Vilma Bukovec, Miro Brajnik in Vlado Korošec, Orkester društva operno simfoničnih orkestrov Slovenije, dirigent Demetrij Zebre

SPORED

Smetana: «Prodana nevesta» - Uvertura
Mozart: «Figarova svatba» arija Figara
Mozart: «Don Juan» - arija Octavia
Čajkovski: «Pikova dama» - arija Lize
Čajkovski: «Evgenij Onjegin» - arija Gremina
Smetana: «Prodana nevesta» - duet Marinke in Janka
Gotovac: «Ero z onega sveta» - kolo
Gotovac: «Ero z onega sveta» - arija Djule
Massenet: «Don Kihot» - arija Sansche Pansa
Puccini: «Tosca» - arija Cavaradossija
Musorgski: «Boris Godunov» - arija Variama
Massenet: «Manon» - duet Manon in De Grieux-a

Vstopnice so na razpolago dve uri pred pričetkom koncerta v Bar Moscolin, Ulica Teatro Romano 2.

Slovensko gledališče v Trstu

DANES 4. decembra 1960 ob 15.30 in ob 20. uri v prosvetni dvorani «Albert Sirk» v KRIŽU

«MANEVRI»

komedija v dveh delih

Avtor: JOŽE JAVORŠEK
Režiser: JOŽE BABIČ
Asistent režije: ADRIJAN RUŠTJA
Scenograf: inž. arh. NIKO MATUL
Glasba: ALEKSANDER VODOPIVEC
Besedilo songa: TIT VIDMAR
Kostumograf: ing arh. MILENA MATULOVA

Opozarjamo občinstvo iz okolice Križa na današnjo predstavo «MANEVROV»

—o—

V četrtek, 8. t. m. ob 16.30 na KONTOVELU

«MANEVRI»

GLEDALIŠČA

VERDI

Danes bo ob 16. uri za dnevne abonmaje tretja predstava «La Boheme» Giacoma Puccinija.

Nadaljuje se prodaja vstopnic za obe predstavi.

TEATRO NUOVO

Danes ob 17. uri bo petnajsta ponovitev predstave «Šest oseb išče avtorja».

Danes ob 21. uri bo pod okriljem CUC prvič v Trstu predvajan film J. Weissa «Močnejši od noči».

—«»—

Razstava knjig na stadionu «1. maj»

Prosvetno društvo «Slavko Škamperle» je priredilo v svojih prostorih na stadionu «Prvi maj» razstavo slovenskih knjig, ki bo odprta samo še danes.

Vse člane, prijatelje in znance vabimo, da si ogledajo to zanimivo razstavo lepe slovenske knjige.

KINO

Fenice 14.30 «Delfini», Claudia Cardinale, Annamaria Ferrero, Sergio Fantoni.
Excelsior 14.30 «Toda... nikdar ob nedeljah».
Filodrammatico 14.30 «Zaklad kapitana Kidda», technicolor, T. Dexter.
Grattacielo 14.00 «Do zadnjega vzdihljaja», Jean Seberg, Jean Paul Belmondo.
Arcobaleno 13.45 «Marsovec na Zemlji», Jerry Lewis.
Supercinema 14.00 «Olimpiada zakonskih mož», U. Tognazzi, R. Vianello.
Alabarda 13.30 22.30 «Portret v črnem», technicolor, Lana Turner, Anthony Quinn.
Aurora 15.00 «Vsi domov».
Capitol 15.00 «Rocco in njegovi bratje». Prepovedano mladini.
Garibaldi 15.00 «39 stopnic», Kenneth Moore, Taina Elg.
Cristallo 14.00 «Pogubljeni in junaki», technicolor.
Impero 15.00 «Heraklejeve pilule».
Italia 14.30 22.00 «Portret v črnem», technicolor, Lana Turner, Anthony Quinn.
Massimo 14.00 «Dinosaurus», technicolor.
Moderno 14.00 22.00 Vera Nikšič v reviji «Je prava zvezda». Na platnu «Povratek Arsena Lupina».
Astoria 15.00 «Grofica Svete Lucije», Tina Pica, Fred Buscaglione.
Astra 14.30 «Zadnji dnevi Pompejev».
Vittorio Veneto 14.30 «FBI proti Al Caponu», Robert Stack. — Prepovedano mladini.
Marconi 14.00 «Bele sence», technicolor, Anthony Quinn, Yoco Tani.
Ideale 14.00 «Blato na zvezdah», technicolor.
Savona 14.00 «Nenadoma preteklo poletje», E. Taylor, M. Clift. Prepovedano mladini.
Odeon 14.00 «Trnulčica», technicolor, Walt Disney.
Skedenj 14.00 «Prehod v Hong Kongu», eastmancolor, Curd Jurgens.

STE VIDELI NOVE TELEVIZORJE pri Radio Trevisan ULICA S. NICOLO 21?

Po podatkih statističnega urada

Skozi Javna skladišča v novembru manj prometa

Promet se je zmanjšal v odnosu na oktober, povprečje prvega polletja in na prvih enajst mesecev lanskega leta

Po začasnih podatkih statističnega urada se je promet skozi Javna skladišča obdržal v odnosu na oktober na približno isti ravni, vendar je bil še vedno nižji kot v oktobru in povprečju prve polovice tekočega leta. Skozi Javna skladišča je v novembru šlo 163.000 ton blaga, in sicer 107.000 ton izkrcanega ter 56 tisoč ton vkrcanega blaga. V oktobru pa je skozi Javna skladišča šlo 165.000 ton blaga, v septembru 160.000, v avgustu pa 228.000. V novembru lanskega leta pa je šlo skozi Javna skladišča 150.779 ton blaga, od katerega 107.409 ton izkrcanega in 43.370 vkrcanega.

V času od januarja do novembra tekočega leta pa je znašal promet skozi Javna skladišča skupno 2.128.559 ton, od česar 1.433.201 tona izkrcanega in 695.358 vkrcanega blaga. V istem času lanskega leta pa je bil dosežen večji promet, saj je šlo skozi Javna skladišča 1.490.987 ton blaga.

V prvih enajstih mesecih tekočega leta je šlo skozi Javna skladišča 868.000 ton premoga, mineralnih olj in starega železa, 321.000 ton žitaric, 182 tisoč ton lesa, 40.000 ton umetnih gnojil ter 716.559 ton raznega blaga.

—«»—

Koristen tečaj za šolnike

Vsedržavni zavod za preprečevanje nesreč na delu (ENPI) organizira poseben tečaj o varnosti na delu, ki je namenjen šolnikom.

Učenci se morajo že v svojih mladih letih spoznati z osnovnimi pravili, ki jim bodo zelo koristila, ko si bodo začeli s svojim delom služiti kruh. V šolah ni to poseben predmet pouka, pač pa morajo učitelji to upoštevati in nuditi otroku potrebno znanje med poukom drugih predmetov, tako pri risanju, branju, računstvu, pismenih nalogah itd.

Na omenjenem tečaju se bodo učitelji seznanili z načinom, kako vcepiti otroku zavest samoobrambe, da se ne bo izpostavljal nesrečam na delu in da bo skrbel za svoje zdravje.

Tečaj se bo začel prve dni januarja. Interesenti naj pošljejo prošnjo na prostem papirju do 31. decembra na sedež ENPI v Trstu, Ul. Genova 8. Navesti morajo svoje osebne podatke, dan in kraj rojstva ter točen naslov. Na omenjenem sedežu bodo lahko dobili vse druge potrebne informacije.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Izdaja in tiska ZTT, Trst

Iz sodnih dvoran

Dve obravnavi za nenamerni umor

Včeraj so sodniki tržaškega kazenskega sodišča obravnavali dva primera nenamernega umora, ki sta ju zagrešila dva motorista.

Prvi je sedel na zatožno klop 19-letni Alfieri De Grassi iz Doberdobske ulice 8 na Opčinah, ki je bil obtožen, da je povzročil hude telesne poškodbe 15-letni Leondini Baldas iz Ulice Donota 2, zaradi katerih je deklica dva dni kasneje umrla. Sodniki so ugotovili, da je bil De Grassi za časa incidenta mladoleten ter so izjavili, da niso pristojni, da mu sodijo. Vse sodne akte, ki se tičejo tega primera, bodo zato izročili sodišču za mladoletne.

Do te hude nesreče, v kateri je izgubilo življenje mlado dekle, ki je bilo šele na pragu življenja, je prišlo 3. junija 1959. leta, in sicer v večernih urah. Po državni cesti štev. 202 je neki vojaški šofer polka «Piemonte cavalleria» šofiral svoj kamion. Nedaleč za njim se je peljal na motorju imenovani De Grassi, ki je peljal s seboj Baldasovo. V bližini vojaškega športnega igrišča je šofer označil s svetlobnimi signali, da bo zavil na levo. Zdi se, da se je De Grassi v tistem trenutku obrnil nazaj, ker se je verjetno pogovarjal s svojo spremljevalko. Zato je prezrl vse signale in treščil z motorjem v kamion. Baldasova je z vso silo udarila z glavo v srednji levi del kamiona ter si pri tem zlomila zatilnik. Takoj so jo prepeljali v bolnišnico, toda že po dveh dneh je umrla.

Drugi motorist, ki je nenamerno povzročil smrt neke osebe, pa je 19-letni Eduard Nussdorfer iz Škednja. Okoli 22. ure v juniju lanskega leta se je peljal Nussdorfer z lambreto po Sprehajališču sv. Andreja. Nenadoma je zagledal pred seboj neko žensko, in sicer 55-letno Alessandro Crevatin, stanujočo v Domu izseljencev, ki je bila dospela že na sredino cestišča. Crevatinova se je menda ustrašila prihajajočega motorista, dvignila je obe roki ter napravila korak nazaj. Njena kretnja pa jo je stala življenje, ker je motorist menil, da se ji bo izognil s tem, da močno zaobrne krmilo vozila na desno. Ženska pa je prav v tistem trenutku napravila korak nazaj. Zato je treščil naravnost vanjo in jo vrgel na tla. Crevatinovo so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so ji ugotovili raznе zlome na levem ramenu, na rokah in na medenici. Še nekaj ur kasneje ni bilo nobenega znaka, ki bi kazal, da bo ženska umrla. Prišla jo je obiskat tudi njena hči, s katero se je Crevatinova pogovarjala. Govorila je tudi z bolniškim osebjem ter menda celo izjavila, da je nesrečo zakrivila deloma tudi sama, ker se je ustrašila in napravila korak nazaj. Naslednjega jutra pa je umrla.

Sodniki so spoznali Nussdorferja za krivega ter ga obsodili pogojno in brez vpisa v kazenski list na 4 mesece zapora in 2.000 lir denarne kazni. Vprašanje odškodnine zasebni stranki bodo obravnavali na pristojnem civilnem sodišču, toda Nussdorfer bo moral plačati nič manj kot 40 tisoč lir zastopniku zasebne stranke.

Huda nesreča motorista

Prenaglo je vozil z avtom na ovinku

Iz neznanih vzrokov je včeraj okrog 19. ure 38-letni Osvaldo Angelini s Kolonkovca št. 1292 zgubil nadzorstvo nad motorjem, s katerim se je peljal po Stari istrski ulici proti Rovtam. Zadel je ob rob ceste in se hudo pobil ter ranil po glavi in rokah ter si verjetno zlomil tilnik. Z rešilnim avtom so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli s pridržano prognozo na II. kirurški oddelek.

***

Ko se je včeraj popoldne 21-letni Aldo Bernardini iz Ul. Emo 33 peljal z avtom z Opčin v mesto, je verjetno zaradi velike brzine na ovinku blizu gostilne «Cascina delle Rose» treščil z avtom ob cestni kamen. Avto se je precej poškodoval, šofer pa se je le nekoliko pobil in ranil po čelu ter se bo moral zdraviti dober teden.

—«»—

Nevarne otroške igre

Mala Adelaide Martino od Spodnje Magdalene 969, ki je stara 30 mesecev, se je včeraj popoldne igrala na cesti pred svojim domom, pa je neki nagajivi dečko vrgel kamen in jo ranil po glavi. Deklica je vsa objokana in okrvavljena pritekla domov; neka njena teta pa jo je spremila v bolnišnico, kjer so ji obvezali rano. Okrevala bo v dobrem tednu.

Uspela solidarnostna stavka v dveh največjih obratih CRDA

Delavci delavnic 5b in 16 ladjedelnice Sv. Marka pri podprefektu dr. Caponu - Vprašanje dotoka delavcev iz drugih pokrajin

Včeraj so stavkali eno uro vsi delavci Tovarne strojev Sv. Andreja in ladjedelnice Sv. Marka v podporo delavcem delavnic 5b in 16 ladjedelnice Sv. Marka, ki stavkajo že več časa po nekaj ur dnevno, da bi prisilili ravnateljstvo CRDA na spoštovanje sprejetih obveznosti. Delavci omenjenih dveh delavnic so bili do nedavnega pod upravo Tovarne strojev. Ko so jih premestili v okvir ladjedelnice Sv. Marka, so jim obljubili, da bodo uživali vse tiste ugodnosti, ki so jim imeli v Tovarni strojev. Toda vodstvo CRDA teh obljub ni držalo in so zato delavci začeli z odločno borbo.

Delavci obeh omenjenih delavnic so se včeraj dopoldne zbrali na Trgu Unità pred vladnim komisariatom. Delegacija delavcev je zaprosila za sprejem pri dr. Palamari. Toda sprejel jo je podprefekt dr. Capon, kateremu so delavci obrazložili svoj položaj in ga zaprosili za posredovanje. Dr. Capon jim je obljubil, da bodo proučili to vprašanje in sprejeli ustrezne ukrepe.

Delavci delavnic 5b in 16 bodo jutri stavkali šest ur.

***

Tajništvo Nove delavske zbornice CGIL je zaprosilo za sestanek z vladnim komisarjem dr. Palamaro, na katerem naj bi razpravljali o vprašanju dotoka delavcev iz drugih pokrajin. Nova delavska zbornica zlasti opozarja dr. Palamaro na položaj, ki je nastal v gradbeništvu, kjer dela mnogo delavcev iz drugih pokrajin, v tržaški pokrajini pa je precej zidarjev brezposelnih. Obenem pa ga opozarja, da se je položaj tako zaostril, da se lahko konča z ostrim in množičnim protestom prizadetih delavcev proti dotoku delavcev iz drugih pokrajin.

***

Jutri ob 11. uri se bodo začela pogajanja med sindikalnimi predstavniki trgovinskih uslužbencev in delodajalci za sestavo pokrajinske dopolnilne delovne pogodbe.

—«»—

Plačilo pokojnin INPS

V decembru bodo poleg rednega decembrskega obroka pokojnin INPS izplačali tudi 13. pokojnino. Zaradi tega so odredili, da se bo začelo izplačevanje pokojnin v poštnih uradih že 7. decembra (namesto od 13.) in bo trajalo do 16. decembra. Izplačevanje po posameznih poštnih podružnicah bo potekalo tako, kakor bodo določili posamezni uradi, ki bodo izobesili posebna obvestila po vežah.

V glavnem poštnem uradu za nakaznice in prihranke na Trgu Vittorio Veneto bodo plačevali pokojnine po naslednjem vrstnem redu:

Kategoriji IO in SO (redna in 13. pokojnina) 7., 9., 10. in 12. decembra.

Kategoriji VO in VR (samo 13. pokojnina) 13., 14., 15. in 16. decembra, in sicer 13. decembra priimki, ki se začenjajo s črkami A, B, C in D; 14. decembra priimki z začetnimi črkami E, F, G, H, I, K; 15. decembra priimki z začetnimi črkami L, M, N, O, P; 16. decembra priimki z začetnimi črkami Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z.

V interesu upokojencev in zaradi rednega poslovanja uradov je nujno potrebno, da se vsi točno ravnajo po tem razporedu, ki ne bo dopuščal nobenih izjem

—«»—

Opozorilo kvesture

Tržaška kvestura opozarja ob priliki sv. Miklavža in božičnih praznikov ter Novega leta, da je strogo prepovedano prižigati v naseljih, po javnih ulicah in trgih umetne ognje, petarde itd.

PREMIERA «FAUSTA»

Scotto in Arié imata glavno zaslugo za lep uspeh predstave

Tako zaradi pozne ure kot pomanjkanja prostora ne moremo v današnji številki posvetiti včerajšnji premieri «Fausta» v gledališču «Verdi» daljšega poročila in ga bomo objavili v eni izmed prihodnjih številk. Povedati pa moramo, da sta zlasti Renata Scotto in Rafael Arié s svojima izvrstnima kreacijama dosegla, da je občinstvo z velikim zadovoljstvom sprejelo Gounodovo opero.

Opera se bo ponovila v sredo (ter nato še 11. in 14. t. m.), medtem ko bo danes popoldne «Bohème» in v torek zadnja predstava te opere.

PRISPEVAJTE ZA DIJAŠKO MATICO!

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 3. decembra 1960 se je rodilo v Trstu 10 otrok, umrlo je 8 oseb, poroke ni bilo nobene.

UMRLI SO: 58-letni Lucio Talamo, 63-letni Franc Ogrin, 73-letni Costantino Cortese, 49-letni Giovanni Spagnoletto, 75-letna Giovanna Andreassi por. Starz, 64-letna Maria Chermaz por. Chermaz, 68-letna Giovanna Delise vd. Udovičić, 58-letni Angelo Zulian.

OKLICI: uradnik Leopoldo Sivieri in uradnica Vittoria Martinelli, šofer Serafino Marussi in gospodinja Adele Furlani, zastopnik Aldo Peresson in uradnica Giselda Vettore, profesor dr. Arnaldo Bressan in dijakinja Maddalena Vegezzi, šofer Bruno Scubla in gospodinja Ginevra Miniussi, uradnik Roberto Clementi in učiteljica Carla Piemonti, agent javne varnosti Carlo Stefani in gospodinja Antonella Petronio, ladijski natakar Luciano Benedetti in šivilja Giustina Braini, mehanik Libero Tamburlini in gospodinja Clara Sepich, karabinjer Vittorio Udini in gospodinja Andreina Pierini, telegrafist Miloš Skoko in gospodinja Fiore Lovrecich, delavec Bruno Goina in postrežnica Ghilteria De Angelis, uradnik Ennio Colautti in gospodinja Filomena Panella, zidar Sergio Cuppo in gospodinja Mariagrazia Riccobon, stražnik javne varnosti Neno Fiori in gospodinja Natalia Re, natakar Giorgio Cester in gospodinja Stella Birsa, podoficir finančne straže Antonio Malagoli in učiteljica Loredana Costa, učitelj Pio Krainz in učiteljica Pierina Longo, mizar Antonio Barba in gospodinja Vida Ban, uradnik Michele Schedoni in uradnica Annamaria Lenghi, kmetovalec Raffaele Bertolini in pletilka Rosa Rendina, slaščičar Ettore Mergiani in frizerka Giuseppina Hervatic, pleskar Dante Costantin in prodajalka Renata Vecchiet, živinozdravnik Claudio Tenze in učiteljica Maria Pia Pittana, uradnik Rodolfo Frisan in gospodinja Eva Slatich, uradnik Antonio Farina in gospodinja Laura Blasevich, uradnik Edo Forno in prodajalka Laura Groppazzi, čevljar Severino Furlani in knjigovezka Liliana Grappini, uradnik Luigi Zotti in gospodinja Angela Metelli, delavec Giorgio Visentin in prodajalka Benita Dalle Aste, težak Arduino Sain in delavka Oliva Cerna, delavec Carlo Cibic in delavka Francesca Cernivec, trgovec Edoardo Barbieri in modna risarka Henrike Schwatczek, visokošolec Mario Del Piccolo in gospodinja Savina Sessi, zidar Aldo Gitti in gospodinja Maria De Piccoli, podbrigadir karabinjerjev Lino Serafini in cvetličarka Palma Marcadini.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN

All'Alabarda, Istrska ulica 7; de Leitemburg, Trg sv. Ivana 5; dr. Praxmarer, Trg Unità 4; Predini, Ul. T. Vecellio 24.

—«»—

LEKARNE ODPRTE DANES

All'Alabarda, Istrska ulica 7; Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5a; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; de Leitemburg, Trg sv. Ivana 5; Al Galeno, Ul. S. Cilino (Sv. Ivan); Mizzan, Trg Venezia 2; Vielmetti, Borzni trg 12; dr Miani, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

—«»—

LOTERIJA

BARI	71	9	63	47	23
CAGLIARI	73	5	8	58	14
FLORENCA	66	3	83	45	2
GENOVA	55	15	57	30	23
MILAN	68	43	60	13	54
NEAPELJ	32	54	48	53	24
PALERMO	43	64	27	87	11
RIM	73	69	65	39	50
TURIN	61	90	73	7	53
BENETKE	51	64	63	77	7

ENALOTTO

2 2 2 X 2 X X 2 2 X X 2

4 dvanajstice dobijo po 4 milijone 119.000 lir, 101 enajstica dobi po 122.300 lir, 728 desetic pa po 16.900 lir.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev 15. obletnice smrti očeta Stanka daruje družina Milkovič iz Gropade 1000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pokojne Rožke Pertot daruje družina Vodopivec iz Barkovelj 2000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pok. Fani Perhauc daruje stric Jernej in družina 5000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pok. Ivane (Vance) Andrejašič daruje družina Fornazaro 2000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pokojni Fani Perhavec daruje Albin Sancin 2000 lir za Dijaško Matico.

MALI OGLASI

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 20, prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, elektriko — trajno goreče peči «ARGO» ter na plin in elektriko. Olajšave pri plačilu. Postrežba plina na dom. — Tel. 29-041.

ISCEMO KROJAŠKO DELAVKO, poldelavko in vajenko, moškega ali ženskega spola. Krojačnica Mozetič, Trg Garibaldi 11-I.

VAJENCA(KO) 15-letnega išče trgovina jestvin, Ul. Molin a Vento 1, tel. 95406.

ISCEMO 14-15-LETNO vajenko. Krojačnica Tretjak, Ul. Imbriani 4-II.

—«»—

IZJAVA

Podpisana Ana Obersnel vd. Furlan, stanujoča v Trstu, Ul. Bovedo 49, v zvezi s tožbo od dne 25. januarja 1958, ki jo je proti meni vložila gospa Marija Obersnel por. Scamperle, stanujoča v Trstu, Ul. Vidali št. 2, izrečno in določeno izjavljam, da so besede, ki sem jih spregovorila v glavni bolnišnici dne 23. decembra 1957 zvečer: «Se el morixe colpa tua», bile in so vsekakor brez podlage ter absolutno nasprotne resnici. In zaradi tega prosim tožiteljico Marijo Obersnel por. Scamperle za oproščenje.

Podpisana izjavljam in se nepreklicno obvezujem prevzeti naše vse sodne stroške, ki bodo izhajali iz odstopitve od tožbe, odstopitve, ki jo bo tožiteljica izvršila v trenutku podpisa te izjave.

Trst, 10. februarja 1959

Podpisana: Ana Obersnel vd. Furlan

Za avtentičnost zgornjega podpisa:

Podpisan: odv. Mario Ferluga
Trst, 10. 2. 1959

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 4. t. m. ob 16. uri cinemascope barvni film:

Poslednja izpoved

(Suprema confessione)

Igra ANNAMARIA FERRERO

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 4. t. m. ob 14. uri film:

Prehod skozi Hong Kong

(Passaggio a Hong Kong)

V glavni vlogi igra CURD JURGENS

V ponedeljek, 5. t. m. ob 16. uri film:

Prehod skozi Hong Kong

Za SV. MIKLAVŽ kupite koristne darove v trgovini čevljev Calzoleria Viale

TRST, Drevored XX. septembra 18

Moderni čevlji, copate, pedule za moške, ženske in otroke. Največja izbira smučarskih čevljev.

Kino na Opčinah

predvaja danes 4. t. m. ob 14. uri edino predstavo za otroke

TARZAN IN ŽENSKA LEOPARD

JOHNNY WEISSMULLER, BRENDA JOYCE, JOHNNY SHEFFIELD, ACQUANETTA, SOL LESSER, KURT NEUMANN

Druga predstava ob 16. uri film:

BLAZNI DIKTATOR

(Il dittatore folle)

Film o življenju Adolfa Hitlerja

Mladini pod 16. letom vstop prepovedan

V ponedeljek, 5. t.m. z začetkom ob 18. uri ponovitev filma

BLAZNI DIKTATOR

(Il dittatore folle)

GOMMA PLASTICA

Ulica dell'Istria 8, tel. 50-054 (pri Sv. Jakobu)

Vam nudi vse hišne potrebščine, torbe, igrače, lutke, plastiko za pode-imitacija parketov.

Vse po konkurenčnih cenah!

AVTOPREVOZ Rihard Cunja

Trst, Strada del Friuli st. 289
Tel. 35-379
TOVORNI PREVOZI ZA TU IN INOZEMSTVO - KONKURENČNE CENE

AVTOMOTOR

IMPORT — EXPORT
Nadomestni deli italijanskih nemških, angleških in ameriških avtomobilov. DIESEL motorjev in traktorjev
Trieste - Trst, Via Udine 15
tel 38-197 38198

VIGNA

Trst, Ul. Crispi 73 - tel. 90-021
Specializirana delavnica za popravilo in obnovitev izpušnih naprav in rezervoarjev

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem, ki so spremili k zadnjem počitku našo drago

Jožefo Kralj

Posebna zahvala darovalcem cvetja ter vsem ki so nam pomagali za časa bolezni.

Družine KRALJ, SIMEZ in ČESKA

Trebče - Bazovica - Palermo - Argentina, 4.XII.1960.

1. t. m. je mirno izdihnila s tolažilj svete vere naša draga

FANI PERHAUC

Po pogrebu sporočajo žalostno vest sestra MARIJA in bratje ERNEST, dr. RUDOLF in JAKOB (odsoten) skupno z drugimi sorodniki.

Izrecna zahvala zdravniku, ki jo je zdravil, dr. Virgiliju Canteju in gospe Adeli Gava za vestransko pomoč in skrb.

Za MIKLAVŽA je knjiga najlepši dar
TRŽAŠKA KNJIGARNA vam nudi za to priliko 10% popust

Goriško-beneški dnevnik

Seja odbora bolniške blagajne v Doberdobu

Sprejeli so proračun za prihodnje leto - Odborniki nočejo predčasnih volitev - Članom v celoti plačajo stroške pregleda na domu ali v ambulanti - Iščejo si nov sedež

V Doberdobu se je 20. novembra sestal občinski odbor vzajemne bolniške blagajne, ki je sprejel proračun za prihodnje leto. Ta proračun predvideva, da bo 340 članov občinske bolniške blagajne plačalo okoli 240.000 lir prispevkov, ki jih bodo potrošili na sledeči način:

Okoli 200.000 lir bodo izdali za splošno bolniško oskrbo in za porode (7.000 lir za en porod); 17.000 lir bo znašala nagrada tajnika za njegovo celoletno delo; za pošto, telefon in druge pisarniške potrebščine bodo potrošili 10.000 lir; 20.000 lir nameravajo porabiti za nov sedež in za razsvetljavo. Odbor je namreč brez svojega stalnega sedeža in se enkrat sestaja na občinskem sedežu, enkrat v prosvetni dvorani. Zato se je pokazala potreba, da si poišče novega, kjer bi shranjevali inventar in se tudi sestajali. Odborniki so že pričeli z iskanjem primernih prostorov.

Čeprav jim je pokrajinski predstavnik vzajemne bolniške blagajne, ki je prišel na sestanek predlagal, naj odborniki podajo ostavko, da bi izvolili nov odbor pred upravnimi volitvami in pričetkom spomladanskih del, so bili mnenja, da bodo izvrševali svojo funkcijo do polovice marca, ko jim poteče mandat, in da bodo potem pripravili nove volitve.

Doberdobska vzajemna blagajna je ena izmed redkih v goriški pokrajini, ki v celoti izvaja zakon o zdravstvenih uslugah v korist kmetov. Za razliko od ostalih plača doberdobska kmečka blagajna svojim članom celotni znesek zdravniškega pregleda tako v ambulanti kakor tudi v domu, medtem ko po ostalih občinah plača blagajna samo en del. Kmetje si plačajo samo zdravila. Zdravniška tarifa za pregled na domu stane od 1.000 do 1.400 lir (po oddaljenosti vasi), ponoči pa se pristojbina zviša za 600 lir; pregled v ambulanti stane 320 lir. Predstavniki doberdobske blagajne so zavrnili predlog, ki jim ga je poslalo osrednje pokrajinsko vodstvo, naj bi se abonirali pri nekem zdravniku, kar bi takšen odnos samo škodoval interesom bolnikov in blagajne.

—«»—

Urnik trgovin 7. in 8. decembra

Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča, da bodo v sredo 7. decembra vsi trgovci lahko imeli zvečer trgovine odprte še pol ure, popoldne od 16. do 20. ure bodo odprte tudi mesnice.

V četrtek 8. decembra na dan brezmadežne bodo odprte do 12. ure trgovine s sadjem in zelenjavo, do 12.30 pekarne in mlekarne, do 13. ure pa cvetličarne. Vse ostale trgovine bodo ves dan zaprte.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 9,4 stopinje ob 13. uri, najnižja 1 stopinja pod ničlo ob šesti uri. Vlage 93 odstotkov.

Po goriškem avtonomnem računu

Izmenjava blaga v obeh smereh je presegla 310 milijonov lir

Uvozili smo za 103 milijone lir kuriva - Med izvoznim blagom na prvem mestu pnevmatike

Včeraj je izšel Vestnik trgovinske zbornice za oktober, v katerem so navedeni podatki o blagovni izmenjavi med obmejnima področjema. V oktobru so izdali 13 uvoznih dovoljenj za 34 milij. ter 61 izvoznih dovoljenj za 145 milijonov lir blaga. Z dovoljenjem carine pa so uvozili za 130 milijonov lir.

Med uvoženim blagom na podlagi uvoznih dovoljenj in dovoljenja carine je na prvem mestu kurivo (103 milijone), sledi gojeva živina (21,5 milijona), goveje meso (10,6) in trd žagan les (10,9 milijona).

Izvozili so za 38 milijonov pnevmatik, za 27 milijonov avtomobilskih nadomestnih delov, 22 milijonov lir farmacevtskih izdelkov, 15 milijonov lir oblačil, 11 milijonov lir pisalnih in računskih strojev itd.

Obsežno je bilo tudi delovanje ustanove proste cone, ki je v oktobru prodala po znižanih cenah 41.950 potrošnikom proste cone iz Gorice in Sovodenj kar 63.000 kg sladkorja. Če prištejemo še ostale prebivalce v pokrajini in industrijska podjetja za izdelovanje slaščic, katerim so dali 7.000 kg, ter javne lokale, ki so prejeli 9.400 kg, tedaj so v tem mesecu porabili 83.000 kilogramov sladkorja proste cone. Obenem je bilo prodanih tudi 110.000 kg semenskega olja in 30.468 kg kave.

—«»—

IZ SOVODENJ

Umrl je Dominik Češčut

Včeraj ob 13. uri je po dolgi bolezni v grlu umrl na svojem domu 62-letni Dominik Češčut, po domače Bognar iz Sovodenj. Pokojnik je prestal operacijo v Padovi, nastopila pa je pljučnica, ki ga je pobrala. Zapustil je ženo, tri odrasle hčere in mlajšega sina Pokojnik je bil po poklicu kovač in je dosti let delal v tržiški ladjedelnici. Pogreb bo danes ob 15. uri izpred hiše žalosti na domače pokopališče. Sožalju vseh vaščanov, ki ga izrekajo prizadeti družini, se pridružuje tudi naše uredništvo.

—«»—

Trčenje v Ul. Aquileia

V civilno bolnišnico v Ul. Vittorio Veneto so z rešilnim avtomobilom Zelenega križa pripeljali včeraj ob 20. uri 52-letnega kolesarja Luigija Braidota iz Ul. Brigata Pavia 52, ki ga je pod viaduktom v Ulici Aquileia povozil fiat 600, ki je last pokrajinske zveze neposrednih obdelovalcev in ki ga je vozil Mario Ballaben iz Fare. Braidot se je pri padcu močno udaril v glavo in si pretresel možgane. Pridržali so ga na opazovanju.

—«»—

Razstava slik K. Palčiča v ASK «S. Gregorčič»

V prostorih Akademsko-srednješolskega kluba «Simon Gregorčič» na Verdijevem korzu štev. 13 bo do 6. decembra letos odprta razstava slik tržaškega slikarja Klavdija Palčiča. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 15.00: «Pogubljenci in junaki», J. Hunter in C. Towers, v barvah.

VERDI. 15.00: «Kapo», Susan Strassberg, L. Terzieff; mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 15.00: «Heraklejeve pilule», D. Manfredi, S. Koscina; mladini do 16. leta vstop prepovedan.

CENTRALE. 14.30: «Balada o vojaku», V. Ibašiov, J. Proharienko.

MODERNO. 15.00: «Venera iz Keronee».

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna «S. Giusto», Korzo Italia št. 106, tel. št. 31-51.

Za teden dni je Gorica postala veliko zabavišče

Včeraj popoldne so na Andrejevem sejmu uradno otvorili srečolov in vinsko razstavo - Letošnji sejem so obogatile nekatere novosti

Ob prisotnosti najvišjih predstavnikov oblasti so včeraj ob 16. uri uradno otvorili Andrejev sejem. Številni povabljenci, med katerimi so bili tudi mnogi občinski svetovalci iz Gorice in predstavniki najrazličnejših ustanov, so se najprej nekaj časa zadržali pri srečolovu, kjer so jih številni fazani in zajci, ki jih je podarila lovska zveza, in gnjati, ki so viseli od stropa, zamikali, da so preizkusili svojo srečo. Od tam so se odpravili na vinsko razstavo, ki je poleg srečolova na pokritem trgu. Ogledali so si okusno pripravljene stojnice, na katerih je razstavljeno vino najrazličnejših vrst iz okolice Kmina in Furlanije. Briških sort iz Števerjana ni bilo opaziti. To odsotnost je treba pripisati pomanjkanju organizacije samih kmetovalcev in nezanimanju pristojnih oblasti.

Seveda se prvi uradni obiskovalci niso zadovoljili samo z ogledovanjem, ampak so razstavljeno blago tudi pokušali, kajti kdo bi se ga branil, ko je tako dobro in ko ga servirajo tako prikupna dekleta. Organizatorji so mislili tudi na prigrizek, in so postavili nekaj stojnic, kjer prodajajo hrenovke, kranjske klobase, pečene piščance in ribe.

To bi bil strogo uradni del Andrejevega sejma, ki pa se ne konča med zidovi mestne tržnice. Pravi Andrejev sejem z vsem tistim truščem, ki je značilen za zabavišča na prostem, nahajamo šele na Travniku, v ljudskem vrtu, na Trgu Cesare Battisti in v bližnjih ulicah, kjer so zabavišča in stojnice razmeščena drugo ob drugi po pločnikih, da sploh ni mogoče hoditi drugače kot po sredini ceste.

Poleg «klasičnih» zabavišč, je letos nekaj novosti, ki si jih je vredno ogledati. Na Travniku je velik vrtiljak s «sputniki», ki se na pritisk v zrak visoko dvignejo iznad cestnega vrveža. Pred ljudskim vrtom je labirint s steklenimi stenami, ki so tako posrečeno postavljene, da delajo težave vsakomur, ki bi iz njega čimprej rad prišel. V sredini ljudskega vrta je «rotor», ki se tako naglo vrti, da so se ljudje, ki so šli vanj, zaradi sredobežne sile, kot prilepili na njegov obod. Dosti je streliščč, med katerimi mnoga delujejo na fotoelektrično celico, prodajalni mandorlatov in lutk, ki jih najraje kupuje nežni spol, naj bodo to dekleta ali priletne ženske.

Včeraj zvečer sejem ni bil kdovekako obiskan, prav gotovo pa bo velik naval danes popoldne in jutri, ko bo zaživel v vsej svoji veličastnosti. Prišli bodo meščani, okoličani, Furlani in Slovenci iz jugoslovanskega obmejnega pasu, da še enkrat s svojo udeležbo poudarjajo neumrljivost Andrejevega sejma, pa čeprav se je le-ta po vojni spremenil v veliko zabavišče.

—«»—

Nezgoda na delu

Včeraj opoldne so z avtom Zelenega križa pripeljali v civilno bolnišnico 40-letnega Pietra Tortula iz Medeje. Tortul, ki je zaposlen kot šofer pri podjetju Vriz v Gorici se je včeraj ponesrečil v Moši, ko je nalagal na kamion opeko. Delavci, ki so ponesrečencu takoj nudili pomoč so poskrbeli tudi za prevoz v goriško bolnišnico. Zdravniki so Tortula zaradi zloma piščali leve noge pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v 40 dneh.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE IZ TRSTA

gostuje v nedeljo, 11. decembra ob 16. in 20. uri v Prosvetni dvorani v GORICI s komedijo v dveh delih

«MANEVRI»

Avtor Jože Javoršek Režiser Jože Babič

Prodaja vstopnic v kavarni Bratuš in na sedežu ZSPD v Ul. Ascoli št. 1. — Vstopnina: sedeži 300 in 200 lir; stojišča 150; dijaška stojišča 100 lir.

Miklavževanja na Goriškem

Miklavževanje se je na Goriškem tako udomačilo, da vsako leto številna prosvetna društva organizirajo obdarovanje otrok in odraslih na primernih prireditvah.

Letos bodo miklavževanja v Štandrežu, Pevmi, in v Gorici. V Štandrežu bo obdaritev otrok v torek ob 19. uri v prosvetni dvorani društva «Otokar Župančič». Darila sprejemajo od 17. ure dalje. V Pevmi bosta kar dve prireditvi: Ob 18.30 za otroke do 15 let, ob 21. uri pa za odrasle. Pakete sprejemata Anica Primožič na Oslavju in Nadja Sosič v Pevmi. Miklavževanje bodo organizirali tudi «gregorčičevci» na svojem sedežu pri prosvetni dvorani v sredo ob 20.30.

Organizatorji vseh prireditev toplo vabijo starše, naj pripeljejo svoje otroke in naj se pridejo tudi samo pozabavat. Na sliki je skupina otrok med lanskim miklavževanjem v Štandrežu.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Nogometno prvenstvo B lige

Danes izredna priložnost za popolno zmago Triestine

Luison bo igral - Tudi ostali del postave bo nespremenjen

Če si bo Triestina tudi danes, ko igra na domačih tleh, zapravila izredno ugodno priložnost za zmago, tedaj se lahko reče, da nima več nobenega upanja, da bi končala prvenstvo med prvimi v tej skupini. Izredno priložnost ji bo nudil Prato, ki je novinec v B ligi in kar je še posebno važno, prihaja iz nižje kategorije.

Današnjega nasprotnika Triestine ne smemo podcenjevati. Do danes se je Prato vedno izkazal tako doma kot na tujih igriščih in število porazov je enako številu zmag, kakor sta tudi enaki števili doseženih in prejetih golov. Skratka zelo uravnovešeno moštvo, ki si je znalo predvsem z borbenostjo, hitrostjo in tudi s tehničnimi pripomočki izsiliti točko celo na igriščih v Reggiu in San Benedettu del Tronto.

Kljub temu pa je prognoza še vedno v korist domačih Tržačanov, ki bi morali brez posebnih težkoč odpraviti današnje tekmece. Triestina bo zelo verjetno poslala na igrišče celotno postavo, ki je za las izgubila srečanje v Monzi. V dvomu je samo še mesto vratarja: Luisonu gleženj še vedno nagaja in prav zaradi tega je možno, da bo trener poveril nalogo braniti vrata De Minu, ki postaja iz dneva v dan boljši. Zvedelo se je, da se je trener odločil za Luisona. Triestina bo nastopila v današnji tekmi na stadionu pri Sv. Soboti v naslednji postavi: Luison; Bernard, Brach; Larini, Marangon, De Grassi; Fogar, Rebizzi, Secchi, Sadar in Fortunato.

Današnje kolo je precej ugodno za OZO iz Mantove, ki bo sprejel v goste moštvo Simmenthala. Priložnost je izredna in ker so vsi igralci enajstorice OZO v najboljši formi, ni izključeno, da si bodo danes, seveda v primeru zmage, še bolj utrdili položaj vodečega moštva v razpredelnici B lige. Teže bo za Alessandrio, ki je šla v borbo z resnim namenom, da si izsili promocijo v A ligo in se je sedaj znašla v kar neprijetnem položaju. To moštvo je celo v nevarnosti, da se znajde med tistimi, ki se bodo morali boriti za obstanek. Tudi Genoa ne more zadovoljiti svojih navijačev, ne glede na pasivnost v točkah zaradi kazni. Danes bo morala igrati z Reggiano in morda se ji bo tudi posrečilo odščipniti nasprotnikom vsaj del nagrade.

Morda najslabše bo za Palermo, ki bo danes igral na izredno nevarnem igrišču v San Benedettu del Tronto. Poznavalci razmer so mnenja, da bodo domačini brez usmiljenja oskubili goste, pa čeprav je tudi res, da bodo južnjaki napeli vse sile, da spravijo domačine v zagato. Vse ostale tekme se bodo brez dvoma končale z zmago boljših, ki so v tem primeru domačini. Težko je namreč, pa čeprav ni nemogoče, da bi Catanzaro odpravil Brescio, Como Foggio, Parma Novaro in končno Verona beneško enajstorico. Sicer je težko predvidevati zmago tega ali onega, vendar na splošno velja pravilo, da so prognoze v pridtistih, ki igrajo pred lastnimi navijači.

Mednarodne vojaške plavalne tekme

Presenetljiva zmaga Američana na 100 m

Morris je preplaval progo v odličnem času 56" V vaterpolu zmaga Francije nad Španijo

SONTHOFEN, 3. — Med mednarodnimi vojaškimi tekmami je prišlo v plavanju na 100 m prosto do nepričakovanega presenečenja, ki ga je pripravil z odličnim časom 56" Američan Layman Morris. V vaterpolu pa je Francija odpravila Španijo s 5:3 (3:1).

Ostali rezultati plavalnih tekem so naslednji:

100 m:

1. Morris (ZDA) 56"
2. Kamoun Marc (Fr.) 58"3
3. Ritton Charles (Hol.) 59"1
4. Rodes Leopoldo (Šp.) 1'00"1

200 m prsno:

I. skupina:
1. Nilsson Berndt (Sved.) 2'41"7
2. Lazzari Roberto (Italija) 2'41"8
3. Boulanger Roland (Fr.) 2'47"8
4. Van Riel J. (Bel.) 2'57"4

II. skupina:
1. Rodriguez Jose (Šp.) 2'46"7
2. Goehler Unde (Z. Nemč.) 2'49"6
3. Brikhof (Hol.) 2'58"5
4. Delfosse Claude (Belgija) 3'03"4

III. skupina:
1. Van Empel R. (Hol.) 2'43"3
2. Wuensche Berndt (Z. Nemčija) 2'50"5
3. Marilli Roberto (It.) 2'55"8
4. Boutin Joel (Fr.) 2'59"4
5. Diaz Munoz Luis (Šp.) 3'03"6

IV. skupina:
1. Sander Rolf (Z. Nemčija) 2'45"4
2. Vega H. S. (Hol.) 2'50"7
3. Caramelli Cesare (Italija) 2'53"8

—«»—

Mednarodni teniški turnir v Avstraliji

Pietrangeli-Sirola zmagala v igri parov

Med posamezniki je šla lovorika prvega Američanu MacKaya

MELBOURNE, 3. — Italijanski par Nicola Pietrangeli in Orlando Sirola je prvič v zgodovini zmagal v finalu teniškega turnirja, ki je bil v državi Victoria v Avstraliji. Italijana sta odpravila v štirih setih avstralsko dvojico Neale Fraser - Roy Emerson s 6:2, 6:4, 4:6, 4:6, 6:4.

Ta zmaga bo verjetno dvignila moralo Italijanoma, ki se bosta prihodnji teden spopriljela v finalu medconskega teniškega turnirja za Davisov pokal s predstavniki ZDA. Italijana sta bila izredno vigrana, zaradi česar sta bila prevelika ovira za odlični avstralski par.

Finalno srečanje med posamezniki pa se je končalo z zmago Američana Barryja Mac Kaya, ki je v štirih setih odpravil rojaka Earla Buchholza. Mac Kay je odpravil svojega tekmeca z 8:6, 5:7, 8:6, 6:3.

Zmaga prvega ni bila nikoli v dvomu, pa čeprav je bil Buchholz v drugem nizu naravnost nepremagljiv. Srečanje je bilo v zelo slabih vremenskih pogojih.

Pred boksarskim dvobojem s Camparijem

Vestne priprave Browna za milanski dvoboj

Včeraj prvi trening črnopoltega prvaka po prihodu v Italijo

MILAN, 3. — Svetovni prvak lahke kategorije Joe Brown je danes prvič treniral v Milanu, kjer se bo tudi v prihodnjih dneh spoprijel z italijanskim prvakom Giordanom Camparijem.

Dva boksarja, in sicer Ballabio in Madella, ki sta trenirala po tri runde s črnopoltim Američanom v telovadnici kolesarskega dirkališča Vigorelli, sta izjavila, da so Brownovi udarci zelo močni. Med številnimi športniki, ki so prišli na trening, med katerimi so bili tudi Dejana, Bosisio in Casadei, so presenečeno obstali pred živahnostjo in žilavostjo ameriškega prvaka. V jutranjih urah pa je Brown šel v predmestje Milana, kjer se je dolgo razgibal s footingom.

Svetovni prvak je izjavil, da se zelo dobro počuti in da namerava pustiti v Italiji naj boljše vtise. «Vsakikrat, ko stopim v ring,» je rekel Brown, «je moja prva naloga, da spravim nasprotnika v zadrego in ga prisilim, da ne more zdržati boja do konca. Prav zaradi tega vedno vestno treniram.»

Brownova sparring-partnerja Ballabio in Madella sta zelo zadovoljila črnopoltega prvaka, ki se jima je po končanem treningu tudi zahvalil.

—«»—

Nogomet v Jugoslaviji

Partizan-Radnički 3:2

BEOGRAD, 3. — Nogometna tekma za prvenstvo I. zvezne lige med beograjskim Partizanom in Radničnim se je končala s pičlo zmago Partizana 3:2 (2:0).

—«»—

DANES POPOLDNE

Namiznoteniško srečanje Škamperle-Barkovlje

Danes popoldne ob 16. uri bo v dvorani stadiona «Prvi maj» moški in ženski dvoboj v namiznem tenisu med PD Škamperle in Barkovljami.

—«»—

Za pokal švedskega kralja

Danska in Nemčija v finalu turnirja

PARIZ, 3. — Danska in Nemčija sta se plasirali za finale teniškega turnirja za «pokal svedskega kralja». V polfinalnih srečanjih je Danska premagala Švedsko z 2:1, Nemčija pa Francijo ravno tako z 2:1.

DANAŠNJE TEKME

A LIGA (10. kolo)

Bari - Padova
Bologna - Inter
Catania - Roma
Fiorentina - Udinese
Juventus - Lanerossi
Lazio - Spal
Lecco - Napoli
Milan - Torino
Sampdoria - Atalanta

B LIGA (11. kolo)

Triestina - Prato
Brescia - Catanzaro
Foggia - Como
Marzotto - Pro Patria
Messina - Alessandria
Novara - Parma
OZO Mantova - Simmenthal
Reggiana - Genoa
Sambenedettese - Palermo
Venezia - Verona

...IN SODNIKI

A LIGA

Bari - Padova: Righi
Bologna - Inter: De Marchi
Catania - Roma: Gambarotta
Fiorentina - Udinese: Bonetto
Juventus - Lanerossi Vicenza: Babini
Lazio - Spal: Campanati
Lecco - Napoli: Francescon
Milan - Torino: Di Tonno
Sampdoria-Atalanta: Sbardella

B LIGA

Brescia - Catanzaro: Sebastio
Foggia Incedit - Como: Gazzano
Marzotto - Pro Patria: Parisi
Messina Alessandria: Genel
Novara - Parma: Carminati
OZO Mantova - Simmenthal Monza: Leita
Reggiana - Genoa: Rebuffo
Sambenedettese - Palermo: De Robbio
Triestina - Prato: Varazzani
Venezia - Verona Hellas: Politano

Goriški nogomet

Juventina je gost Farre Sovodenjci pa Ločnika

Imena igralcev, ki bodo nastopili v današnjih tekmah

Danes se bo Juventina spet preselila na desni breg Soče, in sicer v Farro, katere ekipa je bila na domačem igrišču vedno trd oreh. Ima namreč vedno največje število gledalcev, ki močno navijajo zanjo. Sicer pa ima Juventina letos izvežbane igralce in zato bi se morala vseeno uveljaviti, čeravno igra na tujem igrišču.

Trener je za danes sklical naslednje igralce: Devetak, Paškulin, Mozetič, Tabaj, Puja, Costelli, Haufer, Petejan, Comelli, Ivič, Piski in Sfiligoj.

Po nedeljskem počitku se Sovodenjci danes napotijo v Ločnik. Ta ekipa je letos več ali manj enako močna sovodenjski. Do sedaj so se Sovodenjci proti Ločniku skoraj vedno dobro izkazali. V lanskem prvenstvu so zmagali v obeh srečanjih. Za današnjo tekmo pa res ne vemo kaj reči, ker Sovodenjci letos preveč nihajo, so zelo nestalni v rezultatih in zato se ni mogoče nanesti nanje. Trener je za današnjo tekmo sklical naslednje igralce: Šuligoj, Oblak, Kovic, Podgornik, Hess, Re, Florenin, Pompeo, Ferfolja, Petejan I., Petejan II., Maggio in Tomšič.

BORIS PAHOR: 13.

Onkraj pekla so ljudje

Roman

Nato se je spet zleknil. Pravzaprav je smešna takšna zobčasta črta; ko da jo je narisal šolarček prvega razreda, ki bi imel pritrjen kockasti papir na leseno tablico nad zglavjem. A je vendar bolje, da črta ni zanimiva. Če bi imela velike skoke navzgor in spet navzdol, bi ne bilo dobro za telo, ki leži pod njo; vendar so malce smešni ti francoski ljudje s tem svojim merjenjem vročine v debelem črevesu. Ne v ustih kakor Američani. Niti pod pazduho. Prav tam. Gotovo, takšno merjenje je natančno; a čudno je kljub temu, da mora bolničarka vsak termometer potem položiti v razkuževalno tekočino v kozarec. Tudi en amerikanski je v njem, a tisti je tako majhen in tanek, da skoraj izginja v njem. Podoben je drobnim in srčkanim svinčnikom, ki jih zataknejo ob elegantne beležnice. S takšno igrivo stekleno paličico bi si bilo kar prijetno meriti toploto telesa, a skoraj da človek ne bi mogel verjeti takšni igrački. Ona pa je res nenavadna, tudi se zdi, da ni dosti zaverovana v svoje bolničarsko poslanstvo. Morebiti bi ga prav zaradi tega utegnila vznemiriti. Obenem pa se zaveda, da si ne more kaj, da ne bi gledal z blago prizanesljivostjo njeno urejeno prizadetost. Zdi se mu namreč vse, kar počenjajo bolničarke, dobro igračkanje ob podobi taboriškega bolničarja, ki jo ima v sebi. Ljubek obred, ki ljudi zaposluje in daje njihovemu dejanju pomirljiv namen. Seve, da je spet krivičen, a se vendar ne more ubraniti, da ne bi ob tistih črtah na kockastem papirju mislil na Jožefa Kramerja. Prav gotovo da zato, ker je njegova slika danes v časniku na vznožju njegove postelje. Da, a to je samo ena od tistih pošasti. Veste, bi ji rekel, tako zanimivo stopicate s svojimi termometri, a niti sanja se vam ne, da so tam ostrigli dekletom in ženam lase, preden so jih vrgli ognju v žrelo; potem so bili trudni od tolikšnega števila žrtev, pa so iz tistih svilenih ženskih las naredili mehke pernice za svoje trudne ude.

Blazno je, bojevati se proti nji s takšnimi sredstvi, a hkrati živo čuti, ko da ima ženske lase v blazini pod zglavjem in rahlo privzdigne glavo. To pa je blaznost dvajsetega stoletja, si misli, in s silo odpodil občutek gladke svile mladih pokojnic. In hoté prikliče njene termometre; morda je res bolje risati na papir zjutraj črtico dol, popoldan črtico gor. Saj so tiste črtice na kockastem papirju vsaka zase polovica dneva, ki mu ga odstopi življenje in mu ga darujejo kostanji tam zunaj.

Spet je potrkalo.

«Smem?» je vprašala, ker je bila spet ona. «Sem pustila tukaj kakšen termometer?»

Nasmehnil se je.

«Oh, saj res. Vi ga niste marali!» A istočasno se je zasuknila in malce naivno zravnana šla k mizi ob levi steni.

Položila je kozarec s termometri na mizo.

«Ste zaznamovali?»

«Sem,» je rekel in zašumotal s časnikom.

«Vi zmeraj berete.» A njen naglas ne razodeva pazljivosti. Narobe, odvezala si je ruto na tilniku in je mirno zaverovana, ko da je to njen vsakdanji opravek, tam, pred ogledalom nad njegovim umivalnikom.

Opazoval jo je. Če bi bilo njeno obnašanje koketno, bi bilo vse dosti bolj preprosto, je pomislil.

«Tesno je,» je rekla, potegnila blago z desnico in ga skoraj jezno strgala z glave, pri tem pa je glavo vzdignila in trznila z njo, da so lasje vzvalovili. Svetloplavi, gosti in za spoznanje štrenasti, a ob njih prihaja bolj do izraza tesno zapeti ovratnik belega predpasnika in rožnati obraz. Bolj ženska je zdaj. A istočasno njeni gibi spominjajo na neodgovornega otroka, ki vnovič reče tujcu «ti», čeprav ga je mama neštetokrat pokarala zaradi tega.

«Zdaj je bolje.» In si spet povezne blago na glavo ter si ga znova spodvezuje, medtem pa najde hipec, da še potrese z glavo.

«Če bi me videla zdravnica,» je potem rekla. Njena levica pa je samogibno šla po kozarec na mizo.

Neprizadeto se je nasmehnil in molčal, ona pa se je poredno sklonila nad njegovim časnikom.

«Hm, revolucionaren tisk,» je rekla s ponarejenim očitkom v glasu.

Skomignil je z rameni.

«Vem, ni priljubljen v tem paviljonu.» In malomarno je zganil list, ko da ga ona dolgočasi s svojo pričujočnostjo. «A mi je čisto vseeno».

Ona pa, se zdi, ga ne posluša; ko se obrne, je njena glava v snežnobelem platnu kot ujeta v otroško čepico. Tudi sandale drobne. Menda imajo njena majhna stopala res svoje življenje, ki je ločeno od življenja ostalega telesa.

Ko je njena roka pritisnila na kljuko, je rekla:

«Eh, mi plebejci». Nato se je namuznila in odšla.

Bil je odtenek posmehljivosti v njeni pripombi, ko da je to nujno zaradi skoraj umazanega prizvoka tiste besede «plebejci», a je bil hkrati tudi zarotniški ponos v nji. Seve pa je ta ponos podoben samozavesti male šolarke, ki se muza, ko se pohvali: «Tudi moj papà ima zlat zob.»

Pustil je časnik in sklenil roke pod glavo. Sonce zahaja onstran košatih in visokih kostanjev, ki so gost zastor pred teraso; zato svetloba s težavo kuka skozenj. A vendar je zeleni zastor arabeska, spletena iz zlatih čipk, nitk in lesketajočih se zvezd. Kaj naj to pomeni? Če ni lahka ženska, potem je prav gotovo mesečnica. Ne, «lahka» ni, vsaj v vsakdanjem pomenu ne. Prej je podobna nočnemu metulju, ki topoglavo sili v plamen. Na vsak način skrivnost, ki je bolj pomembna, kakor če bi bila pravilna, lepo spodobna žena; ker ob takšni, dobro urejeni in razumljivi ženi bi se ne znal ne vesti ne sprostiti. Vendar pa bi bil skok iz njegovega sveta v njeno zasanjano ozračje prevelik. Morebiti pa ne. Morebiti pa je njena neodgovornost kakor nalašč za nekoga, ki se ni še razpredel iz smrtne meglenosti.

Sončni zahod je bil skozi gosto listje še zmeraj takò žareč; zanj se namreč zahod začenja zelo zgodaj, ker mu pogled zaslanja takò visoko drevje. Na deželi je sploh zahod drugačen ko ob morju, si misli, potapljanje žareče krogle v vodne plasti je veličasten plavž, nad katerim razpada vijoličasti in krvavi zastor neba. Tu pa se sonce povezne za drevje, da ni videti njegovega konca, a najbrž je tih in blag, ker prihajajo takò tenke oranžne niti čez modrikasto nebo; zdi se, da se kupola iz sinje svile na več krajih razpleta, a takoj, ko se razplete, zadelajo dolge in ozke presledke odtenki rožnate barve.

Iz jedilnice v pritličju do prvega nadstropja je pot kratka; a on gre nalašč počasi po stopnišču, da ga spotoma prevzame tisto na pol lahkotno, na pol vedro razpoloženje, ki je priprava za obisk. To je svojevrsten dražljaj, tak prehod iz dolgega molčanja v družaben pogovor, in vsakikrat znova se mora pripraviti nanj; mu je ko igralcu, ki si nadene izraz obraza, preden stopi na oder. In to ni plahost, ampak ljubosumna navezanost na svoj svet; ko pa ga mora za nekaj časa zapustiti, čuti, da ga hkrati mora kolikor mogoče dobro skriti vase. To je strah pred neubranljivim napredovanjem vsakdanjosti. In Nalecki je tudi del vsakdanjosti, čeprav je revolucionar in borec; ker sta prevrat in boj del življenja, medtem ko se tisti, ki spi s smrtjo, skorajda navadi, greti se ob njeni peči.

Poročnik je sedel na postelji in imel na kolenih nizki stolček, ki je bolnikom mizica za jedila.

«Ste že povečerjali,» je rekel s hreščečim glasom. Nebogljen je v jopiču pižame in težko diha, a je morebiti prav zato še bolj neugnan in nagel v govorjenju. «Lep večer» je rekel in stopil na teraso. Na ti strani je drevje odmaknjeno od stavbe; začenja se onstran poti in sredi debel je videti še drugo, ožjo gozdno pot. Na desno pa se je s poti, ki drži proti izhodu, gozd umaknil v reber, takò da razkriva široko strugo neba.

Vrnil se je v sobo.

«Borocev bi bilo treba,» je rekel.

«Seveda,» je zagodrnjal Nalecki in si rezal telečji zrezek na majhne koščke.

Na električnem kuhalniku se je nekaj grelo v lončku; gospodična Chatain je kaj dela na ogenj zanj, in ko bo povečerjala, bo hitro šla. In nejevoljna bo, če ga ne bo našla samega, ker trenutek snidenja je tisti, na katerega je človek najbolj ljubosumen.

(Nadaljevanje sledi)

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale 1 gruppo - Cena 35 lir | Leta XVI. - Št. 290 (4753) | TRST, nedelja 4. decembra 1960

Kongres PSI od 8. do 12. marca v Milanu

KPI za sestavo organskega načrta o gospodarskem razvoju Italije

Togliatti je na zasedanju CK KPI ostro polemiziral s socialisti - Otvoritev avto ceste Florenca-Bologna - Stališče južnotirolske ljudske stranke

(Od našega dopisnika)

RIM, 3. — Centralni komite PSI je danes na zelo kratki seji na Nennijev predlog sklenil, da bo kongres socialistov v Milanu od 8. do 12. marca. 4. in 5. januarja pa se bo zadnjič sestal centralni komite, na katerem bodo razne struje pripravile teme za predkongresno razpravo. Iz Londona pa poročajo, da je mednarodna socialistična internacionala sklenila, da bo imela svoj kongres v Rimu od 23. do 27. oktobra 1961.

Zvečer se je zaključilo tudi zasedanje centralne kontrolne komisije KPI, na kateri je Giorgio Amendola govoril na temo «Priprave za drugo skupščino komunistov v tovarnah». Amendola je podertal potrebo, da se sestavi organiski načrt gospodarskega razvoja, ki bo veljaven za celotno delavsko demokratično gibanje. Gre za načrt, ki naj preusmeri gospodarstvo iz sedanjega monopolističnega sistema in ki naj napade osnovna nasprotja sedanje italijanske družbe na osnovi obstoječe ugodne konjunkture.

Centralna kontrolna komisija je zvečer sprejela resolucijo, v kateri potrjuje že znana stališča KPI.

Na zasedanju centralnega komiteja pa je govoril Togliatti, ki je ostro polemiziral s socialisti, češ da si z odstopanjem od enotnosti s komunisti kopljejo tla pod nogami. Tako za socialiste kot za komuniste je osnovno vprašanje borba za socializem in če od tega odstopajo, postajajo socialdemokrati, ki niso bili nikjer in nikoli sposobni uspešno se boriti za socializem. Togliatti je podertal, da prihaja do vrenja med demokratičnimi laičnimi strankami, kar še ne prihaja do izraza pri vodstvih, toda med delavskimi množicami. Tudi med demokristjani se sliši govoriti o nujnosti, da se konča s kapitalističnim režimom. V takem položaju je pravilna politika, da se dela za vključitev demokratičnih strank v borbo za socializem.

Iz Moskve poročajo, da je danes italijanska delegacija, ki je sodelovala na konferenci komunističnih strank v Moskvi in kateri je načeloval poslanec Luigi Longo, zapustila sovjetsko prestolnico. Pri odhodu sta delegacijo pozdravila M. Suslov in N. Mukidinov.

V svojem običajnem nedeljskem uvodniku Nenni poudarja, da je CK PSI zavzel jasno stališče, tako da se nihče več ne more izogniti odgovornosti. Ne gre več za dajanje izjav ali ocen, temveč za konkretno rešitev uprav v Rimu, Milanu, Genovi, Benetkah, Florenci, Palermu in drugod. Nenni je podertal, da PSI noče rešitev od primera do primera, temveč take sklepe, ki bodo po svoji programski vsebini vplivali na splošno politiko. Dejstva bodo potrdila, če obstajajo ali ne pogoji za prvi korak k preokretu na levo, ki je skupni cilj celotne PSI, vseh delavskih sil in najboljših demokratičnih laičnih in katoliških sil. Od tega trenutka dalje je odločitev v rokah KD, PSDI in PRI in morebitni neuspeh je odvisen od njih ravnanja.

Dopoldne so uradno otvorili odsek «Avto ceste Sonca» med Florenco in Bologno. Povorka avtomobilov z ministrskim predsednikom Fanfanijem, ministrom za javna dela Zaccagninijem, predsednikom «Avto ceste Sonca» Donatijem in drugimi predstavniki oblasti, se je odpeljala ob 9. uri iz Florence. V Bologni je bila svečanost, med katero je predsednik družbe povedal, da je ta odsek dolg 84,7 km in da so na njem zgradili 45 mostov ter viaduktov v skupni dolžini preko 11,5 km. Od tega je 14 mostov višjih od 50 metrov. Zgradili so tudi 21 predorov v skupni dolžini 6621 m. Vsi mostovi in predori so dvojni.

V Bocnu se je sestal izvršni svet južnotirolske ljudske stranke, kateremu je prisostvoval dr. Magnago in ostali avstrijski politični predstavniki. Na sestanku so govorili o rezultatih stikov z odgovornimi predstavniki avstrijske zunanje politike, do katerih je prišlo v Innsbrucku in na Dunaju pred bližnjo obnovitvijo italijansko-avstrijskih pogajanj. Razpravljali so tudi o deželnem in pokrajinskih odborih. Stranka ne bo imenovala odbornikov v deželni svet, pa čeprav ima po statutu pravico do dveh odbornikov. A. P.

—«—

Fisher odpotoval v London

RIM, 3. — Nadškof Fisher je zapustil Rim ob 14.37 z rednim letalom namenjenim v London.

V Londonu je nekaj stotin oseb priredilo protestno zborovanje zaradi nadškofovega obiska pri papežu. Župnik Hoot, član zveze sveta zveze protestantov je na zborovanju izjavil, da gre za nepravo romanje, ki ogroža protestantske svobode.

Protest SKGZ

Slovenska kulturno-gospodarska zveza je včeraj na svoji izredni seji, razpravljala o odloku goriškega prefekta, s katerim je 15. novembra 1960 razveljavil sklep občinskega sveta doberdobske občine o postavitvi dvojezičnih napisov krajevnih imen na svojem upravnem področju. Očitno je, da je goriški prefekt pri tem imel pred očmi fašistični zakon od 29. marca 1923. leta štev. 800, s katerim je fašizem poitalijančil slovensko krajevno imenoslovje, da bi pred svetom zabrisal sleherno sled o našem obstoju in tudi spremenil etnično podobo našega ozemlja.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza je dolžna opozoriti goriškega prefekta, da so se od tedaj izvršile temeljite spremembe. Pripadniki slovenske manjšine so v NOB ogromno žrtvovali in s tem pripomogli k uničenju fašizma. Z rušenjem fašizma je naše ljudstvo upravičeno in utemeljeno pričakovalo, da so s tem uničeni tudi njegovi rasistični zakoni, ki so mu služili za raznarodovanje.

Pridobitve odporniškega gibanja in narodnoosvobodilne vojne so postale temelj republiške ustave, ki v členu 3 predvideva enakopravnost Slovencev s sodržavljani italijanske narodnosti, v členu 6 pa izrecno zaščito jezikovnih manjšin. Netočna je torej trditev goriškega prefekta, da ne obstajajo v tem pogledu pozitivna pravna določila. In če bi bilo res, kar on trdi, se vprašamo, kdo je kriv, da niso bila izdana bolj podrobna določila k 6. členu ustave? Samo vlada nosi za to krivdo! Nastane torej vprašanje, zakaj morajo državljani slovenske narodnosti nositi posledice na tako občutljivem področju izključno zaradi malomarnosti oblasti, in sicer že 17 let po padcu fašizma? Ali doberdobski občinski svet s svojim sklepom ni ravnal popolnoma v duhu ustave?

Sprico teh razlogov SKGZ protestira proti odloku goriškega prefekta in pričakuje, da se bo storjena krivica popravila z njegovim odlokom in da se bo končno začelo dejansko uveljavljenje vseh manjšinskih pravic in tako dokončno zaustavilo raznarodovanje pod pritiskom omenjenih rasističnih zakonov.

ODBOR SLOVENSKE KULTURNO-GOSPODARSKE ZVEZE

Tiskovna konferenca Koče Popovića v Rimu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Jugoslovansko-italijanski razgovori so se zaključili danes nekaj pred poldnem. Opoldne je Kočo Popovića sprejel predsednik republike, Giovanni Gronchi, ki se je z njim prisrčno razgovarjal. Razgovoru so prisostvovali tudi zunanji minister Segni, generalni tajnik zunanjega ministrstva Grazzi, italijanski veleposlanik v Beogradu Berio in jugoslovanski veleposlanik v Rimu, Mihailo Javorski, ter diplomatski svetovalec predsednika Gronchija Cippico. Ob 13.30 je minister Folchi priredil Popoviču kosilo, zvečer pa je priredil Koča Popović v «Grand Hotelu» večerjo na čas. ministru Segniju in članom italijanske vlade. Ob 17. uri so v palači «Farnesina» ob navzočnosti številnih časnikarjev, fotoreporterjev, filmskih in radijskih operaterjev podpisali v poročilu omenjene tri sporazume. Ob 19. uri je imel Koča Popović tiskovno konferenco v prostorih Združenja inozemskih novinarjev. Jutri zjutraj odpotuje jugoslovanska delegacija iz Rima v Beograd.

Na današnjih zaključnih razgovorih so se pobliže dotaknili nekaterih odprtih vprašanj, ki se tičejo medsebojnih, še posebej gospodarskih odnosov, narodnih manjšin in razmejitve. Med razgovori so na obeh straneh poudarili napredek v gospodarskem sodelovanju. Zlasti sta obe strani z zadovoljstvom ugotovili visoko stopnjo trgovinske izmenjave, znanstveno-tehničnega in industrijskega sodelovanja.

Kar se tiče manjšin, sta se obe delegaciji strinjali v oceni, da manjšine bogatijo nacionalno življenje držav, v katerih živijo ter so važen činitelj za medsebojno zbliževanje in sporazumevanje. Prav s tega pozitivnega stališča izhaja obojestranska pripravljenost sprejemanja novih potrebnih ukrepov za materialni in kulturni razvoj manjšin. Prav v tem okviru sta obe delegaciji pregledali nekatera odprta vprašanja in izrečena je bila pripravljenost, da se zadovoljivo in hitro rešijo.

Z italijanske strani je bila izrečena pripravljenost, da se odstranijo nekatere ovire, in da bi se omogočilo izvajanje nekaterih členov londonske Spomenice. Kakšne so te ovire, pa mi Slovenci v Trstu prav dobro vemo, zato lahko na podlagi tega sklepamo in upamo, da bo italijanska vlada dala jasna in nedvoumna navodila, da se končno začnejo izvajati vse določbe Posebnega statuta.

Govora je bilo tudi o zakonu za slovenske šole, glede katerega so predstavniki Slovencev z vseh treh obmejnih področij — kakor je znano — že sporočili svoje stališče v posebni spomenici italijanski vladi.

Glede kulturne konvencije in ostalih dveh konvencij se na splošno ugotavlja, da bodo sredstvo za nadaljnjo razširitev sodelovanja na nova področja. Na obeh straneh se je poudarila važnost kulturnega sodelovanja, ker to zaostaja za sodelovanjem na drugih področjih. Kakor se je moglo zvedeti, sta obe strani izrekli pripravljenost, da pozneje proučita vprašanje priznanja šolskih diplom.

Kulturni sporazum, konzularno konvencijo in konvencijo o pravni pomoči sta podpisala Koča Popović in Segni v palači *Farnesina*. Po podpisu je Segni izrekel zadovoljstvo zaradi podpisa in je izrazil željo, naj bi to prispevalo k nadaljnjemu razvoju in utrditvi sodelovanja ter prijateljstva med obema državama. Koča Popović je odgovoril, da je to tudi njegova želja in ministra sta si prijateljsko stisnila roko.

Na tiskovni konferenci je Koča Popović odgovoril na številna vprašanja glede stališča Jugoslavije do nekaterih važnih mednarodnih vprašanj in o odnosih Jugoslavije z nekaterimi državami.

Na vprašanje, ali je Jugoslavija zadovoljna, kako Italija izvaja določbe londonskega sporazuma glede Trsta, je Popović odgovoril, da so o vsem tem razpravljali s predstavniki italijanske vlade. «Kolikor mi je znano — je dodal — bo poročilo govorilo tudi o tem. Upamo, da se bodo nekatera vprašanja, ki niso bila rešena, rešila v bodoče.»

Na vprašanje, ali je res, kar piše tisk o razgovorih za kredite italijanskih bank v zvezi z valutno reformo v Jugoslaviji, je Popović odgovoril, da lahko potrdi, da je valutna reforma predvidena in da so v teku pogajanja s pristojnimi predstavniki nekaterih držav. «Vtis imamo, je dodal Popović, da pogajanja z italijanskimi bankirji potekajo ugodno. Zdi se nam, da so tudi nekatere holandske kompetentne osebnosti pokazale zanimanje za to zadevo.»

Glede razvijanja odnosov med Jugoslavijo in Italijo, je Popović izjavil, da so se ti odnosi v zadnjih letih zadovoljivo razvijali, kar je tudi omogočilo njegov obisk v Rimu. Med razgovori so obravnavali zelo zanimiva vprašanja. Dodal je, da je prepričan, da se bodo odnosi z Italijo še bolj okrepili, ker obstajajo za to vsestranske možnosti.

Na vprašanje glede odnosov med Kitajsko in Sovjetsko zvezo je Popović odgovoril, da lahko ugotovi, da je stališče Kitajske do Jugoslavije negativno, dočim so odnosi Jugoslavije s Sovjetsko zvezo dobri in se še dalje razvijajo v pozitivnem smislu.

Kar se tiče odnosov med jugoslovansko vlado in katoliškimi šolami, je Popović odgovoril, da se ti odnosi urejajo na podlagi določb ustave in obstoječih zakonov, ter da je normalizacija in ureditev teh odnosov možna in tudi zaželena. Izjavil je tudi, da se ti odnosi izboljšujejo. O odnosih z Vatikanom pa je izjavil, da sedaj niso predvidene pobude za diplomatske stike z Vatikanom.

Glede možnosti konference na najvišji stopnji, po izvolitvi Kennedyja za ameriškega predsednika, je Popović odgovoril, da bi bila taka konferenca po mnenju jugoslovanske vlade koristen instrument za izboljšanje mednarodnega položaja in da so izkušnje pokazale, v nekem smislu, da morajo vse dežele gledati za izboljšanje odnosov med velikimi, kakor tudi, da so potrebne priprave, predvsem politične. To pomeni, da je nemogoče — izhajajoč iz stališč, ki so se zavzela v preteklosti — priti do sporazuma. Zaradi tega bi morale iti priprave za tem, da se ta stališča spremenijo, da bi bil sporazum mogoč.

Popović je odgovoril tudi na druga vprašanja, glede razorožitve, omejitve števila atomskih držav, brezatomskega področja v Evropi, oziroma področja z omejeno oborožitvijo ter obrazložil že znano jugoslovansko stališče.

MILAN BOLČIČ

Izjava 81 kompartij bo objavljena v petek

Gomulka je izjavil, da so v Moskvi vse kompartije soglasno sprejele tezo o miroljubni koeksistenci

VARSAVA, 3. — Vladislav Gomulka, ki se je vrnil s sestanka zastopnikov 81 komunističnih partij, je danes v Katovicah med drugim izjavil, da so že omenjeni zastopniki v Moskvi «odločno potrdili tezo, da v sedanji dobi vojna ni več neizogibna». Dejal je, da «novi pogoji in nov odnos sil v svetu omogočajo učinkovit odpor proti napadalnim vojnam» ter da «odnosi med državami lahko slonijo na načelih miroljubne koeksistence». «Komunistične in delavske stranke vsega sveta so mnenja, da se borba med socializmom in kapitalizmom, med novim in starim, mora in bo morala odločiti z miroljubnim tekmovanjem med obema družbenima sistemoma».

Gomulka je dalje poudaril, da so se vse komunistične stranke obvezale, da se bodo odločno borile za ohranitev miru. Podlaga za sprejete resolucije pa so bile Leninove ideje, ki so bile z vso odločnostjo poudarjene na moskovskem sestanku in ki se morajo v sedanjih pogojih izvajati. «Delavsko gibanje vsega sveta ima zgodovinsko poslanstvo: rešiti človeštvo termonuklearne vojne in ohraniti mir med narodi vsega sveta. Ta naloga je za komuniste najbolj nujna in najbolj važna. Sestanek v Moskvi je bil posvečen tej veliki stvari in 81 komunističnih in delavskih partij je proučilo mednarodni položaj in formuliralo dva dokumenta, ki sta bila soglasno odobrena — izjavo in poziv vsem narodom — v katerih je komunistično gibanje zavzelo stališče do perečih vprašanj modernega sveta».

Iz Moskve pa poročajo, da bosta oba dokumenta, ki sta bila odobrena na moskovskem sestanku, objavljena šele pri hodnji petek hkrati v vseh glavnih mestih držav, kateri komunistične partije so se sestanka udeležile. Ti krogi s na splošno mnenja, da je na moskovskem sestanku prevladala teza Hruščeva o miroljubni koeksistenci nad tezo KP Kitajske.

Delegacija KP Kitajske je obiskala Leningrad in se sestala z raznimi sovjetskimi voditelji, pri čemer sta predsednika SZ in LR Kitajske, Brežnjev in Liušiaoči, močno poudarjala sovjetsko-kitajsko zavezništvo.

—«—

Ameriško priznanje Meštroviču

NEW YORK, 3. — Ameriška akademija znanosti in umetnosti je izkazala veliko priznanje jugoslovanskemu kiparju Ivanu Meštroviču, ki ga je skupno z znanim ameriškim slikarjem Peterom Blumom izbrala za svojega rednega člana.

—«—

Napetost v Venezueli

CARACAS, 3. — Že dober teden je položaj v Venezueli zredno napet in je prišlo do vih nemirov v prestolnici, jer so napredno usmerjeni tudentje zasedli univerzo in o pretvorili v nekako trdnjavo. Kasneje so se neredi razširili v notranjost in zlasti v nih področjih, kjer so obsežna petrolejska polja. Študentje in napredni del prebivalstva protestira proti sedanjemu režimu, ki se je pod predsedstvom Betancourta pretvoril v diktaturo. Včeraj se je položaj nekoliko pomiril, ker so študentje zapustili univerzitetni predel, ki so ga obkolile čete v popolni bojni opremi podprte s tanki. Pri evakuaciji ni prišlo do incidentov, vendar pa je tudi včerajšnji dan zahteval dve človeški žrtvi. Neka policijska patrulja je namreč odprla ogenj na avtomobil, v katerem je bila gravnica Olga Chinglia in univerzitetni profesor Miguel Pedrique. Oba sta bila na mestu mrtva. Minister za javno vzgojo dr. Raffael Pizano, ki je na obisku v ZDA, je odstopil, ker je izrazil simpatije do študentov. V okviru posebnih zakonov je vlada ukinila komunistični list «Tribuna Popular», ki pa je začel izhajati ilegalno. Istočasno pa sta zavzela protivladno stališče oba lista stranke Demokratske republikanske zveze, ki spada v vrsto strank levega centra.

Prizor iz Caracasa, kjer so predvčerajšnjim ponovno izbruhnili neredi, in sta izgubili življenje še dve osebi. Visokošolci so morali včeraj končno zapustiti univerzitetni predel mesta in se v levičarskih vrstah borijo proti konservativni vladi predsednika Betancourta

Pomembna okrepitev stavk v Milanu

Pred stavkami petrolejskih delavcev, trgovinskih uslužbencev in železničarjev

MILAN, 3. — Sindikalne organizacije FIOM-CGIL, CISL in UIL so sklenile razširiti sindikalno borbo in so se tako sporazumele za obsežen program sindikalnih akcij. Gre za elektromehanična in šiderurška podjetja tako, da bo nov val stavkovnih gibanj zajel skoro 200.000 oseb.

Vse tri sindikalne organizacije petrolejskih delavcev sporočajo, da je prišlo do razbitja pogajanj za obnovo delovne pogodbe čistilnic mineralnih olj in da so zato sklenili proglasiti vsedržavno 48-urno stavko, ki jo bodo napravili v tednu med 12. in 18. decembrom. Glede petrolejskih podjetij ENI pa dodaja poročilo, da kaže, da obstajajo možnosti za mirno rešitev spora.

Tudi izvršni svet demokristjanskega sindikata trgovinske stroke CISNAL je včeraj zagrozil, da bodo proglasili sindikalno gibanje, v kolikor delodajalci ne bi bili takoj pripravljeni pričeti s pogajanji za obnovitev delovne pogodbe. Sindikat iste stroke CGIL pa je izdal podoben, nekoliko ostrejši proglas že pred dnevi.

Centralni odbor sindikata italijanskih železničarjev CGIL je na svojem zasedanju sklenil proglasiti prvo 24-urno stavko 11. decembra, ker med zadnjimi stiki železniška uprava ni sprejela zahtev osebja zaposlenega pri prometu. Avtonomni sindikat SAUFI, ki pa spada v okvir CISL, te stavke ni podprl.

Vsedržavno tajništvo sindikata uslužbencev državnega monopola je sklenilo, da so pripravljeni proglasiti stavko vseh uslužbencev, v kolikor ne bi tudi njim uveljavili ugodnosti, ki jih predvideva novi zakonski osnutek, ki ga je sprejel ministrski svet v petek za vse ostale državne uslužbence.

Ostri boji v Laosu

VIENTIANE, 3. — Položaj je vedno bolj zapleten in je prišlo do ostrih bojev med raznimi oboroženimi silami. Tako je prišlo približno 150 km vzhodno od Vientiane do bitke med uporniškim «revolucionarno desnim» generalom Phoumijem in poveljnikom vladnih čet kapetanom Khongom. Oborožene čete generala so zasedle najprej Bansod in nato še nekaj drugih naselij. Vladne čete so v manjšini tako po številu kot po oborožitvi in so se morale umakniti. Istočasno tudi poroča radio Patet Laosa, da so uspešno napadli približno 15 km severno od Luang Prabanga čete generala Phoumija. Radio pravi, da gre za načrtni napad, da se obkoli kraljeva prestolnica.

Ujetega Lumumbo so mučile čete polkovnika Mobutuja

Lumumbo so prepeljali v Thysville - Mobutu ne bo sklical parlamenta - Protesti in zaskrbljenost afriških ter azijskih delegatov v OZN

LEOPOLDVILLE, 3. — Izvedelo se je, da so čete polkovnika Mobutuja preteple in na razne načine mučile ujetega Lumumbo, ki so ga včeraj zvečer skoro povsem nezavestnega prepeljali v zapor pri Bizi, kjer je poveljstvo Mobutuja in od koder so bivšega ministrskega predsednika prepeljali v Thysville. Skupno z Lumumbo so zaprli tudi njegovo ženo. Predvidevajo, da bo predsednik Kasavubu obiskal v zaporu Lumumbo, da bi ga prepričal, naj sodeluje na sestanku «pri okrogli mizi» kongoških voditeljev. Lumumba je ta načrt že odbil in je izjavil, da je parlament edini sedež, kjer naj se rešuje bodočnost Konga.

Mobutu je včeraj izjavil, da ne bo sklical 1. januarja parlamenta, temveč «kolegij komisarjev», to se pravi začasno vlado kongoške republike. Gre za kolegij, ki ga je ustoličil Mobutu, ko je s silo odstranil Lumumbo. Istočasno je Mobutu tudi izjavil, da ne namerava prisostvovati sestanku pri «okrogli mizi», ki ga predlaga predsednik Kasavubu.

Generalni tajnik OZN je poslal predsedniku Konga Kasavubuju brzojavko, v kateri zahteva, da se spoštuje zakon glede ravnanja z Lumumbo. To očitno pod pritiskom številnih afriških in azijskih delegatov, ki so včeraj obiskali Hammarskjoelda in mu izrazili bojazen, da bodo Lumumbo naskrivaj ubili. Tudi Sovjetska zveza zahteva od tajnika OZN, da takoj podrobno in obširno poroča Združenim narodom o položaju ministrskega predsednika zakonite vlade Konga in o ukrepih, ki jih je sprejelo poveljstvo Združenih narodov, da se zagotovi njegova varnost.

Tri zanimive...

FRANKFURT, 3. — Neki tukajšnji list poroča, da bo perzijski šah Reza Pahlevi z novim letom prenehal pošiljati svoji bivši ženi Soraji mesečni znesek 4.300 dolarjev, ali 3 milijone italijanskih lir. Soraja je trenutno v ZDA. Njen oče je zanikal resničnost te vesti.

***

ANCONA, 3. — Petnajstletna deklica Maria Anibono, poročena z 20-letnim Nasarenom Focom, je danes povila ženskega otroka.

***

WASHINGTON, 3. — Robert Stolar, profesor za dermatologijo, je sporočil, da je mogoče spremeniti črnce v belce. Rekel je, da je svojo metodo uspešno spliciral že na 16 črncih. Proces traja dve leti. Metodo so slučajno odkrili med drugo svetovno vojno.

Vojaki polkovnika Mobutuja so 2. decembra aretirali bivšega predsednika vlade Konga Patricea Lumumbo. Po divjaškem trpinčenju so mu zvezali roke na hrbtu in ga odpeljali v zapor v Mobutujevo rezidenco v Leopoldvillu

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

prvi sputniki dosegli višino okrog 600 km. Ko so ladjo izstrelili, je dosegla na najbolj oddaljeni točki od Zemlje (apogej) 265 km, na najbližji pa 187,3 km (perigej). Že v kratkem pa se je krožna pot močno skrčila in je znašala samo še 240 km daleč od Zemlje.

Francija

Datum napovedanega referenduma o Alžiriji, o katerem smo poročali na tem mestu prejšnjo nedeljo, je bil določen na seji francoske vlade, ki je bila preteklo sredo 30. novembra t.l.: referendum bo 8. januarja 1961. Besedilo zakona, o katerem naj bi se volivci izrekli z referendumom, še ni znano. Pač pa je verjetno, da je o njem sam de Gaulle obvestil voditelje posameznih strank, ki jih je takoj po omenjeni seji vlade sprejel — razen voditelja KP Francije, Maurica Thoreza, najbrž zaradi tega, ker je znano, da je KPF že prej zavzela načelno stališče proti referendumu.

Kljub temu pa omenjene stranke — razen neodvisnih — še vedno niso zavzele stališča do referenduma, ker bodo o tej važni zadevi odločali njihovi najvišji forumi. Na kongresu neodvisnih je že zmagala s precejšnjo večino struja, ki zagovarja referendum.

V sredo je francoski senat že drugič zavrnil z 282 glasovi proti 84 vladni načrt o tako imenovani «udarni sili». Isti načrt je senat zavrnil prvič že 10. novembra z 286 glasovi proti 73.

Kongo

V Kongu se je položaj v zadnjem tednu ponovno poslabšal. Že v ponedeljek se je zvedelo, da je Lumumba z nekaterimi svojimi ministri pobegnil iz glavnega mesta Konga, Leopoldvilla, v neznano smer, in sicer brez zaščite čet OZN, ki so ga do tedaj varovale. Govorilo se je, da je odpotoval v Stanleyville, kjer je večina prebivalstva na njegovi strani, kamor vojaška oblast polkovnika Mobutuja ne sega, nato pa je hotel odpotovati baje še v New York. Toda v petek se je zvedelo, da so Mobutujevi vojaki Lumumbo in osem njegovih pristašev aretirali v Port Francquiju, ga s posebnim letalom nato odpeljali v Leopoldville, kjer so ga trpinčili in se z njim tudi slikali, medtem ko ga vlačijo za lase. Isto so počenjali tudi z njegovimi ministri.

Mobutujevi vojaki so aretirali tudi bivšega podpredsednika senata. Polkovnik Mobutu pa je izjavil, da bo Lumumba postavljen pred sodišče, pod obtožbo, da je hujskal ljudstvo na nepokorščino. Najbolj značilno pri vsem tem pa je, da čete OZN po navodilih, ki so jih prejele, niso preprečile aretacije in trpinčenja bivšega predsednika vlade. Mobutu je še poudaril, da bo Lumumba v preiskovalnem zaporu, dokler ne bodo izpuščeni na svobodo Mobutujevi pristaši, ki so jih v Stanleyvillu zaprli pristaši Lumumbe.

Hkrati se je poslabšal tudi položaj v pokrajini Katange, kjer pripadniki plemena Baluba napadajo večja naselja, predvsem pa rudarsko središče Luena. Predsednik pokrajinske vlade, Combe, namerava odpotovati v Belgijo, da bi tam izročil poročno darilo kralju Baldovinu; očitno je, da računa na priznanje neodvisnosti Katange s strani belgijske vlade, kar pa je njen predstavnik odločno zanikal, ter poudaril, da gre zgolj za zasebni obisk.

ZAGREBAČKI VELESAJAM
MEDJUNARODNI PROLJETNI ZAGREBAČKI VELESAJAM
14. - 23. IV. 1961.
Proizvodi široke potrošnje — Prehrana — Namještaj — Tekstil i konfekcija — Revija suvremenog odijevanja — Turizam i ugostiteljstvo — Medicina i tehnika — Tehnika zavarivanja — Mjerna i regulaciona tehnika — Automacija — Stručna literatura
Rok za prijavu sudjelovanja: 15. XII. 1960.
INFORMACIJE:
ZAGREBAČKI VELESAJAM, Zagreb, Aleja Borisa Kidriča, tel. 51-666, telegr. Velesajam - Zagreb

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
LA GORIZIANA
GORICA - Ul. Duca d'Aosta 68 - Tel. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

TRST - Ul. Moreri 7 Telefon št. 28 373
POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI v vse kraje, tudi v inozemstvo

Gostilna «Ex Ussaro»
zopet odprta
lastnik Ivan Filipčič
TRST — Ulica Carducci 41 (nasproti pokritega trga)
vam postreže z domačo hrano — z najboljšim istrskim in vipavskim vinom in pršutom

Pri MADALOSSO v Trstu, Ul. Torrebianca, vogal XXX Ottobre,
dobite vsakovrstno POHIŠTVO, otroške VOZIČKE, žimnice — originalne PERMAFLEX — Cene ugodne

TVRDKA
JOŽEF SILA
UVOZ IZVOZ
vsakovrstnega lesa za predelavo in kurjave ter jamskega lesa.
TRST - Riva Grumula št. 6-I - Telefon 37-004